

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना-२०७५, रामेछाप

Disaster Preparedness and Response Plan (DPRP)-2075, Ramechhap

(विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना-२०६८, २०७३ र २०७४ को पुनरावलोकन एवं अद्यावधिक स्वरूप)

परिच्छेद-१

१.१ जिल्लाको संक्षिप्त परिचय :

१.१.१ भौगोलिक अवस्थिति :

रामेछाप जिल्ला, संघीय नेपालको प्रदेश नं.३ अन्तरगत पूर्वी भेगमा अवस्थित मध्य पहाडी जिल्ला हो । पूर्वमा ओखलढुङ्गा र सोलुखुम्बु जिल्ला, पश्चिममा काभ्रेपलाञ्चोक र सिन्धुपाल्चोक जिल्ला, उत्तरमा दोलखा जिल्ला र दक्षिणमा सिन्धुली जिल्लाको बीचमा अवस्थित यस जिल्लाको कूल क्षेत्रफल १५६४.३२ वर्ग किलोमिटर रहेको छ । विश्व मानचित्रमा यस जिल्लाको अवस्थिति २७°२८' उत्तरी अक्षांशदेखि २७°५०' उत्तरी अक्षांश र ८५° ५०' पूर्वी देशान्तरदेखि ८६°३५' पूर्वी देशान्तरसम्म फैलिएको छ । हाल ६ वटा गाउँपालिका, २ वटा नगरपालिका तथा ६४ वटा वडामा विभाजित यो जिल्ला भौगोलिक विविधतायुक्त छ ।

नेपालको भौगोलिक विशेषताको आधारमा हेर्दा यस जिल्लाको समग्र भू-भाग निम्नानुसार रहेको छ ।

क्षेत्र	क्षेत्रफल (व.कि.मि)	प्रतिशत
उच्च हिमाली	१८६.९४	११.९५
उच्च पर्वतीय	२५०.७६	१६.०३
मध्य महाभारतीय इलाका	११२६.६२	७२.०२

स्रोत : नेपाल सरकार नापी विभाग, १९९४

१.१.२ भौगोलिक स्वरूप तथा विभाजन :

मध्य महाभारतीय पहाडी श्रृङ्खलादेखि उच्च हिमश्रृङ्खलासम्म विस्तारित यो जिल्लाको भूस्वरूप समुन्द्री सतहबाट ३७९ मिटर उचाइको कोलोञ्जोरघाटदेखि ६,९५८ मिटरको नुम्बुर हिमचुलीसम्म फैलिएको छ । अधिकांश भाग ३०° भन्दा वढी भिरालो जमिन रहेको यस जिल्लामा समथर जमिनको अभाव भएपनि तामाकोसी, सुनकोसी, लिखु, खिम्ती, भटौली तथा चौरी खोलाहरूले बनाएका उर्बर फाँटहरू भने रहेका छन् । साथै जिल्लाको करिब बीच भागबाट बहने तामाकोसी, भटौली, रणजोर, सुकजोर नदी तथा खोलाहरू र तिनले बनाएका केही टारहरू पनि रहेको पाइन्छ ।

विभिन्न ठाउँमा उपलब्ध फलाम, तामा, स्लेट लगायतका खनिज स्रोतहरूको प्रचुर सम्भाव्यता रहेको छ । शैलुङ्ग, अलेश्वरी, सुनापति, गिद्धेडाँडा, तामे, शोर्दिङ जस्ता उच्च डाँडाहरू रहेको यस जिल्लामा लिखुचुली, भालुखोप, थानडाँडा जस्ता रमणीय थुम्का समेत रहेका छन् जहाँ पानीको बहाव तथा अन्य कारणले गर्दा आकर्षक प्राकृतिक संगम देखिन्छ ।

१.१.३ जलवायु :

भौगोलिक उचाईको वृद्धिसँगै हावापानी, तापक्रम र वर्षामा पनि भिन्नता देखिन्छ । समुद्री सतहबाट ३७९ मि. को कोलोञ्जोरघाट (सुनकोशी र लिखु नदीको संगमस्थान) देखि ६९५८ मि.को नुम्बुर हिमालको उचाइलाई मध्यनजर गर्दा यस जिल्लामा हावापानीको विषमता पाईन्छ । पहाडी तथा उच्च भागहरूमा तापक्रम हिउँदमा सरदर ११° सेल्सियस रहन्छ, जबकि खोंच तथा टारहरूमा हिउँदमा २०° सेल्सियस तापक्रम रहन्छ । त्यस्तै गृष्मको अवस्थालाई हेर्दा पहाडी भागमा ३०° सेल्सियस तथा उच्च भागहरूमा २०° सेल्सियस र खोंच तथा टारहरूमा ३०° सेल्सियस सरदर तापक्रम रहन्छ । त्यस्तै, यो जिल्ला महाभारत पर्वतको छायाँमा पर्ने हुँदा वार्षिक सरदर वर्षा २.०५ मिलिमिटरसम्म वर्षा हुन्छ । उत्तरी भागका उच्च भू-भागमा हिमपात समेत हुने गर्छ । समग्रमा यस जिल्लामा उष्ण मौसमी, न्यानो समशीतोष्ण, ठण्डा शीतोष्ण, लेकाली र टुन्ड्रा हावापानी पाइन्छ । यस क्षेत्रमा दक्षिणपूर्वी क्षेत्रबाट बहने मनसुनी वायुले वर्षा गराउँछ ।

१.१.४ नदी तथा जलभण्डार :

पहाडी जिल्ला भएकोले साना ठुला नदी, खोला, खोल्सा र पानीका मूल यस जिल्लामा प्रसस्तै छन् । यहाँका प्रमुख नदीहरू सुनकोशी, तामाकोशी, खिम्ती र लिखु हुन् । चौरीखोला, मिल्तीखोला, भटौलीखोला, खानीखोला जस्ता ठुला खोलाहरू पनि यस जिल्लामा रहेका छन् । यस जिल्लाको उत्तरपूर्वी क्षेत्रमा जटापोखरी, पाँचपोखरी, बहुलापोखरी, कालापोखरी, भालेपोखरी, यालाम्छेपोखरी जस्ता प्रसिद्ध जलभण्डार समेत रहेका छन् ।

१.१.५ भू-क्षय र सुख्खाग्रस्तता:

यस जिल्लाको भौगोलिक स्वरूप अत्यन्तै भिरालो भएकोले यो जिल्ला वाढी पहिरोको उच्च जोखिममा रहेको छ । यस जिल्लाका सुनकोशी, तामाकोशी, खिम्तीखोला, लिखुखोला आसपासको क्षेत्रहरू भू-क्षयको दृष्टिले वढी जोखिम देखिएका छन् ।

भूगर्भविदका अनुसार जिल्लाका भुजि, गोठगाउँ, खिम्ती, दुरागाउँ, सैपु, लखनपुर, टोकरपुर, दोरम्बा लगायतका स्थानहरू पहिरोको उच्च जोखिममा छन् भने साविक सालु गाविसमा पर्ने घ्याच्चे पहिरोले साविकका मन्थली, कठजोर, सालु, नागदह र विजुलीकोट गाविसका केहि वस्तिहरू विस्थापित भएको अवस्था छ । त्यसैगरि यस जिल्लाको अधिकांश भू-भाग महाभारत श्रृंखलाको वृष्टिछाँयामा पर्ने भएकोले साविकका २९ भन्दा बढी गाविस सुख्खाग्रस्त क्षेत्रको रूपमा रहेका छन् ।

१.१.६ भू-उपयोगको अवस्था:

रामेछाप जिल्लाको समग्र भूउपयोगको अवस्था निम्नानुसार रहेको छ :

क्र.सं.	भूउपयोगको प्रकार	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	प्रतिशत
१.	कृषि भुमी	५०९.०८	३२.५४
२.	वनजङ्गल	५४९.०२	३४.५८
३.	भाडी	२४७.३४	१५.८२
४.	घाँसे मैदान	९२.७२	५.९२
५.	हिउँले ढाकेको क्षेत्र	६.७०	०.४२
६.	एयरपोर्ट	०.०४	०.०१
७.	बगर	१८.२४	१.१६
८.	बाँझो तथा खेर गएको जमिन	१४३.९५	९.२१
९.	जलाशय	५.२३	०.३४
जम्मा क्षेत्रफल		१५६४.३२	१००.००

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय GIS unit 2010

यस जिल्लामा कृषिको लागी उपयोग भएको भूमी ३२.५४ प्रतिशत देखिए पनि उत्पादनशील जमिन कम छ । कठिन भू-भौगोलिक अवस्थिति नै समग्र विकासको चुनौतीको रूपमा देखिएको छ । सघन हिसावले वनको क्षेत्र कमी देखिएतापनि जडीबुटी तथा गैरकाष्ठ वनपैदावारको भने सम्भाव्यता रहेको छ । यहाँ बहुमूल्य जडीबुटीहरूका साथै खयर, सिसौ, साल, कर्मा, महुवा, खोटेसल्ला, चिलाउने, कटुस, लालिगुराँस, खसु, गोब्रेसल्ला, उत्तिस लगायतका वनस्पतिहरू पाइन्छन् । जिल्लाको कुल वन क्षेत्रफल ५४,९०२ हे. (३४.६ प्रतिशत) रहेको छ । जसमध्ये करिब ३९,५३४ हेक्टर अर्थात कूल वनक्षेत्रको ५८.५ प्रतिशत क्षेत्रफल ४२४ वटा सामुदायिक वनले ढाकेको छ भने २,७३७ हे. वन क्षेत्र ४५४ वटा कवुलियती वनले ढाकेको छ र बाँकी क्षेत्र राष्ट्रिय वनको रूपमा रहेको छ ।

१.१.७ जनसंख्या तथा सामाजिक संरचना :

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार रामेछाप जिल्लामा ४३,९१० घर परिवारको वसोवास रहेको छ भने ती घर परिवार अन्तर्गतको कूल जनसंख्या २०२,६४६ रहेको छ । यो जनसंख्या अधिल्लो जनगणना २०५८ को तुलनामा करिब १०,००० कम हो । यस जिल्लाको जनसंख्या सम्वन्धि संक्षिप्त विवरण देहाय वमोजिम रहेकोछ ।

जनगणना वर्ष	परिवार संख्या	जनसंख्या			लैङ्गिक अनुपात	जनसंख्या वृद्धिदर	औषत परिवार संख्या	जनघनत्व	नेपालको कूल जनसंख्यामा जिल्लाको अंश (प्रतिशतमा)
		कूल	महिला	पुरुष					
२०५८	४०३८६	२१२४०८	१११५५५	१००८५३		१.२२	५.२६	१३७	०.९२
२०६८	४३९१०	२०२६४६	१०९२६०	९३३८६	९४.२	-०.३४	४.६२	१३९	०.७७

स्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

माथिको तथ्याङ्कबाट रामेछाप जिल्लाको जनसंख्या अधिल्लो वर्षको तुलनामा घटेको देखिएको छ तर परिवार संख्या भने बढेको देखिएको छ । आवधिक जिल्ला विकास योजना (आ.व. २०७०/७१-२०७४/७५) का अनुसार जिल्लाको औसत आयु ६७ वर्ष रहेको छ भने मातृ मृत्युदर प्रतिलाख जिवित जन्ममा २८१ जना र शिशु मृत्युदर ५४ प्रतिहजार रहेको छ । वि.सं.२०५८ को जनगणनाअनुसार ३२ प्रतिशत मात्र साक्षरता रहेको यस जिल्लामा २०६८ को जनगणनाअनुसार ६५.९ प्रतिशत जनसंख्या साक्षर रहेको देखिएकोछ ।

जिल्लाको सामाजिक संरचना विविधतायुक्त रहेको छ । केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, २०६८ का अनुसार भाषागत रूपमा नेपाली, तामाङ, नेवार, मगर, सुनुवार, माझी, शेर्पा यस जिल्लामा बोलिने प्रमुख भाषा हुन् भने क्षेत्री, तामाङ्ग, नेवार, मगर, ब्राम्हण, सुनुवार, थामी, कामी, माझी, सार्की, दमाई, पहरी लगायतका जातीय वसोवास रहेको छ । साथै लोपोन्मुख हायु जातिको पनि यस जिल्लामा वसोवास रहेको छ । यहाँ हिन्दू, बौद्ध लगायतका धर्मावलम्बीहरू वसोवास गर्दछन् ।

१.१.८ आर्थिक स्थिति :

यस जिल्लाका नागरिकहरूको मुख्य पेशा कृषि हो जहाँ जिल्लाको कुल जनसंख्याको ८६.९१ प्रतिशत व्यक्तिहरू संलग्न छन् । यहाँका नागरिकको कृषि पेशामा ठूलो निर्भरता देखिएतापनि खेतीयोग्य जमिन मध्ये केवल १८.४८ प्रतिशतमा मात्र सिंचाइको सुविधा पुगेको छ । यस जिल्लामा व्यापार व्यवसाय, घरेलु तथा स्थानीय उद्योगहरू निकै कम मात्रामा संचालनमा

रहेका छन् । जिल्लामा अझै पनि व्यवसायिक कृषि प्रणालीको विकास भैसकेको छैन । कृषि बाहेक वैदेशिक रोजगार, व्यापार, शिक्षण पेशा, निजामती सेवामा समेत यहाँका नागरिकहरू संलग्न देखिएपनि गैरकृषि क्षेत्रमा संलग्न कुल जनसंख्या केवल १३.०९ प्रतिशत मात्र रहेको छ । गरिव घरपरिवार पहिचान तथा परिचयपत्र व्यवस्थापन तथा वितरण समन्वय बोर्डले आ.व. २०६९/२०७० मा संकलन गरेका तथ्यांकका आधारमा यस जिल्लामा करिव ९,६३७ परिवारहरू गरिवीको रेखामुनी रहेको प्रारम्भिक तथ्याङ्क सार्वजनिक भएको छ । तथापी यस जिल्लामा करिव ५१ प्रतिशत भन्दा बढी नागरिक आर्थिक रूपले सकृय हुने उमेर समुहमा रहनु, जिल्लामा यातायातको तिब्र विकास हुनु, तराईक्षेत्र तथा काठमाण्डौ उपत्यकासँग सडक सञ्जालले जोडिनु, बजार केन्द्रहरूको विकास हुनु, व्यवसायिक खेति तर्फ कृषकहरू आकर्षित हुनु, पर्यटकीय पदमार्ग (आदिवासी जनजाती पदमार्ग, नुम्बुर चिज सर्किट) हरुको निर्माण हुनु आदि जस्ता कारणहरूले भने यस जिल्लाको आर्थिक अवस्थामा सुधार हुने सकारात्मक संकेतहरू देखिन थालेका छन् ।

१.१.९ भौतिक पूर्वाधार तथा संरचना :

सरकारी, गैरसरकारी तथा दातृ निकायहरूको प्रयासबाट करिव १३०० कि.मि. भन्दा बढी सडक निर्माण भै सकेको छ । यस जिल्लाका ६ गाउँपालिका र २ नगरपालिका सवै वडाहरू सडक सञ्जालले जोडिएका छन् । जिल्लामा नयाँपुल-देवीटार-मन्थली-खुर्कोट सडक र मन्थली-रामेछाप सहडक गरी करिव ५० कि.मी. सडक कालोपत्रे भईसकेको छ । खुर्कोटमा निर्मित पक्की पुलले काठमाण्डौ तराई र पूर्वी ओखलढुंगा, सोलु, खोटाङ्ग लगायतका जिल्लामा सहज पहुँच भएको छ भने मन्थली स्थित तामाकोशीमा निर्माण भएको पक्की पुलले जिल्लाका पश्चिमी क्षेत्रलाई सदरमुकामसँग जोडेकोछ । यी लगायत जिल्लामा ११ वटा पक्की पुलहरू र १२० वटा भोलुङ्गे पुलहरू पनि सञ्चालन भईरहेका छन् । वि.सं.२०३५ सालदेखि यस जिल्लाको सदरमुकाममा विमानस्थलको निर्माण भई हवाई यातायात सञ्चालन भई रहेकोमा हाल कालोपत्रे गर्ने कार्य सम्पन्न भैसकेको छ । यसरी सडक तथा हवाई यातायातको विकासले जिल्लालाई सुगम बनाउदै लगेको मात्र छैन, आर्थिक, सामाजिक विकासको ढोका समेत खोलि दिएको छ । खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालयका अनुसार जिल्लामा करिव ८३ प्रतिशत घरधुरीमा खानेपानी सुविधा पुगिसकेको तर धेरैजसो आयोजनाहरू मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने अवस्थामा छन् भने करिव ६१ प्रतिशत घरधुरीमा सरसफाईको पहुँच पुगेको छ । रामेछाप जिल्ला खुल्ला दिसामुक्त घोषणा भै सकेको छ ।

१.१.१० सञ्चार र विद्युतिकरण :

यस जिल्लामा सञ्चारको तिब्र विकास भईरहेको छ । सञ्चार सेवा हुलाक, टेलिफोन, मोबाईल तथा ईमेल इन्टरनेट मार्फत भैरहेका छन् । हाल ५ वटा टेलीसेन्टर समेत ५० स्थानबाट हुलाक सेवा सञ्चालन भईरहेकोछ । १२४५ वटा टेलिफोन लाइन तथा ५० हजार भन्दा बढी मोबाईल फोनकर्ताहरू रहेका छन् । सवै पालिका तथा वडाहरूमा मोबाईल फोनको पहुँच रहेको छ । दैनिक तथा साप्ताहिक पत्रिका सञ्चालनमा छन् भने ६ वटा स्थानीय एफ.एम सञ्चालनमा छन् । प्रचुर जलविद्युतको सम्भावना रहेको भएतापनि त्यसको पूर्ण उपयोग हुन सकेको छैन । यहाँका ६५ प्रतिशत भन्दा बढी घरधुरीमा विद्युत सेवा पुगेको छ ।

१.२ विपद्को जोखिम र संकटासन्नता :

यस जिल्ला प्रकोप तथा विपद्को दृष्टिले उच्च जोखिम भएको जिल्ला हो । यस जिल्लाको भौगोलिक अवस्थिति, धरातलीय स्वरूप, माटो, जलवायु विविधता र संवेदनशीलता नै प्रकोपका मुख्य कारण हुन् । मध्य पहाडदेखि उच्च हिमाली क्षेत्रसम्म फैलिएर रहेकोले जलवायु परिवर्तनबाट अत्यन्तै प्रभावित जिल्ला हो । वलौटे माटो अधिक मात्रामा भएको कारण बाढी र पहिरोको दृष्टिले अत्यन्तै जोखिममा रहेको छ । जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (नापा)^१ ले यस जिल्लालाई पहिरो, खडेरी तथा हिमताल विष्फोटबाट निस्कने बाढीको जोखिमता अथवा जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता दृष्टिकोणले अति उच्च प्रभावित जिल्लाका रूपमा वर्गिकृत गरेको छ । विगत ६३ वर्षको विपद् समय रेखा (हेर्नुहोस् पृष्ठ नं. १८) को अध्ययन गर्दा यहाँ बाढीले समेत पटक पटक समुदायलाई प्रभावित गरेको देखिन्छ । यस योजना तर्जुमा गर्ने क्रममा आयोजित कार्यशालाका सहभागीहरूको अनुभवका आधारमा पनि जिल्लामा बाढी र पहिरो प्रायः सँगसँगै आएको पाईन्छ । भूकम्पीय जोखिमको दृष्टिले पनि यो जिल्ला संवेदनशील अवस्थामा रहेको विभिन्न अध्ययन र विगतका विभिन्न घटनाहरूले देखाएका छन् । मिति २०७२ वैशाख १२ को भूकम्प र त्यसपछिका पराकम्पनका कारणले ४१ जनाको मृत्यू, १४७ जना घाइते भएका थिए । तत्कालिन अवस्थामा परिचय पत्र वितरण गरी अस्थायी आवास निर्माणको लागि प्रति घर रु. १५०००० का दरले ५०,८८५ घरधुरीलाई रकम उपलब्ध गराईएको थियो । त्यसैगरी, निजी आवास निर्माण गर्न लाभग्राहीको सूचीमा

^१ नेपाल सरकार, वातावरण मन्त्रालय, २०६७ असोज

४३,६०९ घरधुरी रहेका छन् र उक्त लाभग्राहीहरूसँग अनुदान सम्झौताको काम भैरहेको छ । हालसम्म धेरैजसो घरपरिवारले अनुदान संझौतामा हस्ताक्षर गरी पहिलो किस्ता रकम प्राप्त गरिसकेका छन् । यसैगरी, २०७३ सालमा पहिरो, आगलागी, माहमारी तथा चट्याङ्गका घटनाहरूले मानिस, पशु तथा आर्थिक क्षति भएको जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखाको प्रतिवेदनले पुष्टी गर्दछ । यस आधारमा जिल्लाका कुनै न कुनै गाउँपालिका वा समुदाय बाढी, पहिरो, माहमारी, आगलागी र चट्याङ्गको घटनामा पर्न सक्ने अवस्था रहेको छ ।

यसबाहेक आगलागी यस जिल्लाको अर्को जोखिमयुक्त विपद् हो । खासगरि भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक श्रोत साधनको उचित व्यवस्थापनको अभाव, अवैज्ञानिक भू-उपयोग, असुरक्षित र पूर्वाधार संरचना निर्माण जस्ता कारणले भू-क्षय, सुख्खाग्रस्तता, आगलागी एवं जलउत्पन्न प्रकोपहरू सिर्जना भईरहेको छ । विगत देखि हालसम्मको प्रकोपीय इतिहासलाई नियाल्दा यस जिल्ला देहायका प्रकोपहरूबाट बढि प्रभावित भएको देखिन्छ ।

१. बाढी	२. पहिरो
३. भूकम्प	४. आगलागी
५. माहमारी	६. खडेरी
७. चट्याङ	
८. सडक दुर्घटना	९. विद्युत/करेन्टजन्य घटना

यसका अलवा, असिना, हुरीबतास, हिमपात आदि पनि यस जिल्लाका अन्य प्रकोपहरूका रूपमा देखिएका छन् । अध्ययनको क्रममा उपलब्ध स्रोत, साधन र विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना मार्गदर्शनमा आधारित रही माथि उल्लेखित मुख्य विपद्हरूमा केन्द्रित रही यो पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयारी गरिएको भए पनि उल्लेखित बाहेक अन्य ठूला विपद्हरू आइलागेको अवस्थामा समेत तत्काल प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरी विपद्को सामना गर्न यस योजनाले सघाउन सक्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

परिच्छेद : २

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको परिचय र तर्जुमा विधि

२.१ पृष्ठभूमि :

नेपाल बाढी, पहिरो, आगलागी, खडेरी, अतिवृष्टी, शितलहर तथा भूकम्प जस्ता प्रकोपबाट उच्च जोखिममा रहेको छ । यस्ता विपद्बाट जोगाउन र प्रकोप सिर्जित विपद्को समयमा प्रभावकारी रूपमा मानवीय सहायता परिचालन गर्न र सम्बन्धित निकायहरूको जिम्मेवारीलाई प्रष्ट किटान गर्नका लागि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ । आपतकालमा गरिने प्रभावकारी मानवीय प्रतिकार्यमा संलग्न निकायहरूको पूर्वतयारीको स्तर र उनीहरूको क्षमता तथा सबै तहमा उपलब्ध स्रोत साधनको ठूलो प्रभाव पर्दछ । तसर्थ, प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित जुनसुकै खालका विपद्का घटनाबाट हुन सक्ने जीउधनको क्षतिलाई न्यून गर्नका लागि र विपद्को समयमा मानवको जीवन रक्षाकालागि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना एउटा महत्वपूर्ण पक्ष हो । यसले विपद्को सामना गर्ने क्षमतालाई बृद्धि गर्ने र समुदायहरूलाई विपद् उत्थानशील गराउने कार्यमा मद्दत पुऱ्याउँदछ । यसै सन्दर्भमा गृह मन्त्रालयले तयार गरेको “विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७” को आधारमा जिल्ला स्थित सरोकारवालासँग समेत छलफल अन्तर्क्रिया गरी विपद्को न्यूनीकरण र सामना गर्ने क्षमताको विकास गर्न जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिले **विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०६८** तर्जुमा गरेको थियो । सो योजनालाई मिति २०७३ र २०७४ मा परिमार्जन र अद्यावधिक गरिएको थियो । सोही योजनालाई समयसापेक्ष पुनरावलोकन तथा अद्यावधिकरण गर्नेक्रममा “विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७” ले निर्धारण गरेका विधि तथा प्रक्रिया पूरा गरी **“विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७५”** तर्जुमा गरिएको छ ।

विपद् व्यवस्थापनका विभिन्न चरणमा गरिने कामहरूमध्ये विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना विपद् जोखिम व्यवस्थापनको एक महत्वपूर्ण अंश हो । यसले विपद् पहिले पूर्वतयारी र विपद्को समयमा प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिन्छ । विपद् पूर्वतयारी कार्यले विपद् अघि गरिने पूर्वतयारी कार्यलाई प्राथमिकतामा राखेको हुन्छ, र पूर्वतयारी यस योजनाको यस योजनाको मुख्य कार्य अथवा मुटु हो । विना पूर्वतयारी प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्न नसकिने हुनाले पूर्वतयारीलाई यस योजनाले विशेष महत्व दिने गर्दछ । विपद्बाट उत्पन्न असहज अवस्थामा प्रभावितको खोज तथा उद्धार गरी मानवजीवनको रक्षा गर्नु यस योजनाको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ ।

२.२ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाका उद्देश्यहरू :

- प्रकोपका कुनैपनि घटनाबाट हुन सक्ने विपद् र त्यसबाट सिर्जित मानवीय असरहरूलाई न्यूनीकरण गर्न पूर्व योजना तर्जुमा गर्ने र सोही अनुसारको भौतिक, आर्थिक र मानविय श्रोतको तयारी गरी पूर्वतयारी भै बस्ने
- विपद्को समयमा र विपद् पश्चात् गर्ने गतिविधिहरूको जिम्मेवारी क्रमवद्ध रूपमा राखी सरोकारवालाहरूलाई जानकारी गराउने ।

- विपद्को क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी, गै.स.स. तथा अन्तराष्ट्रिय गैससहरूसंग विपद् पूर्व नै आकस्मिक योजना तयार गरी विपद् प्रतिकार्य गर्न सक्ने क्षमता (Response capacity) अभिवृद्धि गर्ने ।
- विपद्को समयमा संयमित र संगठित भई विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई योजनाबद्ध तरिकाबाट पूर्व जिम्मेवारीको किटान गरी व्यवस्थापन गर्न सहयोग गर्ने ।

२.३. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अपेक्षित नतिजा :

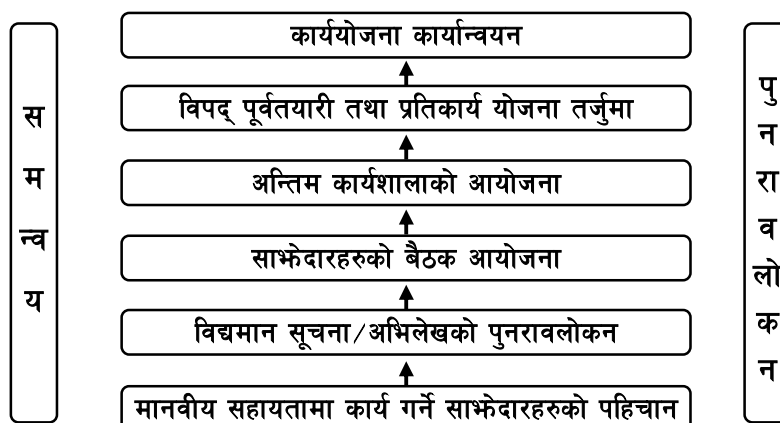
विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको समग्र उद्देश्य विपद् पूर्वतयारी सम्बन्धी क्रियाकलापहरूलाई संगठित, व्यवस्थित बनाई प्रभावकारी प्रतिकार्य मार्फत् सम्भावित क्षति, नोक्सानी न्यूनीकरण गर्नु हो । साथै विपद्को समयमा प्रभावितको खोज तथा उद्धार गरी स्थानीय स्रोत साधनको अधिकतम उपयोगद्वारा प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी र जवाफदेहीयुक्त मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु यस योजनाको मूल उद्देश्य रहेको छ । यस योजनाका विशिष्ट नतीजा निम्नअनुसार छन् :

- सामान्य र आपत्कालीन अवस्थाका लागि विषयगत कार्ययोजना तयार भई र भौतिक, आर्थिक, मानवीय श्रोतको पूर्वतयारी भएको हुनेछ ।
- सम्भावित विपद्को विश्लेषण गरी जनधन र पर्यावरणको सुरक्षामा वृद्धि भएको हुनेछ,
- विपद्मा परेका व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई उद्धार गरी मानवीय सहयोग उपलब्ध भएको हुनेछ
- विपद्बाट प्रभावित समुदायलाई सुरक्षित र सम्मानजनक जीवनयापनका लागि आधारभूत सहयोग उपलब्ध भएको हुनेछ
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने राष्ट्रिय अभियानलाई टेवा पुगेको हुनेछ ।

२.४ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रक्रिया :

२.४.१ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा विधि :

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने क्रममा नेपाल सरकार गृह मन्त्रालयद्वारा जारी गरिएको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७ लाई मूलआधार मानिएको छ । जसको खाका निम्नअनुसार रहेको छ :

उपरोक्त मार्गदर्शनको खाकालाई अनुशरण गर्दै तयार गरिरहेको रामेछाप जिल्लाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०६८, २०७३ र २०७४ लाई समयसापेक्ष पुनरावलोकन तथा अद्यावधिकरण समेत गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७५ को मस्यौदा तयार भयो । प्रस्तुत मस्यौदा उपर मिति २०७५ फाल्गुन २ गतेको जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति बैठकमा छलफल एवं विश्लेषण भई प्राप्त भएका राय सुझावहरूलाई समेत समावेश गरी **विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७५** पारित गरि कार्यान्वयन गरिरहेको छ ।

२.४.२ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाका सिमा :

यस योजनाका निम्नअनुसार सीमा रहेका छन् :

१. यस योजनाले विगतको अनुभवको आधारमा प्रकोप तथा विपद्का मुख्य स्रोतहरू-भूकम्प, बाढी, पहिरो र आगलागिबाट प्रभावित हुनसक्ने परिवार संख्या सहभागितामूलक विधिबाट अनुमान गरिएको छ । यस आधारमा बाढी, पहिरो, आगलागि र भूकम्पबाट चालु २०७५ सालमा प्रभावित हुनसक्ने घरधुरी ६६० र जनसंख्या ३३०० लाई आधार मानी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरिएको छ । पूर्वतयारी र प्रकोपको स्तर अनुसार वास्तविक क्षति नोक्सानीको आकार घटबढ हुन सक्नेछ ।

२. कार्ययोजना राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता अनुरूप क्षेत्रगत (Cluster) अवधारणाका आधारमा तर्जुमा गरिएको छ । जिल्ला स्थित मानवीय सहायतामा संलग्न निकाय तथा संस्थाहरूले आफ्नो नेतृत्वलाई प्रभावकारी बनाएको खण्डमा क्षेत्रगत अवधारणाको कार्यान्वयन कमजोर हुन सक्नेछ ।
३. विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन विपद् स्थल, बन्दोवस्ती व्यवस्थापन र आपत्कालीन स्वास्थ्य सेवा योजना महत्वपूर्ण हुन्छ । अतः यस योजनामा उल्लेख भए अनुरूप विभिन्न विषयगत समितिका बैठकहरू बसी यस सम्बन्धमा थप गृहकार्य गरी स्पष्टता कायम गर्न सकिनेमा मात्र यो योजना प्रभावकारी हुन सक्नेछ ।
४. विपद् पर्दाको अवस्थामा योजना अनुरूप मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँग स्रोतको अभाव हुन सक्ने भएकोले योजना अनुरूप विपद् प्रतिकार्यका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सरकार, केन्द्रीय विपद् व्यवस्थापन समिति र मानवीय सहायतामा संलग्न संघसंस्थाहरूको सहयोग लिनुपर्ने अवस्था छ ।
५. प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई क्षेत्रगत रूपमा दक्ष जनशक्ति तयार गर्नुपर्नेछ ।
६. यस योजनामा समुदाय स्तरमा गएर सूचना संकलन गरिएको छैन जसले कति घरधुरी प्रभावित हुन सक्छन् भनेर यकिन तथ्यांक लिन सकिने छैन । विगतमा घटेको घटना र प्रभावित हुन सक्ने घरधुरीको १ प्रतिशतलाई मात्र आधार मानी प्रभावित हुन सक्ने घरधुरी र जनसंख्या लिइएको छ ।
७. यस योजना कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा सम्बन्धित सरकारी कार्यालय, स्थानीय तह, सुरक्षा निकाय, नीजि क्षेत्र, गैर सरकारी तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी क्षेत्र, संयुक्त राष्ट्र संघका निकायहरूले वार्षिक योजना बनाउँदा यसमा रहेका पक्षहरूलाई समेत समेटेटी योजनामा राख्ने र बजेट छुट्याउनुपर्ने हुन्छ ।

२.५ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको आवश्यकता तथा महत्व :

विपद् व्यवस्थापन भित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्यहरू मध्ये प्रतिकार्य योजना विपद्का घटना घटे लगत्तैदेखि स्थिति सामान्य नभएसम्म कार्यान्वयन हुन्छ । विपद्को यो समय ज्यादै संवेदनशील भएको र यस समयमा गरिने मानवीय सहयोगका कार्यले क्षतिको नोक्सानी उल्लेख्य मात्रामा घटाउन सकिने भएकाले यस योजनाको निकै ठूलो महत्व रहेको हुन्छ । विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको आवश्यकता र महत्वलाई निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ -

- मानवीय सहायता एवम् विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा संलग्न निकाय एवं उपलब्ध स्रोत साधन पहिचान गराउँछ ।
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि अपुग स्रोत (खाडल) पहिचान गरी त्यसको पूर्तिको व्यवस्था गर्न आवश्यक वातावरण मिलाउँछ ।
- विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा विभिन्न विषयक्षेत्र अन्तर्गतका निकायहरूको भूमिका निर्धारण गरी विपद्का असरहरूको सामना गर्न एकीकृत प्रयासलाई सुनिश्चित गर्छ ।
- विपद्को समयमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित गर्ने सुनिश्चितता दिन्छ ।
- विपद्को जोखिम कम गर्न सरोकारवाला र समुदायलाई हातेमालो गर्ने प्रेरणा दिन्छ ।
- प्रभावितलाई आफ्नो अधिकार र दायित्वको बारेमा सचेत गराउँछ ।
- उद्धार र राहत जस्ता कार्यमा प्रभावित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति गर्छ ।
- आपत्कालीन समयमा सूचना र जानकारी प्रक्षेपणलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
- सामाजिक, सांस्कृतिक मर्यादा तथा सद्भाव अभिवृद्धिको लागि मार्ग प्रशस्त गर्छ ।
- खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्द्धनका विषयलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
- स्रोतको सही सदुपयोग गरी प्रभावित समुदायलाई प्रकोपको पीडाबाट मुक्ति दिने बाटो तयार गर्छ ।
- क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुको साथै सेवाप्रदायकमा जवाफदेही र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास गराउँछ ।

२.६ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको लक्षित समूह :

यस विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७५ का लक्षित समूहलाई निम्नानुसार लिइएको छः

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, रामेछापको प्रतिवेदन अनुसार आ.व. २०६९/७० मा बाढी तथा पहिरोबाट ५५ घरधुरी तथा ३२६ जना, आ.व. २०७०/७१ मा बाढी तथा पहिरोबाट ७४ घरधुरी तथा ४५२ जना र आ.व. २०७१/७२ मा बाढी तथा पहिरोबाट १०२ घरधुरी तथा ४९९ जना प्रभावित भएको देखिन्छ । त्यसैगरी, २०७२ वैशाख १२ गतेको भूकम्प तथा सोपछिका पराकम्पनबाट ४९ जना मृत्यु, १४७ जना घाइते भएको र ५०,८८५ जना प्रभावित भएका थिए । २०७३ मा पनि बाढी पहिरोबाट २२ घरधुरी, आगलागीबाट १४ घरधुरी, हुरीवतासबाट ९ घरधुरी, चट्याङबाट २ घरधुरी प्रभावित भएको पाइन्छ । मिति २०७५ साल वैशाख ३० गतेको अविरल वर्षा सहित मन्थली आसपासमा आएको बाढीको कारण रणजोरखोलामा मन्थली निवासी उस्मा फुयालको मृत्यु भएको थियो भने लाखौं धनमालको क्षति भएको थियो । विगतका आ.व.हरूमा बाढी, पहिरो तथा आगलागीबाट प्रभावित घरधुरी तथा जनसंख्याको अनुपात र भूकम्पबाट प्रभावित घरधुरी तथा जनसंख्यालाई मात्र आधार मानी आगामी वर्षको लागि जम्मा ६६० घरधुरी तथा ३३०० जनसंख्या प्रभावित हुनसक्ने अनुमान गरिएको छ । यो प्रभावित घरधुरी तथा जनसंख्या अनुमान गर्दा हाल जिल्लामा रहेको तथा जम्मा हुनसक्ने स्रोत साधनलाई मध्यनजर गरी यो योजना तर्जुमाको क्रममा भएका कार्यशाला तथा अन्य बैठकहरूका छलफलहरूलाई समेत मध्यनजर गरिएको छ ।

परिच्छेद : ३
सामान्य पूर्वतयारी योजना

३. १ मानवीय सहायतामा संलग्न साभेदार निकायको सूची :

यस जिल्लामा विभिन्न सरकारी, राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी, द्विपक्षीय दातृ संस्थाहरु तथा संयुक्त राष्ट्र संघीय निकायहरु कार्यरत छन् । यी सबै निकायहरु जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको संयोजकत्वमा आपत्कालीन अवस्थामा विपद्को प्रतिकार्य गर्न तथा अन्य अवस्थामा पूर्वतयारी गर्ने कार्यमा संलग्न हुनेछन् । यी निकायहरु र सम्बन्धित सम्पर्क व्यक्तिहरुको सम्पर्क नम्बर देहाय अनुसार छ ।

क्र.सं.	मानवीय सहायतामा संलग्न साभेदार निकायहरु	मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति	पद	कार्यालय फोन	मोबाइल नं.
१	>L <fd%fk lhNnf cbfnt	>L dfwj b <fh < dl	GofowlZ	048-540077/037	
२	>L lhNnf kzf; g sfoffo	>L sDfk fb zdf{	k#h-c=	048-540088/333	9854057777
३	>L lhNnf ; d;jo ; ldl	>L <fh b\$df< s; l=	lh=; =c=	048-540114/007	9854040107
४	>L g;bfas; u)f	>L lbj fs< <ofden	k v ; gfgl	048-400010/09	9854066666
५	>L lhNnf kx<l sfoffo	>L cd< baxfb< l; x	k gf-p=	048-540100/099	9854055555
६	>L ; z;q kx<l j z d;ynl	>L efjh k fb s; j f	; k gf-p=	048-540478	9865045009
७	>L d;ynl gu<kfnsf sfoffo	>L ^\$ axfb< < dl	k v kzf; slo clws	048-540112	9854048111
८	>L <fd%fk gu<kfnsf	>L OZj < <fh bxfn	k v kzf; slo clws	048400012	9854049111
९	>L sff tyf n;f lgo;qs sfoffo	>L odgf k vfg	k v sff lgo;qs	048-540115	9854043888
१०	>L lhNnf ; <s<l j sln sfoffo	>L sDf k fb a<fn	lhNnf Gooftwj Omf	048-540034	9854040434 9844040748
११	>L sff !fg s b	>L ; b{k fb j <fn	a-s j =c=	048-540063	9841548284
१२	>L :j f:Yo sfoffo	>L	hg:j f:Yo k v	048-400072/79	
१३	>L vfg kfgl tyf ; =*sfoffo	>L nf\$axfb< rjhuf0{	I*-0€	048-540110	9841242597
१४	>L :yfglo k v f< sfoffo	>L ho<fd > &	sfoffo k v	048-540491/102	9841265576
१५	>L I*lehg jg sfoffo	>L kbd<fh g kfn	I*=j =c=	048-400068	9854040068
१६	>L hn>f; tyf l; rfo{ I*lehg sfoffo	>L ofbj l; b	I*lehg k v	048-540118	9854043160 9851179316
१७	>L ; *s I*lehg sfoffo, vsff	>L <dr b zfx	I*lehg k v		9841314971
१८	>L lhNnf cfofhgf sfoffo og Osf0 ucgbfg Joj :yfg tyf :yfglo k v f<	>L sDf nfn lkof	sfoffo k v	048-540552	9854043491
१९	>L lhNnf cfofhgf sfoffo og Osf0(dzlf)	>L x d tsdf< a(fyf\$	Osf0(k v		9854040053
२०	>L lhNnf cfoj :j f:Yo s b	>L *f. lg<h vltj *f	cfoj lrls ; s	048-540143	9849486963
२१	>L <fi^ cg; Gwfg lhNnf sfoffo	>L ; hj sdf< r v<l	cg; Gwfg clws	048-540078	9854055556 9856049933
२२	>L lzlf lj sf; tyf ; d;jo Osf0{	>L d\$bb s\$<l k v<	Osf0(k v	048-540134/137	9854043137
२३	>L dfnkf; sfoffo	>L <#gy k bfn	dfnkf; clws	048-540073	9854043073
२४	>L lhNnf xhfs sfoffo	>L sdn s^j fn	lg.xhfs clws	048-540035/504	9841982413
२५	>L lhNnf lgj f;g sfoffo	>L	lg. sfoffo k v	048-540146	9854040146
२६	>L gkl sfoffo	>L OZj <l k fb kofs<	gkl clws	048-540074	9841262730
२७	>L Onsf kzf; g sfoffo		sfoffo k v	044-692145	

	nkrfj]				
२८	>l sf<fuf< sfofho	>l kdfb clwsf<l	hjk<	048-400039/77	9854071777
२९	>l #<h' tyf ; fgi pBfiu lj sf; ; ldlit	>l <fhqbsdf< >ij&	afk<i& pBfiu clwsf	048-540036	9860520767
३०	>l lj Bt kllws<f sfofho	>l lj gfb clwsf<l	sfofho kdv	048-540051 /495/068	9841582022
३१	>l gkfn ^hlsd	>l lj i)fk fb e)*f<l	sfofho kdv	048-540005/002	9851113266
३२	>l gfuk<s p**afg sfofho	>l sfb< ; tofn	sfofho kdv	048-540087	9751013160 9841372638
३३	>l <fli^ af) fho a&	>l cRot lj i^	kafws	048-540055	9854040056
३४	>l slif lj sf; a&	>l thaxfb< sfsf<	kafws	048-540030/487	9844036610
३५	>l xj f0{06wg k kmlnE : ^zq	>l j k h tfdf^	sfofho kdv	048-540448	9849416516
३६	>l thNnf vhsb lj sf; ; ldlit	>l szj k fb s^h	sfofho kdv	048-540027	9742611927
३८	>l ; #g zx<l lj sf; cfofhhgf-1 kml* sfofho, <fd%fk	>l ; dg ; flns]	cfofhhgf kdv	048-540512 048-540518	
३९	vfgkfgl tyf ; <; kmf0 l*lelh g=4	>l hugfy kj I	l*. kdv		9852674462
४०	:jf:Yo aldf aff{	>l o! <fh (Ljh	btf{clwsf<l	048-540681	9854043708 9849099708
४१	e}lg<l c:ktfn kz' ; jf lj! s b	>l hub] <fpt	a.k.lj.c.	047-520185	9844149137
४२					
४३	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	शिवकुमार कार्की	जिल्ला सभापति	०४८ ५४००३३	९८४४२३४३४३
४४	नेपाल पत्रकार महासंघ	रमेश ढुंगेल	अध्यक्ष	०४८-५४०९४०	९७४४०२५४९६
४५	गैरसरकारी संस्था महासंघ	भुवन श्रेष्ठ	अध्यक्ष	०४८ ५४०५०५	९८४४०४३४४८
४६	रामेछाप उद्योग वाणिज्य संघ	श्याम थापा	अध्यक्ष		९८५४०४००९४
४७	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ	दुर्गाबहादुर श्रेष्ठ	अध्यक्ष	०४८ ५४००७१	९७५४२०३३२५
४८	खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता महासंघ	लेखबहादुर कार्की	अध्यक्ष		९८४४०४३६९३
४९	आदिवासी जनजाति महासंघ	युवराज ह्योलमो	अध्यक्ष		९८४४३८९८३९
५०	दलित महासंघ	चन्द्र बहादुर खाती	सम्पर्क व्यक्ति		९८४४००६४९९
५१	जिल्ला सहकारी संघ	कोमलशंकर घिमिरे	अध्यक्ष		९८५४०४०५५९
५२	रामेछाप निर्माण व्यवसायी संघ	ईन्द्रबहादुर तामाङ्ग	अध्यक्ष		९८५१७७०९३७
५३	राष्ट्रिय कृषक समूह महासंघ, जिल्ला शाखा, रामेछाप	सोमेश थापा	अध्यक्ष		९८५४०४०९३६
५४	सामुदायिक विपद व्यवस्थापन समितिको जिल्ला सञ्जाल, रामेछाप	उमंग मैनाली दुर्गा बहादुर माझी	अध्यक्ष सचिव		९८५४०४०४८६ ९८४३८७७५०
५५	तामाकोशी सहकारी अस्पताल	सुमन कर्माचार्य	कार्यकारी निर्देशक	०४८ ५४०२९०	९७४४०९६३४०
५६	रामेछाप सामुदायिक अस्पताल	नारायणदास श्रेष्ठ	प्रबन्धक	०४८ ५४०४७६	
५७	सहारा सामुदायिक अस्पताल	रामनारायण श्रेष्ठ	प्रबन्धक	०४८ ५४००५०	
५८	मन्थली पोलिक्लिनिक एण्ड डाइग्नोसिस सेन्टर, मन्थली	मोहन श्रेष्ठ	प्रबन्धक	०४८ ५४०३०५	९८४४०४४३०५
५९	स्वीस विकास सहयोग नियोग	बलराम श्रेष्ठ	सम्पर्क अधिकृत		९७४९९६५०८६
६०	तामाकोशी सेवा समिति	गोविन्द घिमिरे	कार्यकारी प्रमुख	०४८ ५४००९९	९८५४०४००९९
६१	सामुदायिक विकास समाज (CDS)	शिवराज श्रेष्ठ मिलन घिसिङ	अध्यक्ष कार्यकारी निर्देशक		९७४४०००२८६ ९८५४०४३२६५
६२	पहाडी समाज कल्याण केन्द्र	रत्न प्रसाद कँडेल	अध्यक्ष	०४८ ५४०२८७	९८५४०४०२८७

६३	आरपिडिडल्लु	घना श्रेष्ठ	अध्यक्ष		९८४४४२१०८०
६४	इन्सेक रामेछाप	नवराज पथिक	जिल्ला प्रतिनिधी		९८४४०४३०१७
६५	एम.नेस.टी इन्टरनेशनल समुह १९ (Amnesty Nepal)	हिमाल ढुंगेल	अध्यक्ष		९७४४०००२५१
६६	मानव अधिकार तथा सामाजिक न्याय संयोजन केन्द्र (हुसेक)	रमेश ढुंगेल	अध्यक्ष		९७४४०३५४९६
६७	असल शासन क्लव जिल्ला समन्वय समिति	दिपक भट्ट	अध्यक्ष		९८५४०४०५००
६८	श्रृजनशिल युवा समाज	भुवन श्रेष्ठ	अध्यक्ष	०४८ ५४०४६६	९८४४०४३४४८
६९	जनभावना युवा क्लव	कुमार कँडेल	अध्यक्ष	०४८ ५४०४६७	९८५४०४३७६४
७०	समाजसेवी यूवा क्लव	मोहन बहादुर थिङ	कार्यकारी प्रमुख		९८४९८०५७४६
७१	सामुदायिक जनशक्ति विकास कार्यक्रम, गोल्माटार	गेहेन्द्र दर्लामी	अध्यक्ष	०४८ ४०००५५	९८४४०६३६७
७२	चारघरे सेवा समिति	कोमल श्रेष्ठ	कार्यकारी प्रमुख		९८५४०४३२८५
७३	शान्ति र विकासका लागि यूवा साभेदारी नेपाल	हिमाल महत	अध्यक्ष		९८४९३०३९९८
७४	एमएसआर नेपाल, काठमान्डौ	राजेश्वर अधिकारी	कार्यक्रम संयोजक		९७४९०३२५६२
७५	सूयोदय समाज सेवा	तारा ग्यापक	कार्यकारी निर्देशक		९८५१९१९७४०
७६	सामाजिक जवाफदेहिता नेटवर्क (SAN-Nepal)	उमंग मैनाली	अध्यक्ष		९८५४०४०४८६
७७	भूकम्प पिडित संघ	भुवन श्रेष्ठ	अध्यक्ष		९८४४०४३४४८
७८	प्रकोप तथा भूकम्प पिडित समाज	शंकर कँडेल	अध्यक्ष		९८४४९३७४७१
७९	प्राकृतिक स्रोत प्रवर्द्धन समाज	कृष्णहरी खत्री	अध्यक्ष		९७४४०५९९९४
८०	समता मञ्च, रामेछाप	कमल बसेल	अध्यक्ष		९८४९६९६९९७
८१	नेपाल स्काउट, जिल्ला शाखा	धनबहादुर खड्का	जिल्ला आयुक्त		९७४४०४६४२२
८२	सबल कार्यक्रम (Sustainable Action for Resilience and food Security)	डिलबहादुर नेपाली	वरिष्ठ जिल्ला संयोजक	०४८ ५४०९५५	९८०९९९८६२९
८३	Hellen Keller International/ Sabal Program	डिलबहादुर नेपाली	वरिष्ठ जिल्ला संयोजक	०४८ ५४०९५५	९८०९९९८६२९
८४	CARE Nepal/Sabal Program	थिरबहादुर थापा (रविन)	कार्यक्रम अधिकृत	०४८ ५४०९५५	९८५४०४०२५५
८५	विश्व खाद्य कार्यक्रम	प्रशुराम कार्की	जिल्ला संयोजक		९८४५०५६२३३
८६	Housing Recovery and Reconstruction Platform (HRRP)	प्रकाश विश्वकर्मा	जिल्ला संयोजक		९८४९७२०४३६
८७	Restless Development	उदित तिमल्सिना	जिल्ला संयोजक		९८६०९५०५९०
८८	Medicos Del Mundo, Spain	Christina Minana			९८५४०४०२५५
	MEDAIR	देवराज गौतम	सेल्टर प्रोग्राम कोअर्डिनेटर		
८९	TPO Nepal	पाण्डव प्रसाई	जिल्ला संयोजक		
९०	न्यायिक संसार	धुव खड्का	जिल्ला संयोजक		
९१	नेपाल पत्रकार महासंघ जिल्ला शाखा, रामेछाप	रमेश ढुंगेल	सभापति	०४८ ५४०९४०	९७४४०२५४९६
९२	हजुरको रेडियो	दिपक घिमिरे	प्रबन्धक	०४८ ४०००२६	९८५१०००५५६
९३	रेडियो तीनलाल एफ.एम.	नवराज पथिक	स्टेशन मेनेजर	०४८ ५४०९२५	९७४४०२५४९६
९४	रेडियो तिफदी एफ.एम.	सुमित श्रेष्ठ	स्टेशन मेनेजर	०४८ ५४०९३२	९८५१०००५५६
९५	रेडियो रामेछाप एफ.एम.	सौजन्य सत्याल	प्रबन्धक	०४८ ५४००४९	९८४४०४३०१७
९६	रेडियो तामाकोशी एफ.एम.				

९७	स्मारिका साप्ताहिक	दीपक भट्ट	प्रधान सम्पादक		९८५४०४०१०३
९८	रामेछाप पोष्ट साप्ताहिक	टंक गौतम	जिल्ला संवाददाता		९७५४२०३३२६
९९	महिला खबर	अप्रिल अधिकारी			९७४४०२३५६६
१००	कान्तिपुर दैनिक	टिका प्रसाद भट्ट	सम्वाददाता		९८५४०४०१०३
१०२	नागरिक दैनिक	मन्जु उप्रेती अधिकारी			९८४४०६०४०६
१०३	नेपाल टेलिभिजन	हिमाल ढुंगेल			९८५४०४०३५१
१०४	राजधानी दैनिक	निरोज सापकोटा			९८५४०४०८२१
१०५	एविसी टिभि	यूनिक विफा घिसिङ.			९८४४०४४४०१
१०६	माउन्टेन टिभि	नवराज श्रेष्ठ			९८४४२७८८४०
१०७	हिमालय टिभि	उमंग मैनाली			९८५४०४०४८
१०८	AV News TV	नवराज पथिक			९८५४०४३०१७
१०९	News 24	दिपक भट्ट			९५४०४०५००

रामेछाप जिल्लाको राजनैतिक दलहरूको प्रमुख तथा सम्पर्क नम्बरहरू :

सि.नं	पार्टी	नाम, थर	पद	सम्पर्क नम्बर
१	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा)	आनन्द श्रेष्ठ	प्रतिनिधी	९८५१०१२३००
२	नेपाली कांग्रेस	लवश्री न्यौपाने	सभापति	९८५११५७२४४
३	संघीय समाजवादी फोरम, नेपाल	सोनाम ग्यापक	अध्यक्ष	९८४९१७५७९६

रामेछाप जिल्लाबाट प्रतिनिधी सभा तथा प्रदेश सभाका माननीय सभासदज्यूहरूको सम्पर्क नम्बरहरू :-

सि.नं	प्रतिनिधी/प्रदेश सभा	नाम, थर	पार्टी	सम्पर्क नम्बर
१.	प्रतिनिधी सभा	माननीय श्री श्यामकुमार श्रेष्ठ	नेकपा	९८५११४५६३०
२.	प्रदेश सभा	माननीय श्री शान्ति प्रसाद पौडेल	नेकपा	९८५४०४०१४८
३.	प्रदेश सभा	माननीय श्री कैलाश प्रसाद ढुंगेल	नेकपा	९८५४०४०१४७
४.	प्रदेश सभा	माननीय श्री रीता माझी	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	

जिल्ला समन्वय समित, रामेछापका पदाधिकारी एवं सदस्यहरूको सम्पर्क नम्बरहरू :-

सि.नं	पद	नाम, थर	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर
१.	संयोजक	श्री प्रेम बहादुर खड्का	खाँडादेवी गापा-८, गागलभदौरे	९७५४२०३१३४
२.	उप-संयोजक	श्री दीपा पाख्रिन	लिखु तामाकोशी गापा ५, नागदह	
३.	सदस्य	श्री पूर्ण बहादुर महत	रामेछाप नपा ३, साँघुटार	
४.	सदस्य	श्री रमेश वाग्ले	लिखु तामाकोशी गापा १, दुरागाउँ	९८४१७७९५७९
५.	सदस्य	श्री गणेश माझी	मन्थली नपा ८, चिसापानी	
६.	सदस्य	श्री डिडोमा शेर्पा	दोरम्बा गापा १, डडुवा	९७४१२७९८६४
७.	सदस्य	श्री रामबहादुर तामाङ	मन्थली नपा ६, भलुवाजोर	
८.	सदस्य	श्री मैया सार्की	उमाकुण्ड गापा ६, भुजी	
९.	सदस्य	श्री	गोकुलगंगा गापा ५, नामाडी	

रामेछाप जिल्लाका न.पा.प्रमुख/उप प्रमुख र गा.पा.अध्यक्ष/उपाध्याक्षहरुको नामावली र सम्पर्क नम्बरहरु

क्र.सं.	नपा/गापा	पद	नाम थर	सम्पर्क नं.
१	मन्थली नगरपालिका	प्रमुख	श्री रमेश बस्नेत	९८५१०४८४५८
		उपप्रमुख	श्री माया कार्की	९८५४०४०७३१
२	रामेछाप नगरपालिका	प्रमुख	श्री नर बहादुर थापा मगर	९८५१११३८०२
		उपप्रमुख	श्री सिर्जना खड्का	९८४४१४८०३७
३	उमाकुण्ड गाउँपालिका	अध्यक्ष	श्री शेर ब. सुनुवार	९८४३०८१८५१
		उपाध्यक्ष	श्री उर्मिला कार्की बस्नेत	९७४१३६३६६३
४	गोकुलगंगा गाउँपालिका	अध्यक्ष	श्री खड्क सुनुवार	९८५११७१३२५
		उपाध्यक्ष	श्री राधिका श्रेष्ठ नेवार	९७४४०३९०५७
५	लिखु गाउँपालिका	अध्यक्ष	श्री गोबिन्द बहादुर खड्का	९८५१०९७७३९
		उपाध्यक्ष	श्री दिपशिखा न्यौपाने दाहाल	९७५४२०३१०७
६	दोरम्बा गाउँपालिका	अध्यक्ष	श्री कमान सिंह तामाङ	९८६०२४४९६९
		उपाध्यक्ष	श्री कृशला घिसिङ	९८४१२६२२५०
७	सुनापति गाउँपालिका	अध्यक्ष	श्री धावा लामा	९८५४०४००४०
		उपाध्यक्ष	श्री गिता बिष्ट चौलागाईं	९८४९३४६८६३
८	खाँडादेवी गाउँपालिका	अध्यक्ष	श्री प्रेम ब. तामाङ	९८५४०४०१६८
		उपाध्यक्ष	श्री मखमली श्रेष्ठ	९८४९९४३६९६

३.२ सन्दर्भ सामग्री पुनरावलोकनको नतिजा :

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DPR) तर्जुमा गर्ने तथा अद्यावधिक गर्ने क्रममा विभिन्न सन्दर्भ सामग्रीहरुको अध्ययन गरियो । केही महत्वपूर्ण सन्दर्भ सामग्रीहरु र त्यसबाट प्राप्त गरिएका असल अभ्यास तथा सिकाईहरु निम्न छन् ।

सि.नं.	सन्दर्भ सामग्री तथा प्रतिवेदनहरु	मुख्य सिकाई तथा असल अभ्यासहरु
१.	जिल्ला आकस्मिक योजना, २०६७	● प्रकोप जोखिम विश्लेषण बढी वैज्ञानिक र प्रभावकारी बनाउनुपर्ने ।
२.	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७	● विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्न सहज भएको ।
३.	रामेछाप जिल्लाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०६८, २०७३ र २०७४	● जिल्लामा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यसँग सम्बन्धित कार्य गर्नको लागि मार्गदर्शन गरेको । ● हरेक वर्ष यो योजनालाई पुनरावलोकन तथा अद्यावधिकरण गर्दै जान सके नतिजामूलक, जवाफदेहीता, पारदर्शिता एवं प्रभावकारितामा वृद्धि हुने ।
४.	जिल्लामा विगतमा गरिएका विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धि अभिलेख, परिपत्र, निर्णय एवं प्रतिवेदनहरु ।	● विगतमा भएका विपद् प्रतिकार्यको अभ्यासले विपद् प्रतिकार्य योजनाको लागि सहज गराएको ।
५.	आकस्मिक प्रकोप व्यवस्थापन योजना, २०६७	● आकस्मिक विपद् व्यवस्थापन गर्नका लागि सहयोगी ।
६.	विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि राष्ट्रिय रणनीति, २०६६	● विपद् जोखिम सम्बन्धी राष्ट्रिय प्राथमिकताबारे जानकारी भएको ● जिल्लास्तरको योजना तर्जुमाका लागि मार्गदर्शन ।
७	दैवी प्रकोप उद्धार ऐन, २०३९	● ऐनले व्यवस्था गरेको प्रतिकार्य सम्बन्धी मापदण्डबारे जानकारी ● सरकारी संरचनाबारे बुझाई
८	स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५	● स्थानीय निकायहरुले विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्ने ।
९	स्फेयर परियोजना/आधारभूत मानवीय सहायता मापदण्ड (CHS)	● मानवीय सहायता सम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड, आवश्यकता र सेवाको गुणस्तर सम्बन्धमा जानकारी ।

१०	सुख्खा तथा खडेरी सम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन	जिल्लाका २९ वटा गाविस सुख्खा खडेरीयुक्त भएको जानकारी ।
११	सेडनाई कार्यसंरचना सन २०१५ देखि २०३०	विपदलाई प्राथमिकता क्षेत्र अन्तर्गत समावेश गरिएको ।
१२	स्थानीय स्तरको जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना	<ul style="list-style-type: none"> जिल्लामा जम्मा २२ वटा गाविस स्तरीय जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना (LAPA) तयार भई कार्यन्वयन भैरहेको छ १७ साविक गाविसको स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना (LDRMP) तयार भई कार्यन्वयन भैरहेको छ । यी योजनाहरुले समुदाय स्तरमा विभिन्न खाले विपद् तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतिकरणमा महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको छ भने जलवायु उत्पन्न प्रकोप र विपद्को सन्दर्भ आँकलन गर्न सजिलो भएको छ
१३	नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका प्रतिवेदनहरु	जिल्लामा भए गरेका विपद्मा प्रतिकार्य गर्दाका प्रयास र राहत वितरणको अवस्था जानकारी भएको ।
१४	आवधिक जिल्ला विकास योजना (आ.व. २०७०/७१-२०७४/७५)	विपद् व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित कार्यक्रम संचालन गर्नको लागि मार्गदर्शन गरेको ।
१५	विभिन्न कार्यालयको आपत्कालिन योजना/Contengency Plan	आपत्कालिन विपद् व्यवस्थापन गर्न सजिलो, छिटो, भरपर्दो भएको ।
१६	राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य ढाँचा (National Disaster Response Framework-NDRF)	राष्ट्रिय स्तरमा विपद्को समयमा गरिने प्रतिकार्य र त्यसमा जिल्लासंगको सम्बन्धवारे स्पष्ट भएको
१७	विपद् लेखाजोखा मार्गदर्शन, गृह मन्त्रालय (Disaster Assessment Guideline) 2072	विपद्को समयमा विभिन्न समयमा गरिने तथ्यांक संकलनका फारामहरुवारे र समय अवधीवारे स्पष्ट भएको
१८	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा मार्ग निर्देशिका, स्थानीय विकास मन्त्रालय (Local Disaster Management Planning Guideline)	स्थानीय तहमा विपद् र जलवायुजन्य जोखिम तथा उत्थानशिलताका लागि योजना बनाउंदा अपनाउनुपर्ने प्रक्रियावोर अवगत भएको
१९	विपद् जोखिम न्यूनीकरण र जलवायु परिवर्तन अनुकूलन मूलप्रवाहीकरण निर्देशिका, २०७३ Guideline for Mainstreaming DRR and CCA into National Development Plan, National Planning Commission (NPC) 2073	विपद् र जलवायुजन्य जोखिमलाई विषयगत कार्यालय तथा स्थानीय तहले विकासको कार्य गर्दा नै मुलप्रवाहिकरण गर्ने प्रक्रियाहरु अवगत भएको
२०	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४	विपद् पूर्वको अवस्था, विपद्को समय र विपद् पश्चात्को अवस्थामा संचालन गर्ने नीति तथा कार्यक्रमको वारेमा स्पष्ट रुपमा मार्गनिर्देश गरेको छ ।

३.३ विभिन्न बैठक तथा निर्णयहरु :

रामेछाप जिल्लाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०६८, २०७३ र २०७४ लाई समयसापेक्ष पुनरावलोकन तथा अद्यावधिकरण गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७५ तर्जुमा गर्नका लागि मिति २०७५/११/०२ गते बसेको जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा मस्यौदा प्रस्तुत गरी प्राप्त भएका राय सुझावहरुलाई समेत समावेश गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७५ पारित गरियो ।

३.४ प्रकोप जोखिम विश्लेषण :

मिति २०७२ वैशाख १२ गतेको भूकम्प तथा सो पछिका पराकम्पनले जिल्लामा मानवीय क्षतिका अलवा भौतिक संरचना तथा पूर्वाधार र अन्य क्षेत्रमा समेत नकारात्मक असर गरेको छ । साथै बाढी, पहिरो तथा भूक्षय, खडेरी, आगलागी, महामारी, हुरीबतास, असिना र चट्टयाड क्रमशः रहेको पाइएको छ । त्यसैगरी, सडक दुर्घटना र विद्युतजन्य जोखिमहरु समेत देखिन थालेका छन् । मिति २०७३ सालमा महामारीका ४ वटा घटनाहरु भए र विस्तृत रुपमा फैलिन नपाउंदै नियन्त्रण गरिएको थियो । जिल्लाको पूर्वतयारी राम्रो भएको कारणले महामारीले उग्र रुप लिएन । मिति २०७३ मा नै पहिरोले भुजीमा १६ घरधुरी विस्थापित र १२७ घरधुरी प्रभावित भएको र ७२ लाख वरावरको आर्थिक क्षतिभएको थियो । यसका साथै आगलागीका घटनाबाट १४ घर र ५३ जनसंख्या प्रभावित भएको र ४९ लाख वरावरको आर्थिक क्षति भएको थियो । नेपाल भूकम्पीय जोखिममा रहेको मुलुक भएकोले सरकारले विपद् व्यवस्थापनका कार्यक्रम तय गर्दा भूकम्पीय जोखिम व्यवस्थापनलाई पहिलो प्राथमिकता दिने निर्णय गरेअनुसार यस जिल्लाको विपद्को सूचीमा पनि प्राथमिकता प्राप्त स्थानमा नै समेटिएको छ ।

विगतका वर्षहरूमा क्षति पुऱ्याएको आधारमा जिल्ला भित्र जम्मा नौ किसिमका प्रकोप तथा विपद्हरू पहिचान भएका छन् । यी प्रकोप तथा विपद्हरूको सम्भावित क्षतिलाई आधार मानेर जिल्लाका विभिन्न गाउँपालिका र नगरपालिकाहरूको प्रकोप जोखिम (सङ्कटासन्नता) तथा क्षमता विश्लेषण (Vulnerability Index) तयार गरी अनुसूचीमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.४.१ विपद् समय रेखा :

यस जिल्लाको सबैभन्दा पहिलो घटना वि.सं.२०११ सालबाट सुरु भई हालसम्म पनि निरन्तर चलिरहेको घ्याप्चेको पहिरो जिल्लाकै पुरानो एवं ठूलो प्रकोप तथा विपद्को रूपमा रहेको छ । सम्भवतः राष्ट्रियस्तर कै ठूला पहिरोहरू मध्ये पर्ने घ्याप्चेमा हिउँद महिनामा समेत निरन्तर पहिरो भर्ने गरेको छ । उक्त पहिरोको सुरुवाती वर्षको समयबाट हेर्दा विगत ६२ वर्षयता के कस्ता विपद्हरूले कहिले कहिले रामेछाप जिल्लालाई प्रभावित तुल्याए भनी सहभागीहरू बीच विस्तृत छलफल गरियो । उक्त छलफलका आधारमा निर्माण भएको रामेछाप जिल्लाको विगत ६४ वर्षको विपद् समय रेखा र २०७४ सालमा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा रामेछाप र जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट प्राप्त भएको तथ्यांक अनुसार विपद्को समय रेखा निम्न अनुसार छ

विगत ६२ वर्षयता प्रमुख विपद्का घटना घटेको वर्ष र महिना	गाविस, क्षेत्र	असर (जन, धन र पर्यावरणमा भएको क्षति, नोक्सानी)
२०११ सालमा घ्याप्चेको पहिरो शुरु	सालु, नागदह, कठजोर साविकका गाविस	२०११ सालदेखि सुरु भएको र हालसम्म हिउँद महिनामा समेत निरन्तर पहिरो भर्ने गरेको
२०२८ मंसिरमा असिना, व्यापक पानी	जिल्लाभरी	व्यापक भोकमरी, फलेको धान कोदो असिनाका कारण नष्ट
२०३५ सालमा भिषण आगलागी	सालुपाटी वजार	करिव २५ घर पूर्णरूपमा नष्ट
२०३८ साल मंसिरमा असिना	हिमगंगा, साँघुटार, देउराली, गोठगाउँ, विजुलीकोट, सैपु, दुरागाउँ, कठजोर, तिल्युड साविकका गाविस	हिउँदे बालि जिल्लाभरी नष्ट, खाद्यवाली जिल्लाभरी नष्ट, (गाउँ घरमा खाद्यान्नको अभाव) तराईसम्म पुगेर खाद्यान्न आपूर्ती भएको
२०३६ सालमा आगलागी	भटौली प्रसाई गाउँ	१८ घर पूर्ण रूपमा क्षती, १०० भन्दा बढि गाईवस्तुको क्षति, ८ घर बसाइसराई
२०३६ सालमा खडेरी	जिल्लाभरी	व्यापक, भोकमरी, खाद्यान्न आयातको वाध्यता, ५० प्रतिशत घरधुरी प्रभावित
२०४१ साल असोज १३ गतेको खोला-वाढी	अधिकांश साविकका गाविस	खुर्कोट लगायतका दर्जनौं पुल पुलेसा ध्वस्त, १००० रोपनी खेतवारी बगाएको, ७ दिनभन्दा वढीको लगातार वर्षाले घरहरू गलेर ढलेको, ठाउँ कुठाउँ (घरभित्र समेत) मूलहरू फुटेको । तामाकोशी, खिम्ती, भटौली, रणजोर, सुकाजोर तथा ससाना खोलामा ठूलो वाढी । अधिकांश काठेपुल नष्ट । दर्जनौं पहिरो ।
२०४३ साल भाद्र २९ गतेको खोला वाढी	अधिकांश साविकका गाविस	खुर्कोट लगायतका दर्जनौं पुल पुलेसा ध्वस्त, १००० रोपनी खेतवारी बगाएको, ७ दिनभन्दा वढीको लगातार वर्षाले घरहरू गलेर ढलेको, ठाउँ कुठाउँ (घरभित्र समेत)मूलहरू फुटेको । तामाकोशी, खिम्ती, भटौली, रणजोर, सुकाजोर तथा ससाना खोलामा ठूलो वाढी । अधिकांश काठेपुल नष्ट । दर्जनौं पहिरो ।
२०४५ भाद्र ३० गते चट्याङ्ग	सैपु साविकका गाविसमा	गाउँ पञ्चायतको बैठक भईरहेको अवस्थामा १ जनाको मृत्यु ४५ जना घाईते
२०४५साल भाद्र ५ गतेको भूकम्प	सबै साविकका गाविस	सार्वजनिक तथा व्यक्तिगत भवनहरू क्षतिग्रस्त,सयौं घाईते, २३ जना मरेको सम्भ्रना,छेरुवाको पहिरो शुरु, खिम्ती, विजुलीकोट , घ्याप्चेको पहिरो, सदरमुकाम विस्थापित ।
२०४८ को आगलागी	साविकका चिसापानी वडा नं ९ गाईखुरा	३२ घर माझी वस्ती पुर्ण प्रभावित, ५० भन्दा वढी वस्तुभाउ मरेको, नगद तथा गरगहना नष्ट ।
२०४९ सालमा आगलागी	पकरवास गाविसको रजगाउँमा भिषण आगलागी	२५ घर जलेर नष्ट । ६० वटा चौपाया नष्ट ।
२०५० सालमा आगलागी	साविकका भटौली माझीगाउँ	१५ घर नष्ट । ४० वटा चौपाया जलेको ।
२०५१ सालमा हुरी बतास	अधिकांश साविकका गाविस	विद्यालय लगायत सयौं घरका छाना उडायो, खासगरी जस्ता तथा फुसका छाना भएका घरहरू ।

विगत ६२ वर्षयता प्रमुख विपद्का घटना घटेको वर्ष र महिना	गाविस, क्षेत्र	असर (जन, धन र पर्यावरणमा भएको क्षति, नोक्सानी)
२०५२ सालमा बाढी, पहिरो वर्षा	अधिकांश साविकका गाविस	तिल्पुङ्ग, कठजोर, रणजोर, हलुवा, फर्पु खोला, पोक्, देउराली खोलाले खेतीयोग्य जमिन बगाएको
२०५८ सालमा बाढी, पहिरो	जिल्लाको अधिकांश गाविस	३ जना मान्छे मृत्यु, दर्जनौं चौपायाको नोक्सान
२०५९ सालमा पहिरो	साविकका बाम्ति गाविस १, थाप्रा	१४ घर बगायो ४१ जनाको मृत्यु, १०० चौपायाको नोक्सान, देउराली, कठजोर, नागदह, पहिरोले नोक्सान
२०६२ सालमा बाढी पहिरो	साविकका सालु, सुनारपानी, देउराली, भटौली, रामेछाप, मन्थली	खेतबारी १०० रोपनी बगाएको
२०६३ देखि २०६७ सम्म व्यापक खडेरी	जिल्लाभरी	सुख्खाको कारण पानीको मुहान सुकेको, बोट विरुवाहरु सुके, खाद्यान्न उत्पादनमा कमि हुन गएको
२०६५ वैशाख ११ आगलागी	रामेछाप	जिल्ला अस्पताल नजिक आगलागी हुँदा नेपाली सेनाले आगो निभाउने क्रममा १३ जनाको मृत्यु, गोठगाउँमा १ जनाको मृत्यु
२०६७ सालमा रेविज माहामारी	गोठगाउँ, विजुलीकोट, मन्थली, नागदह, भटौली,	५ जनाको मृत्यु, ५० भन्दा बढि चौपायाको मृत्यु, ५०० जना भन्दा बढि खोप लगाउने मानिस भएको र जिल्लामा खोपको अभाव
२०६८ वैशाखदेखि भदौ ३१ सम्ममा बाढी, पहिरो	रस्नालु,	पहिरोले रस्नालुमा १ घरमा ३ जनाको मृत्यु
२०६८ वैशाखदेखि भदौ ३१ सम्ममा चट्याङ्ग	रस्नालु,	चट्याङ्गले असार देखि भाद्र मसान्त सम्ममा विभिन्न मितिमा ४ जनाको मृत्यु, रेडियो, टेलिफोन, विद्युत सेवामा समेत असार
२०६८ असोज १ गते भूकम्प	सम्पूर्ण जिल्ला	३ जना सामान्य घाइते, व्यक्तिगत सम्पत्ति तर्फ ९७ घर पूर्ण क्षति, ३३७ घर आंशिक क्षति गरि जम्मा ४३४ घर क्षती, विस्थापित ४ घरको १० जना, ७ वटा पशुपक्षिको क्षति, सार्वजनिक सम्पत्ति तर्फ १० वटा भवनहरु पूर्ण क्षति, ११९ भवन आंशिक क्षति गरि कुल १२९ भवन क्षति जम्मा क्षति ४३४ व्यक्तिगत घर, १२९ सार्वजनिक भवन कुल जम्मा ५६३ संरचना क्षति भएको ।
२०६९ श्रावण देखि २०७० असार सम्म बाढी पहिरो	डडुवा १, अन्य साविकका गाविसहरु समेत	वर्षाका कारण बाढी पहिरो गई ५५ घरधुरी का ३२६ जना प्रभावित भएको, करिव १ करोड १४ लाख बराबरको क्षति ।
२०६९ श्रावण देखि २०७० असार सम्म आगलागी		३४ घरधुरीका १९३ जनसंख्या प्रभावित भएको, ४ जना घाइते र करिव ७४ लाख बराबरको क्षति भएको ।
२०६९ श्रावण देखि २०७० असार सम्म हुरिबतास		४ घरधुरी तथा १७ जना प्रभावित भएको, करिव २ लाख बराबरको क्षति भएको ।
२०७० श्रावण देखि २०७१ असारसम्म वर्षाजन्य बाढी	खिम्ती लगायत अन्य साविकका गाविसहरु	६० घरधुरी तथा ३७८ जना प्रभावित भएको, ८ जना मृत्यु र २८ जना घाइते भएको, करिव १ करोड ५३ लाख बराबरको क्षति भएको ।
२०७० श्रावण देखि २०७१ असारसम्म पहिरो		१४ घरधुरी तथा ७४ जना प्रभावित भएको, करिव २९ लाख बराबरको क्षति भएको
२०७० श्रावण देखि २०७१ असारसम्म आगलागी		३८ घरधुरी तथा २१४ जना प्रभावित भएको, ७ जना घाइते, ६९ लाख बराबरको क्षति भएको ।
२०७० श्रावण देखि २०७१ असारसम्म हुरीवतास		३ घरधुरी तथा १६ जना प्रभावित भएको, ४ लाख ५० हजार बराबरको क्षति भएको
२०७० श्रावण देखि २०७१ असारसम्म चट्याङ		२ घरधुरी तथा १३ जना प्रभावित भएको, ३ जना घाइते र ५ लाख बराबरको क्षति भएको ।
२०७१ श्रावणदेखि २०७१ चैत्रसम्म वर्षाजन्य बाढी	साविकका फर्पु, लखनपुर, खनियापानी, सुनकोशी नदी किनार	८८ घरधुरी तथा ३२७ जना प्रभावित भएको, १ करोड ६४ लाख बराबरको क्षति भएको ।
२०७१ श्रावणदेखि २०७१ चैत्रसम्म वर्षाजन्य पहिरो		१४ घरधुरी तथा ९२ जना प्रभावित भएको, ५८ लाख बराबरको क्षति भएको ।
२०७१ श्रावणदेखि २०७१ चैत्रसम्म वर्षाजन्य आगलागी		१६ घरधुरी तथा १०० जना प्रभावित भएको, ३ जना घाइते, २६ लाख बराबरको क्षति भएको ।
२०७१ श्रावणदेखि २०७१ चैत्रसम्म वर्षाजन्य चट्याङ		२ घरधुरी तथा १५ जना प्रभावित भएको, २ जना घाइते, ४ लाख बराबरको क्षति भएको ।
२०६९ देखि २०७१ सम्म हरेक वर्ष खडेरी भैरहेको	जिल्लाका सुख्खाग्रस्त साविकका गाविस तथा	स्थानीय स्तरमा पानीको स्रोतहरु सुकाएको, कृषि तथा पशुपालनमा नकारात्मक असर परेको ।

विगत ६२ वर्षयता प्रमुख विपद्का घटना घटेको वर्ष र महिना	गाविस, क्षेत्र	असर (जन, धन र पर्यावरणमा भएको क्षति, नोक्सानी)
	क्षेत्रहरु	
२०७२ वैशाख १२ को भूकम्प तथा सो पछिका पराकम्पनबाट ।	जिल्ला भरि	४१ जनाको मृत्यु, १४७ जना घाइते तथा ५२०९५ घरधुरी पूर्णरूपमा क्षति र ७४७ घरधुरी आंशिक रूपमा क्षति भएको ।
२०७३ वर्षापछिको पहिरो	उमाकण्ड गाउँपालिकाको भुजी	२२ घरमा क्षति भएको, १४१ जना प्रभावित र ७२ लाख वरावरको क्षति
२०७३ आगलागी	समग्र जिल्लाका विभिन्न ठाँउ	१४ घर र ५३ जनसंख्या प्रभावित, २ जनाको मृत्यु र ४९ लाख वरावरको क्षति
२०७३ चट्याङ्ग	,,	१ जनाको मृत्यु, २ जना घाइते, ९ जना प्रभावित र ५ लाखको क्षति
२०७३ हुरीवतास	,,	९ घर र ५१ जनसंख्या प्रभावित र २१ लाख वरावरको क्षति
२०७५ आगलागी	रामेछाप	१ बालकको मृत्यु
२०७५ वर्षा र बाढी	मन्थली आसपास क्षेत्र	मन्थली निवासी उस्मा फ्यालको मृत्यु, लाखौं धनमालको क्षति
२०७५ चट्याङ्ग	खाँडादेवी ७	३ घरधुरीको पशुधनको क्षति ।
२०७५ सडक दुर्घटना	कुकुरकाटे, सालुदेउराली मच्छेडाँडी, मन्थली	२ जनाको मृत्यु र केही घाइते ।
२०७५ खहरे बाढी	तिल्पुड खोला	नगदह निवासी सिंहबहादुर तामाङ र राममाई तामाङको मृत्यु ।

उपरोक्त विपद् समयरेखाको अध्ययन गर्दा विगत ६२ वर्षको अनुभवमा बाढी, पहिरो, आगलागी, खडेरी, चट्याङ, भूकम्प, हुरिबतास, असिना र महामारीका कारण पटक पटक विपद्का घटनाहरु व्यहोर्नु परेको देखिन्छ । ६४ वर्षमध्ये २७ वर्ष कुनै नै कुनै विपदले प्रभावित गरेको देखिन्छ । विपद्को आवृत्तिको अध्ययन गर्दा यस अवधिमा बाढी पहिरो सबैभन्दा बढी सो पछि आगलागी पटक-पटक दोहोरिएको छ भने २०७३ र २०७४ को शुरुवातमै महामारीको प्रकोप देखिएको थियो जुन दोहोरिरहने प्रकोपको रूपमा देखिन्छ । खडेरी र चट्याङले पनि जिल्लालाई नराम्रो असर गरिरहेको छ ।

रामेछाप जिल्लामा विपद् आवृत्ति स्थिति, २०११-२०७५	
प्रकोप	आवृत्ति
बाढी	११
पहिरो	१०
आगलागी	९
खडेरी	५
चट्याङ	४
भूकम्प	३
हुरिबतास	३
असिना	२
महामारी	१
सडक दुर्घटना	
विद्युतजन्य/करेन्ट	

भूकम्प, हुरिबतास, असिना क्रमशः अन्य प्रकोपका रूपमा पनि देखिएका छन् । विपद् समयरेखाको अध्ययनबाट प्राप्त निचोडअनुसार विपद्को प्रकृतिमा आधारित पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनामा भूकम्प, बाढी, पहिरो, आगलागी, माहमारी र चट्याङलाई अनिवार्य रूपमा समावेश गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

विपद्का प्रकृतिको अर्को महत्वपूर्ण पक्ष यसको विविधता हो । यस जिल्लामा विभिन्न नौ किसिमका विपद्हरु आउने गरेको देखिन्छ । हरेक किसिमको विपद्को

व्यवस्थापन गर्न एकै किसिमको ज्ञान, सीप र रणनीति पर्याप्त नहुने भएकाले एकातिर जिल्लामा विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी जानकारीहरुको अभाव हुनु तथा अर्कातिर विपद्हरुमा विविधता बढी हुनुले चुनौती थपिएको छ ।

विपद् पुनरुत्थानको स्थिति अध्ययन गर्दा वि.सं.२०४१ पछि बाढी, पहिरो धेरै चाँडोचाँडो दोहोरिएको देखिन्छ । बाढी, पहिरोको शिघ्र पुनर्आगमनले जिल्लाको समग्र विकास निर्माणलाई चुनौती दिइसकेको छ । विपद् पुनरुत्थानको स्थिति अध्ययन गर्दा भूकम्प वि.स. १९९० पछि २०४५, २०६८ र २०७२ मा दोहोरिएको देखिन्छ । यसर्थ, विपद्को प्रकृतिमा आधारित बहुविषयगत विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना यस जिल्लाको दिगो विकासको लागि एउटा अनिवार्य शर्तको रूपमा देखिन्छ । साथै विपद् जोखिम व्यवस्थापन एउटा भिन्न कार्यक्रम, एउटा भिन्न योजनाबाट मात्र सम्भव हुने विषय होइन । यसका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरणका अवधारणालाई समग्र विकास प्रक्रियामा एकीकरण गर्दै लैजानु अति आवश्यक भइसकेको छ ।

विपद्ले पुर्याएको क्षतिको आधारमा मिति २०७२ बैशाख १२ गतेको भूकम्प तथा सोपछिका पराकम्पनले सबैभन्दा बढि असर गरेको देखिन्छ । जिल्ला प्रशासन कार्यालय रामेछापको अभिलेख अनुसार जिल्लामा ४१ जनाको मृत्यु, १४७ जना घाइते तथा ५० हजार भन्दा बढी घरधुरीहरु क्षति भई जनजीवनमा ठूलो असर पुऱ्याएको देखिन्छ ।

३.४.२. संकटासन्नताको स्तर निर्धारण/संकटासन्नता सूचकाङ्क :

भौगोलिक बनोट, कूल जनसंख्या, प्रकोप प्रभावित क्षेत्रको जनघनत्व र विपद् पूर्वतयारीको स्थितिलाई आधार मानी विपद् समयरेखाले पहिचान गरेका मुख्य प्रकोपहरुको सन्दर्भमा जिल्लाका ६ गाउँपालिकाहरु र २ नगरपालिकालाई संकटनासन्नताको दृष्टिले विभिन्न स्तरमा वर्गीकरण गरिएको छ ।

मुख्य जोखिम तथा प्रकोपहरु मध्ये बाढीको स्तरलाई हेर्दा सुनकोशी, तामाकोशी, खिम्ती, लिखुखोला, भटौलीखोला रणजोरखोला आसपासका क्षेत्रहरु बढी जोखिममा रहेको देखिन्छ भने

रामेछाप जिल्लामा विपद् पुनरुत्थान स्थिति, २०११-२०७५		
प्रकोप	वर्ष	पुनरुत्थान अवधि
बाढी, पहिरो	२०११	
असिना	२०२८	
आगलागी	२०३५	
असिना	२०३८	१०
आगलागी	२०३६	१
खडेरी	२०३६	
बाढी, पहिरो	२०४१	३०
बाढी, पहिरो	२०४३	२
चट्याङ	२०४५	
भूकम्प	२०४५	५५
आगलागी	२०४८	१२
आगलागी	२०४९	१
आगलागी	२०५०	१
हुरिबतास	२०५१	
बाढी, पहिरो	२०५२	९
बाढी, पहिरो	२०५८	६
बाढी, पहिरो	२०५९	१
बाढी, पहिरो	२०६२	३
खडेरी	२०६३	२७
आगलागी	२०६५	१५
महामारी	२०६७	६
बाढी, पहिरो	२०६८	६
चट्याङ	२०६८	२५
भूकम्प	२०६८	२३
बाढी, पहिरो	२०६९	१
आगलागी	२०६९	४
हुरिबतास	२०६९	१८
बाढी, पहिरो	२०७०	१
आगलागी	२०७०	१
हुरिबतास	२०७०	१
चट्याङ	२०७०	२
बाढी, पहिरो	२०७१	१
आगलागी	२०७१	१
चट्याङ	२०७१	१
खडेरी	२०७१	१
भूकम्प	२०७२	४
आगलागी	२०७३	३
बाढी पहिरो	२०७३	२
चट्याङ	२०७३	२
माहामारी	२०७३	६
बाढी	२०७५	
सडक दुर्घटना	२०७५	
चट्याङ	२०७५	
विद्युत, करेन्ट	२०७५	

पहिरोको कारणले गर्दा मन्थली नगरपालिका अन्तरगतका (विशेषगरी घ्याप्चेको पहिरोका कारण सालु, कठजोर, सुनारपानी, मन्थली क्षेत्र) र रामेछाप नगरपालिका अन्तरगत केहि क्षेत्रहरू (सुकाजोरखोला, कात्तिके, आदि) तथा गाउँपालिका अन्तर्गत साविकका गाविसहरूमा दुरागाउँ, ओखेनी, प्रीति, गुप्तेश्वर, गुम्देल, वाम्दी भुजी, लखनपुर, हिलेदेवी, माकादुम, सैपु, बिजुलीकोट, देउराली, गोठगाउँ, नागदह, नामाडी, फर्पु, खिम्ती, तिल्पुङ, गेलु, गागलभदौरे, खाँडादेवी, दोरम्बा, टोकरपुर क्षेत्रहरू बढी जोखिममा रहेका छन् ।

सुख्खा खडेरी पनि अर्को प्रमुख प्रकोप तथा जोखिमका रूपमा रहेकोले जिल्लाका साविकका गाविसहरू रामपुर, हिमगंगा, साँघुटार, देउराली, पकरवास, भीरपानी, मभुवा, राकाथुम, खनियापानी, बेथान, गुन्सी, लखनपुर, सालु, सुनारपानीका अलावा रामेछाप नगरपालिका (साविक रामेछाप, सुकाजोर र ओखेनी गाविस) र मन्थली नगरपालिका (साविक भलुवाजोर, भटौली, मन्थली, चिसापानी, कठजोर, सालु र सुनारपानी गाविस) आदि क्षेत्रहरू जोखिममा रहेका छन् ।

आगलागीको कारण रामेछाप नगरपालिका, मन्थली नगरपालिका, खाँडादेवी गाउँपालिकाका वडाहरू उच्च जोखिममा र खनियापानी, गुन्सी, लखनपुर, बिजुलिकोट आदि वडाहरू जोखिममा रहेका छन् ।

त्यसैगरी, २०७२ वैशाख १२ गतेको भूकम्प तथा सो पछिका पराकम्पनले जिल्लाका सबै गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरूमा क्षति पुर्याए अनुसार जिल्लाका सबै क्षेत्र जोखिममा रहेका छन् ।

मुख्य जोखिम तथा प्रकोपको स्तर र सो जोखिमहरूसंग अनुकूलित हुनको लागि स्थानीय स्तरमा गरिएका तथा भएका प्रयासहरूको अवस्थालाई मध्यनजर गरी सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको सहभागिता र सबल कार्यक्रमले प्रयोगमा ल्याएको संकटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखा विधि तथा औजारको प्रयोग समेतको आधारमा संकटासन्नता सूचकाङ्क (Vulnerability Index) तयार गरिएको छ । गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरूको प्रकोप जोखिम तथा क्षमता विश्लेषण र संकटासन्नता सूचकाङ्क तयार गर्दा उच्च, मध्यम र निम्न संकटासन्नता भनी स्तरिकरण गरिएको छ, जसको सारांश विवरण तलको तालिकामा र थप विवरण अनुसूची-१ मा उल्लेख गरिएको छ ।

उच्च जोखिमयुक्त गाउँपालिका तथा नपा	मध्यम जोखिमयुक्त गाउँपालिका तथा नपा
१. लिखुगाउँपालिका : दुरागाउँ २. खाँडादेवी गाउँपालिका: भीरपानी, मभुवा, पकरवास, पिड खुरी, राकाथुम, मभुवा, गागल ३. सुनापती गाउँपालिका : खनियापानी ४. उमाकुण्ड गाउँपालिकाको : भुजी ५. दोरम्बा गाउँपालिका : टोकरपुर र लखनपुर ६. मन्थली नगरपालिका : भलुवाजोर, भटौली, मन्थली, चिसापानी, सुनारपानी, कठजोर, सालु र पुरानागाउँ ७. रामेछाप नगरपालिकाको : रामपुर, हिमगंगा, ओखेनी, सुकाजोर र रामेछाप (जम्मा ५ गाउँपालिका र तथा २ नपा)	१. लिखुगाउँपालिका : सैपु, तिल्पुङ, खिम्ती, बिजुलीकोट, नागदह, २. खाँडादेवी गाउँपालिका: माकादुम, खाँडादेवी ३. सुनापती गाउँपालिका :बेथान, दिमीपोखरी, हिलेदेवी, गुन्सी ४. उमाकुण्ड गाउँपालिकाको : कुबुकास्थली, वाम्ती, गुप्तेश्वर, गुम्देल, प्रीती ५. दोरम्बा गाउँपालिका : दोरम्बा, डडुवा, गौश्वारा, गुन्साल ६. गोकुलगंगा गाउँपालिका : ठोसे, रस्नालु, फर्पु, चुचुरे, नामाडी, , बेताली, ७. मन्थली नगरपालिका : फुलासी, चनखु, गेलु ८. रामेछाप नगरपालिकाको : देउराली, गोठगाउँ, साँघुटार, ६ वटै गाउँपालिका र २ नगरपालिकाका साविकका गाविसहरू मध्यम जोखिममा रहेका छन्

नोट: बहुप्रकोप (वाढी, पहिरो, सुख्खा खडेरी, आगलागी, भूकम्प आदि) को आधारमा मन्थली नगरपालिका, खाँडादेवी गाउँपालिका, रामेछाप नगरपालिका साथै लिखु गाउँपालिकाको दुरागाउँ र उमाकुण्ड गाउँपालिकाको भुजी उच्च जोखिममा रहेको छ भने अन्य गाउँपालिकाहरू मध्यम जोखिममा रहेको छ । न्यून जोखिममा कुनै पनि गाउँपालिका र नगरपालिका रहेको पाइदैन ।

३.५ विपद्को अवस्था तथा मान्यता योजना :

विपद् समय रेखाको अध्ययन गर्दा जिल्लामा हरेक वर्षजसो बाढी र पहिरोले विपद् निम्त्याउने गरेको देखिन्छ । यसमा पनि बाढी तथा पहिरोले एकैसाथ असर गर्ने गरेको छ । यद्यपि मिति २०७२ वैशाख १२ गतेको भूकम्प तथा सो पछिका पराकम्पनका कारण ४१ जनाको मृत्यू, १४७ जना घाइते र ५० हजार भन्दा बढी घरधुरीहरू क्षति भई जनजीवनमा ठूलो असर गरेको देखिन्छ । यससन्दर्भमा भूकम्पीय जोखिम समेतको अवस्थालाई मध्यनजर गर्नुपर्ने स्थिति छ । २०७३ मा नै पहिरोले भुजीमा २२ घर र १४१ जनसंख्या प्रभावित भएको र ७२ लाख वरावरको आर्थिक क्षतिभएको थियो । यसका साथै आगलागीका घटनाबाट १४ घर र ५३ जनसंख्या प्रभावित भएको र ४९ लाख वरावरको आर्थिक क्षति भएको थियो ।

विगतको तथ्यांक तथा अनुभवको आधारमा यस वर्ष २०७५ मा बाढी, पहिरो तथा भूकम्पबाट ६६० घरधुरी प्रभावित हुनसक्ने अनुमान गरिएको छ । छरिएका पातला वस्ती तथा विकट भौगोलिक बनोटका कारण विस्थापित हुनेहरूलाई कुनै निश्चित स्थानमा मात्रै आश्रय प्रदान गर्न कठिन हुन सक्छ । जिल्लाका ९ वटा स्थानमा आपतकालिन आश्रयस्था वनेता पनि जिल्लाका अन्य विभिन्न पायक पर्ने स्थानमा आश्रयस्थल निर्माण हुन सकेको खण्डमा बढी प्रभावकारी हुने देखिन्छ । बाढी तथा पहिरो, भूकम्प लगायत अन्य विपद्को कारण सडक यातायात समेत अवरुद्ध हुनसक्ने हुनाले खोज तथा उद्धार टोलीलाई प्रभावित स्थलसम्म पुग्न कठिन हुन सक्नेछ । साथै स्थानीय स्तरमा खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार टोलीहरूको विकास नभएको कारण स्थानीय समुदायको विपद् प्रतिकार्य गर्ने ताकत कम भएको अवस्था छ । यस कारण विपद्को अवस्थामा तुरुन्त हेलिकोप्टर, दक्ष खोज तथा उद्धार टोलीलाई विपद् प्रभावित स्थानमा पुऱ्याउन नसकिएमा प्रतिकार्य योजना प्रभावकारी हुन नसक्ने र जनधनको क्षति बढ्ने अवस्था रहन्छ । प्रभावित हुनसक्ने भनी अनुमान गरिएका घरधुरी तथा जनसंख्याका लागि प्राथमिक तथा सघन उपचारका लागि दक्ष जनशक्ति, औषधी उपचार, उपकरणहरू तयारी अवस्थामा राख्नु आवश्यक देखिन्छ । साथै खोज तथा उद्धारका लागि आवश्यक सामग्रीहरू टर्च, पिक, सावेल, गल, बाल्टी, लाइफ ज्याकेट लगायतका आधुनिक इमरजेन्सी कटर, पोर्टेबल जेनेरेटर, थर्मल सेन्सर, अस्थायी हेलिप्याड, सामग्रीहरू तयारी अवस्थामा राख्न आवश्यक छ ।

३.६ निकायगत भूमिका तथा जिम्मेवारी :

सन् २००५ मा विषयगत क्षेत्रको अवधारणा आईसकेपछि, नेपालमा पनि यो अवधारणा लागु भयो । वि.सं. २०६८ सालमा यस जिल्लामा पनि यस अवधारणा अनुसार विभिन्न निकायलाई विषयगत क्षेत्रको जिम्मेवारी सहित काम गर्न सुरु गरियो । विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजनालाई प्रभावकारी तरिकाले कार्यान्वयन गर्ने उदेश्यले यस जिल्लामा विभिन्न ९ वटा विषयगत क्षेत्रहरू तय गरी सोही अनुसारको जिम्मेवारी र भूमिका तोकिएको छ । जसको समन्वय र सहकार्यमा आगामी योजना तथा कार्यक्रमहरू संचालन हुनेछन् ।

क्र.सं.	निकायको नाम	जिम्मेवार व्यक्ति	जिम्मेवारी
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, रामेछाप	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	<ul style="list-style-type: none"> समन्वयात्मक र नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने । खोज तथा उद्धार कार्यमा सुरक्षा निकाय समेत परिचालन गर्ने । आवश्यकता अनुसार क्षेत्रीय तथा केन्द्रीय स्तरमा मानवीय, आर्थिक, भौतिक लगायतको सहयोगका लागि भूमिका निर्वाह गर्ने । विपद् प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायको आधारभूत मानवीय सहायता मापदण्डको सुनिश्चितता गर्ने गराउने ।
२	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, रामेछाप	जिल्ला समन्वय अधिकारी	<ul style="list-style-type: none"> विपद् व्यवस्थापनको सन्दर्भमा आर्थिक तथा भौतिक साधनहरूको प्रबन्ध गर्ने । शिघ्र पुनलाभको क्षेत्रमा कार्य गर्ने । स्थानीय निकाय र विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूको वीचमा समन्वयात्मक भूमिकाको नेतृत्व गर्ने ।
३	नगरपालिका तथा गाउँपालिकाको कार्यालय	नगरप्रमुख तथा अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	<ul style="list-style-type: none"> विपद् व्यवस्थापनको सन्दर्भमा आर्थिक तथा भौतिक साधनहरूको प्रबन्ध गर्ने । स्थानीय स्तरमा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने । शिघ्र पुनलाभको क्षेत्रमा कार्य गर्ने । विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूको वीचमा समन्वयात्मक भूमिकाको निर्वाह गर्ने । विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्ने र पूर्वतयारी भै बस्ने विपद् जोखिम व्यवस्थापन कोष खडा गर्ने
४	सुरक्षा निकाय (नेपाली)	प्रमुख तथा	<ul style="list-style-type: none"> समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने ।

	सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी वल)	प्रतिनिधि	<ul style="list-style-type: none"> खोज तथा उद्धार कार्यमा सक्रिय सहभागिता जनाउने । सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने । सम्बन्धित निकायका विषयगत समितिमा रही सहयोग गर्ने । विपद् प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायको आधारभूत मानवीय सहायता मापदण्डको सुनिश्चितता गर्ने गराउने ।
५	राजनैतिक दलहरू (जिल्ला तथा स्थानीय स्तरका)	दलका प्रमुखहरू	<ul style="list-style-type: none"> सम्पर्क र समन्वय गर्ने । स्रोत साधन व्यवस्थापन गर्न सहयोग गर्ने । मानवीय सहायता तथा विपद् व्यवस्थापन गर्नका लागि जनपरिचालन गर्ने । विपद् प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायको आधारभूत मानवीय सहायता मापदण्डको सुनिश्चितता गर्ने गराउने कार्यमा विशेष सहयोग गर्ने ।
६	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	<ul style="list-style-type: none"> खाद्य, गैर खाद्य सामग्री तथा अस्थायी आवासको व्यवस्थापनमा प्रबन्धकारी भूमिका निर्वाह गर्ने । विपद् सम्बन्धी सूचना सङ्कलन तथा सर्वेक्षण गर्ने । आपत्कालीन आवास तथा गैर खाद्य सामग्री व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने । सम्पर्क, समन्वय, खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार, राहत वितरण जस्ता कार्यहरूमा स्वयमसेवक परिचालन गर्ने । मानवीय सहायता सम्बन्धि अन्य कार्यहरू गर्ने ।
७	विषयगत क्षेत्रका अगुवा निकायहरू	कार्यालय प्रमुखहरू	<ul style="list-style-type: none"> सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रको अगुवा भूमिका निर्वाह गर्ने । सम्बन्धित विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत सरकारी तथा गैरसरकारी निकायसँग सम्पर्क, समन्वय र सम्बन्ध विस्तार गर्ने । सम्बन्धित विषयगत क्षेत्र तथा कार्यालयको आपत्कालीन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने । मानवीय सहायता सम्बन्धि सिद्धान्तहरू र आधारभूत मापदण्डहरूको पालना गर्ने गराउने ।
८	रामेछाप उद्योग वाणिज्य संघ	अध्यक्ष	<ul style="list-style-type: none"> आपत्कालीन समयमा खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्ने । आर्थिक तथा भौतिक साधन स्रोतहरूको व्यवस्था गर्ने । सम्पर्क, समन्वय, खोज तथा उद्धार र राहत वितरण कार्यमा सक्रिय सहभागी हुने ।
९	नेपाल पत्रकार महासंघ, सञ्चारकर्मीहरू तथा संचार माध्यमहरू	प्रमुख	<ul style="list-style-type: none"> सूचना संकलन तथा सम्प्रेषणमा प्रभावकारी भूमिका निर्वाह गर्ने । आपत्कालीन समयमा सत्य तथ्य सूचना संकलन तथा सम्प्रेषण गर्ने आपत्कालीन सूचनाको हक सुरक्षित गराउने ।
१०	नागरिक समाज, मानव अधिकारकर्मी तथा संस्थाहरू, सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ र वन समूह, जल तथा सिंचाई उपभोक्ता महासंघ, खानेपानी तथा सरसफाई महासंघ, सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिको जिल्ला सञ्जाल	प्रमुख, संयोजक	<ul style="list-style-type: none"> सम्पर्क, समन्वय, राहत तथा उद्धार कार्यमा सहयोग गर्ने । मानव अधिकारको संरक्षण तथा सम्बर्द्धनमा सहयोग गर्ने । मानवीय सहायता सम्बन्धि सिद्धान्तहरू र आधारभूत मापदण्डहरूको पालना गर्ने गराउने । आपत्कालीन सहयोगका लागि सम्बन्धित निकायहरूमा सम्पर्क, समन्वय गर्ने । आवश्यक तथा उपलब्ध साधन स्रोतको पहिचान, परिचालन गर्ने ।
११	पेशागत व्यवसायी (यातायात व्यवसायी संघ, निर्माण व्यवसायी संघ, काष्ठ व्यवसायी संघ, कर्मचारी युनियन आदि ।	अध्यक्ष	<ul style="list-style-type: none"> राहत तथा उद्धार कार्यका लागि यातायातका साधनहरू र जनशक्ति उपलब्ध गराउने । राहत, उद्धार तथा राहत वितरणका लागि आवश्यक सहयोग गर्ने । आपत्कालीन सहयोगका लागि सम्बन्धित निकायहरूमा सम्पर्क, समन्वय गर्ने ।
१२	गैरसरकारी संस्था महासंघ, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गै.स.स. र विभिन्न परियोजनाहरू	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	<ul style="list-style-type: none"> आपत्कालीन अवस्थामा मानवीय स्रोत तथा जनशक्ति परिचालन । स्रोत संकलन तथा परिचालन गर्नमा सहयोग गर्ने । गै.स.स. र विभिन्न परियोजनाहरू बीच समन्वय गरी विपद् व्यवस्थापन गर्न सहयोग गर्ने । क्षमता विकास तथा सहजिकरण कार्य गर्ने । मानवीय सहायता सम्बन्धि सिद्धान्तहरू र आधारभूत मापदण्डहरूको पालना

			गर्ने गराउने ।
१३	जिल्ला अगुवा सहयोगी सस्था (DLSA)	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	<ul style="list-style-type: none"> ▪ विपद् व्यवस्थापनमा जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्थाको भूमिका निर्वाह गर्ने । ▪ सबै निकायहरूको सहकार्यमा जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्न सहयोग गर्ने । ▪ प्रभावकारी प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारीका लागि मानवीय सहायता सम्बन्धी मुख्य सिद्धान्त वा न्यूनतम मापदण्डका वारेमा समन्वय गर्ने ▪ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सबै विषयगत क्षेत्रका अगुवा,सदस्य लगायत अन्य सरोकारवालहरूको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने । ▪ जिल्ला स्थित मानवीय सहायता तथा विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा संलग्न निकायहरूमा आवश्यक सम्पर्क, समन्वय र सम्बन्ध विस्तार गर्ने । ▪ मानवीय सहायता सम्बन्धि सिद्धान्तहरू रमापदण्डहरूको पालना गर्ने गराउने । ▪ अन्य तोकिएका तथा आवश्यक कार्यहरू गर्ने ।
१४	राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण	प्रमुख	<ul style="list-style-type: none"> ▪ भौतिक संरचनाको पुनर्निर्माण गर्ने ▪ भूकम्प प्रतिरोधी संरचना निर्माण गर्न जनचेतना, फैलाउने र भूकम्प प्रतिरोधी संरचना निर्माण गर्ने

३.७ सूचना व्यवस्थापन :

कुनै पनि विपद्सँग सम्बन्धित सूचना संकलन र व्यवस्थापन गर्ने कार्य जिल्ला प्रशासन कार्यालय र नेपाल रेडक्रस सोसाइटीले गर्दै आएको छ । सूचना व्यवस्थापनलाई अझ चुस्त दुरुस्त राख्न जिल्लामा **विपद् व्यवस्थापन श्रोत केन्द्र**को आवश्यकता महसुस गरिएको छ । साथै तत्काल विपद्का घटनाको सूचना संकलनमा जिल्ला प्रहरी, स्थानीय निकाय (गाउँपालिका, नपा र जिसस), नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका शाखा/उपशाखाहरू र यथार्थ/आधिकारिक सूचना अध्यावधिकका लागी जिल्ला प्रशासन कार्यालय अन्तर्गत रहेको आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्र (DEOC) सक्रिय रहनेछ, भने दिगो रूपमा अभिलेखीकरण र थप श्रोत, साधन र संकटासन्नताका सूचनाहरू समेत जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले व्यवस्थापन गर्नेछ ।

३.८ निकायगत भौतिक स्रोत साधनको अवस्था

क्र.सं.	संस्था वा निकाय	लाइफ ज्या	स्टेचर	फर्स्ट एड	वालिन्ट	पिक	सावेल	रल	घान	बेल्ला	टच लाइट	रेबर बूट	रेस्क्य भेण्ट	क्याराविना	डोरी थान मि	रेबर टयूब	सेफ्टी हेलमेट	मोबा फोन	हेडलाइट	सवारी जोप	मोटरसाइकल	डोजर	टिपर	दमकल	नौरखाद्य सेट	जम्प सुइट	डिग्निटी किट	हाइजीन किट	पाइप पोलि मि	शौचायल प्यान	वाटर गाई	त्रिपाल	कम्वल	फोमली किट	भुल	सामुदायिक भवन	
१	नेपाली सेना	११	३	३	११	५०	४१	६	३	१५	१०				३६८	४	१५			२	५				१५												
२	नेपाल प्रहरी		६	२	२०	७	२५			१५	१०				२००	२	-	३		५	५																
३	सशस्त्र प्रहरी बल	-	१		५	२	३			३	-				५०	-	१		१	-																	
४	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	-																						१०	०							१८	७२	१३	२५	०	
५	महिला तथा बालबालिका																															१००					
६	जिल्ला खानेपानी कार्यालय																			१	२	१				१०	५०	१०	१०	१०	०						
७	मन्थली नपा																			१	१	१															
८	रामेछाप नपा																			१	१	१															
९	सबल परियोजना: CDMC & LDMC	३८	२५			८५	८५			४०			४५	७०	५००	१०	८५	२५	२५																		
१०	सामुदायिक विकास समाज,	२०	४			८							२०	४०	४००		२४	४	२०										१००								
११	पहाडी समाज कल्याण केन्द्र																												१००								
१२	सामुदायिक जनशक्ति विकास कार्यक्रम, गोल्माटार																												१००								
१३	सृजनशिल युवा समाज																												५०								
१४	समाज सेवी यूवा क्लव																												५०								
१५	नेपाल समाज सेवा संघ																												५०								
१६	आरविपिडव्लु (RBPW)																																				
	जम्मा	६९	३९	५	३६	१२२	१२४	६	४३	१८	१६	४५	९०		१५०८	१६	१२४	३३	४५	११	८	१	२	१	१००	१५	२०	१००	६५०	१००	१८७२	२२२२	१४२	३५०	९		

३.८.१ निकायगत मानविय श्रोत साधन तथा आर्थिक स्रोतको अवस्था

क्र.स	संस्था तथा निकाय	खोज तथा उध्वार गर्न सक्ने	प्राथमिक उपचार गर्न सक्ने	डिआरआरटी र सिआरआरटी महामारी नियन्त्रण	मनोसामाजिक परामर्श दिन सक्ने	पूर्व सूचना प्रणाली	आर्थिक कोष
१	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति						१० लाख
२	नेपाली सेना (नन्दा बक्स गण)	१ गुल्म तालिम प्राप्त फौज	गुल्ममै रहेको				
३	नेपाल प्रहरी	३२					
४	सशस्त्र प्रहरी बल	१५					
५	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	५५	५४	२४			
६	साविकका गाविस टोकरपुर, रामपुर, भीरपानी र हिमगंगा कार्यालय तथा समुदाय	२५	२५				
७	सवलले काम गरेका १७ साविकका गाविस	२५	२५				
८	स्वास्थ्य कार्यालय			६०			
९	सामुदायिक विकास समाज	४१	३३			२५	
१०	जिल्ला समन्वय समिति						७ लाख
११	मन्थली नपा						
१२	रामेछाप नपा						
१३	गाउँपालिकाहरु						
१६	सवल परियोजना						
	जम्मा	१५२ जना र १ गुल्म तालिम प्राप्त फौज	१३७	८४		२५	१७ लाख

३.८.२ रामेछाप जिल्लामा रहेका एम्बुलेन्स सम्बन्धि विवरण :

सि.नं	सवारी चालकको नाम	सम्पर्क नं.	एम्बुलेन्स संचालक कार्यालय वा समिति	सम्पर्क नम्बर	गाडी नं.	कैफियत
१	नर बहादुर तामाङ्ग	९७४४०२६३४०	अस्पताल विकास समिति रामेछाप	४८४०००७२	बा.१ भ्फ ६९२६	संचालनमा नभएको
२	नर बहादुर तामाङ्ग	९७४४०२६३४०	अस्पताल विकास समिति रामेछाप	४८४०००७२	बा.२ भ्फ १७५२	
३	कृष्ण बहादुर कार्की	९७४४०५९७९४	सारथी युवा क्लब, रामेछाप	९७४१०५०५९०	ज.१ भ्फ १०५१	
४	कृष्ण प्रधान	९७४११२९२३३	रिञ्जी लामा स्मृति एम्बुलेन्स स.समिति ठोसे	९८५१०५८६३२	बा.९ च ३३३३	
५	बुद्धि बहादुर श्रेष्ठ	९८६०५८१६३०	गोठगाउँ वडा कार्यालय	९८४९०२३२९३	बा.१ च ५९४९	
६	हिमाल श्रेष्ठ	९७४४०४२६८६	स्वा.चौ.व्यवस्थापन समिति पकरकास	९७४१०७१८०३	बा.१ भ्फ ८७०९	
७	दोर्जे तामाङ्ग	९७४४०६४३७६	कान्छाराम कन्टक्सन विजुलीकोट	९८५१०५८६३२	बा.१० च ४४४४	
८	चन्द्रलाल चौलागाई	९७४१३३१२३८२ ९८६०२८५३३८	स्वा.चौ. गुन्सी व्य. समिति	९७४१०८७६५३	बा.२ भ्फ ६७६	
९	ज्ञान बहादुर तामाङ्ग	९७४१०८०१३८	तामाकोशी सहकारी असपताल मन्थली रामेछाप	९८५४०४००९१	बा.५ च ८२७२	
१०	भरत कार्की	९८१३२५२५८२	जि.रेडक्रस सोसाइटी मन्थली	९८४४२३४३४३	बा.१० च ४४४२	
११	उज्वल थापा	९८४०१२००३७	रिञ्जी लामा स्मृति एम्बुलेन्स समिति ओखेनी	कान्छाराम तामाङ्ग ९८५१०५८६३२	बा.१२ च ५५५५	

३.९ सामान्य प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी २०७४ कार्यको पुनरावलोकन र आगामी वर्ष २०७५ को लागि योजना

विपद्को अध्ययन गर्दा यसका सामान्यतया तीन अवस्थामा विभक्त गरी अध्ययन गर्ने गरिन्छ : विपद्पूर्वको अवस्था, विपद्को अवस्था र विपद् पश्चात्को अवस्था । सामान्य प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य अन्तर्गत विपद् आउनु भन्दा अगाडि अर्थात् विपद्पूर्वको अवस्थामा गर्नुपर्ने पूर्वतयारीका कार्यहरु बारेमा व्याख्या गरिएको छ । यसका साथै बाढी, पहिरो, आगलागी, चट्टाङ्ग, माहामारी र भूकम्पको सन्दर्भमा निरन्तर रूपमा जनधनको सुरक्षाका लागि सधैं चनाखो रहेर स्थानीय स्रोत तथा साधनको अत्याधिक उपयोग गरी सम्भावित विपद्को अवस्थालाई प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्न सघाउ पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ । विषयगत क्षेत्र अनुसार ९ वटा क्लष्टरले आगामी दिनमा गरेका पूर्वतयारीका कार्य र आगामी २०७५ गर्नुपर्ने पूर्वतयारीका कार्यहरु निम्नानुसार रहेको छ :

३.९.१ सामान्य प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको बजेट सारांस

क्र.स	क्लष्टरको नाम	जम्मा बजेट
१	समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन	३००,०००
२	खोज तथा उद्धार	१५००,०००
३	आवास तथा गैर खाद्य सामग्री	८००,०००
४	खाद्य तथा जिविकोपार्जन	८००,०००
५	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन	८००,०००
६	स्वास्थ्य तथा पोषण	६००,०००
७	आपतकालिन शिक्षा	८००,०००
८	आपतकालिन संरक्षण	७००,०००
९	पूर्वाधार संरक्षण, शिघ्र पुनर्लाभ र आपतकालिन बन्दोवस्ती	६००,०००
जम्मा		६,९००,०००

नोट : यस योजनामा समावेश गरेका बजेट अनुमानित बजेट मात्र हो । सम्बन्धित तह तथा निकायले योजना तर्जुमा तथा कार्यन्वयन गर्ने सन्दर्भमा आवश्यकता अनुसार प्राविधिक लागत इस्टिमेट समेत तयार गरी बजेट बनाएर कार्यन्वयन गर्न सक्नेछ ।

१. विषयगत क्षेत्र : समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन

क्र स	पूर्वतयारी योजना २०७४ अनुसार पुनरावलोकन र प्रगतीको अवस्था	यस वर्ष २०७५ मा गर्नुपर्ने कार्यहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट	समय सिमा
१	<ul style="list-style-type: none"> आपतकालिन सूचना केन्द्र संचालनमा रहेको टोल फ्री नम्बर राख्ने 	<ul style="list-style-type: none"> आपतकालिन सूचना केन्द्रको वेब साइट निर्माण गर्ने, सवीलकरण र व्यवस्थित गर्ने अनलाईन प्रविधि तथा सामग्रीको व्यवस्था गर्ने (ल्यापटप आदि) । छ्छोरोल्या तथा तामाकोशीको बाढीमा आधारित पूर्व सूचना प्रणाली जडान गर्ने समुदाय, गापा, नपा र DDMC/DEOC को को सूचना सर्म्पर्कको नेटवर्क तयार गापा र नपाको संकटासन्न समुदायको तथ्यांक व्यवस्थित गर्ने । मौसमी सूचना प्रकाशन तथा प्रशारण गर्ने 	जिविव्यस, जिल्ला आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र	DLSA र सम्बन्धित सरकारी तथा गैससहरु	१०००००	२०७५ चैत्र सम्म
२	IRA, MIRA को सूचना संकलन फाराम छापेको र प्रयोगमा ल्याइएको तर हाल सकिएको अवस्थामा रहेको	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल सरकार गृह मन्त्रालयले तयार गरेको विपद लेखाजोखा निर्देशिकाको (Disaster Assessment Guideline) बारेमा अभिमूखिकरण गर्ने विपद लेखाजोखा निर्देशिका अनुसार फारामहरु छापे 	जिविव्यस, जिल्ला रेडक्रस	"	१०००००	२०७५ चैत्र मसान्त सम्म
३	NRCS-DDRT-२४ जना, प्रशिक्षक एवं स्वयमसेवक ७० जना	<ul style="list-style-type: none"> विपद लेखाजोखा निर्देशिका अनुसार दक्ष जनशक्तिको टोली तयार गर्ने र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने सबै कार्यालयमा विपद सर्म्पर्क व्यक्ति तोक्ने 	जिविव्यस, जिल्ला रेडक्रस	"	१०००००	"
जम्मा					३०००००	

२. विषयगत क्षेत्र : खोज तथा उद्धार

क्र स	पूर्वतयारी योजना २०७४ अनुसार पुनरावलोकन र प्रगतीको अवस्था	यस वर्ष २०७५ मा गर्नुपर्ने कार्यहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट	समय सिमा
१	<ul style="list-style-type: none"> खोज तथा उद्धारका सामाग्री नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र शशस्त्र प्रहरीसंग रहेको । नेपाली सेनासंग प्रकोप अनुसार जस्तै आगलागीको लागि छुट्टै सामाग्री र जनशक्ति, बाढी पहिरोको लागि छुट्टै सामाग्री र जनशक्ति, र भूकम्पको लागि छुट्टै सामाग्री र जनशक्ति भएको मन्थली नपामा दमकल भएको र रामेछाप नपामा समेत परिचालन गर्ने ३ वटा डोजर रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> खोज तथा उद्धारमा आवश्यक पर्ने इलेक्ट्रिक कटर, पोर्टेबल जेनेरेटर, थर्मल सेन्सर, अस्थायी पुलका सामाग्रीहरू, अस्थायी भर्याङ्गहरूको व्यवस्था गर्ने नाइट हेलिकप्टर ल्याण्ड गर्न सक्ने अस्थायी हेलिप्याडको व्यवस्था गर्ने गाउँपालिका र नपामा खुला क्षेत्र पहिचान गर्ने सबै सरकारी कार्यालयमा फाएर इस्टिनगुइसर राख्ने र तालिम दिने 	जिविव्यस, नेपाली सेना रामेछाप नपा	,	५०००००	२०७५ चैत्र भित्र
२	बाढी, पहिरो, आगलागी नियन्त्रण, भूकम्प सम्बन्धि खोज उद्धार गर्ने जनशक्ति रहेको (सुरक्षा निकाय, रेडक्रस र अन्य)	<ul style="list-style-type: none"> दमकल चलाउन सक्ने दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने र संचालन संयुक्त रुपमा राख्ने आपतकालिन केन्द्रमा खोज तथा उद्धारका सांकेतिक सामाग्रीहरू गैती, वेल्चा, वाल्टिन, बालुवा राख्ने र अधावधिक गरि राख्ने 	रामेछाप र मन्थली नपा	नेपाल रेडक्रस, सबल र CDS लगायत	१०००००	,
३	५ वटा स्थानमा हेलिप्याडको स्थापना भएको	<ul style="list-style-type: none"> प्रत्येक गाउँपालिकामा हेलिप्याड स्थापना गर्ने हेलि सेवा दिने संस्थासंग समन्वय गर्ने 	जिविव्यस, नेपाली सेना, गाउँपालिका		१०००००	२०७५ चैत्र सम्म
४	नमूना अभ्यास संचालन सम्बन्धी छलफल भैरहेको । (जिल्ला तथा वडा र समुदाय स्तरमा)	बाढी, पहिरो, भूकम्प, आगलागी जस्ता प्रकोपबाट हुन सक्ने विपदको अवस्था चित्रण गरी प्रतिकार्य गर्न सक्ने गरी सबै क्लस्टरहरूको सहभागितामा विपद् प्रतिकार्य नमूना अभ्यास (सिमूलेसन) गर्ने	जिविव्यस, नेपाली सेना	नेपाल रेडक्रस, सबल र CDS लगायत	१०००००	२०७५ माघ र फागुन
५	समुदाय स्तरमा खोज तथा उद्धार तालिम भैरहेको (साविकका रामपुर, हिमगंगा, विजुलीकोट, सैपु, दुरागाउँ, भुजी, कुवुकास्थली, वाम्ती, चनखु, भीरपानी, वेथान, गुन्सी, लखनपुर, गौश्वारा, टोकरपुर, दोरम्बा, डढुवा, गागल, गुम्देल, प्रिती, ढिमीपोखरी २९ गाविस ।	<ul style="list-style-type: none"> समुदाय स्तरको खोज तथा उद्धार तालिमलाई अझै अन्य समुदायमा पनि फैलाउने वडा, गाउँपालिका र नपा स्तरमा स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति गठन गरी परिचालन गर्ने भूपू सैनिक प्रहरी र स्वयसेवकलाई विपद व्यवस्थापनमा परिचालन गर्ने 	जिविव्यस, जिसस, स्थानीय सरकार	नेपाल रेडक्रस, सबल र CDS लगायत	५०००००	२०७५ चैत्र सम्म
६	आपतकालिन खोज तथा उद्धार कार्यका लागि कम्तिमा २४ जना जनशक्ति तयार गरेको	<ul style="list-style-type: none"> आपतकालिन खोज तथा उद्धार कार्यका लागि थप जनशक्ति र क्षमता विकास गर्नुपर्ने (पालिका स्तरमा) 	,	DLSA र अन्य गैसस	२०००००	२०७५ चैत्र सम्म
जम्मा					१५००,०००	

३. विषयगत क्षेत्र : आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री व्यवस्थापन

क्र स	पूर्वतयारी योजना २०७४ अनुसार पुनरावलोकन र प्रगतीको अवस्था	यस वर्ष २०७५ मा गर्नुपर्ने कार्यहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट	समय सिमा
१	गैर खाद्य सामाग्रीमा त्रिपाल, फेमिली किट वक्स, कम्बल, भुल, भाँडावर्तन, १३२ परिवारका लागि राहत सेट मौज्जातमा रहेको (रेडक्रस)	२५० परिवारका लागि पुग्ने आवास तथा गैर खाद्य सामाग्रीसामाग्री तयारी अवस्थामा राख्ने	नेपाल रेडक्रस, स्थानीय सरकार	DLSA र अन्य गैसस	३०००००	
२	जिससको सभा हलमा भण्डारण गरेको	गैर खाद्य सामाग्रीको भण्डारणकोलागि	जिविव्यस, नेपाल	रेडक्रस	२०००००	२०७५

		जिल्लामा भण्डार गृह (ware House) तयार गर्ने	रेडक्रस	जिल्ला कार्यालय		चैत्र सम्म
३		प्रतिकार्य टोलीमा जाने सदस्यहरुको दुर्घटना विमा गर्ने	सम्बन्धित कार्यालय	विमा कार्यालय	१०००००	"
४		महिलाको विशेष अवस्थाको सामाग्री भण्डार गर्ने जस्तै स्यानीटरी प्याड, न्यानो कपडा, ओढ्ने ओछ्याउने	नेपाल रेडक्रस जिल्ला कार्यालय	यूनिसेफ, यूएनएफपिए, गैससहरु	२०००००	"
५	प्रभावित परिवारलाई वन कार्यालयले अवासकोलागि काठ उपलब्ध गराउने गरेको	निरन्तर गर्ने	जिल्ला वन पैदावर समिति			
जम्मा					६००,०००	

४. क्षेत्र : कृषि, खाद्य तथा जिविकोपार्जन

क्र स	पूर्वतयारी योजना २०७४ अनुसार पुनरावलोकन र प्रगतीको अवस्था	यस वर्ष २०७५ मा गर्नुपर्ने कार्यहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट	समय सिमा
१	स्थानीय वजारमा खाद् समाग्री स्टकमा रहेको तर प्रर्याप्त छैन ।	<ul style="list-style-type: none"> उद्योग वाणिज्य संघको पहलमा विभिन्न १० वटा व्यापारिक केन्द्रका १० जना व्यापारी संग विशेष गरी आपतकालिन सामानहरु स्टकमा राख्ने र आवश्यक भएमा परिचालन गर्ने बारे छलफल, समन्वय गर्ने 	उद्योग वाणिज्य संघ	जिल्ला कृषी विकास कार्यालय	२०००००	२०७५ चैत्रसम्म
२	स्थानीय उत्पादनले समेत केही समय खाद् तथा जिविकोपार्जनमा सहयोग पुग्ने	<ul style="list-style-type: none"> विशेष अवस्थाका महिलाहरुको लागि स्वास्थ्यर पोषणलाई ध्यान दिई तरकारी वारी र घर वगैचा सुधार र व्यवस्थापनकालागि विउविजन, ससाना पशुपालन तथा विरुवा वितरण गर्ने 	जिल्ला कृषी विकास कार्यालय	सम्बन्धित सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरु	१०००००	"
३		<ul style="list-style-type: none"> कृषीवाली तथा पशुविमा गर्ने ५०० जना कृषक 	जिल्ला कृषी तथा पशु सेवा कार्यालय	"	२०००००	२०७५ चैत्र सम्म
४		<ul style="list-style-type: none"> जिवित पशुपंछीको उध्दारको व्यवस्था गर्ने 	जिल्ला पशुसेवा कार्यालय	"	१०००००	
५		<ul style="list-style-type: none"> पशुपंछीको दाना र औषधीको आपतकालिन आपुर्तीको लागि औषधी स्टक राख्ने 	जिल्ला पशुसेवा कार्यालय	"	१०००००	
६		<ul style="list-style-type: none"> मृतपशुपंछीको शव व्यवस्थापन निराकरणको लागि आपतकालिन व्यवस्था गर्ने 	"	"	१०००००	
जम्मा					६,०००००	

५. क्षेत्र : खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता व्यवस्थापन

क्र स	पूर्वतयारी योजना २०७४ अनुसार पुनरावलोकन र प्रगतीको अवस्था	यस वर्ष २०७५ मा गर्नुपर्ने कार्यहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट	समय सिमा
१	आपतकालिन समयको लागि ५००० मिटर पाइप खानेपानी कार्यालयमा रहेको	आपतकालिन अवस्थामा आगलागी नियन्त्रणका लागि पानी भिक्न मिल्ने गरी पाइपलाइन जडान गर्ने	जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	जिविव्यस र अन्य	२०००००	२०७५ चैत्र सम्म
२	<ul style="list-style-type: none"> १०० जनालाई पुग्ने हाइजीन किट रहेको ६५० वटा अस्थायी शौचालयको लागि प्यान रहेको वाटर गार्ड १०० वटा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> ४०० वटा हाइजिन किट व्यवस्था गर्ने तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्तिको टोली आपतकालिन अवस्थाकालागि तयार गर्ने वाटर गार्ड ४०० थप्ने पोर्टेबल अस्थायी चर्पीको व्यवस्थागर्ने 	"	DLSA र गैससहरु	३०००००	"
३	<ul style="list-style-type: none"> 	शहरी क्षेत्रमा आपतकालिन पानी आपुर्तीको वैकल्पिक व्यवस्थाको खोजी गर्ने इमरजेन्सी टंकी राख्ने	"	शहरी विकास तथा भवन निर्माण	१०००००	"
	<ul style="list-style-type: none"> 	जिल्ला र गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरुमा	"	गाउँपालिका र	५००००	"

		विपदको समयमा सम्बोधन गर्न तालिम प्राप्त जनशक्तिहरुको जिम्मेवारी सहित नामावली तयार गरी सम्बन्धित कार्यालयमा राख्ने		नपा भिवासिसिसी, डिवासिसिसी		
	•	नयां वन्ने खानेपानीका योजनाहरु भूकम्प तथा विपद प्रतिरोधात्मक भौतिक निर्माणहरु गर्न तालिम दिने	”	सम्बन्धित सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरु	१०००००	”
	•	रामेछाप आसपासका क्षेत्रमा र केही गाउँपालिकामा पानीको कोलिफर्म परिक्षण गरेको	”	जिल्ला स्वास्थ्य, सबल परियोजना र खानेपानी महासंघ	१०००००	२०७५ चैत्रसम्म
		जम्मा			६००,०००	

६. क्षेत्र : स्वास्थ्य तथा पोषण

क्र स	पूर्वतयारी योजना २०७४ अनुसार पुनरावलोकन र प्रगतीको अवस्था	यस वर्ष २०७५ मा गर्नुपर्ने कार्यहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट	समय सिमा
१	DRRT and CRRT को टिम तयार भएको	गाउँपालिका र नगरपालिका तहमा RRT को टिम तयार गर्ने र तालिम	गाउँपालिका र नगरपालिका		२०००००	२०७५ चैत्र सम्म
२	६ वटा स्थानमा औषधीहरु स्टकमा राखेको	गाउँपालिका र नगरपालिका तहमा औषधीहरु स्टकमा राख्ने	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय		२०००००	२०७५ श्रावण सम्म
३	नेपाल रेडक्रसले प्राथमिक उपचार र माहामारी नियन्त्रण सम्बन्धि रामपुर र मन्थली नपामा १०६९ जनालाई तालिम दिएको	माहामारी नियन्त्रण सम्बन्धि जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने, आवश्यक स्थानहरुमा औषधीहरु स्टकमा राख्ने	स्वास्थ्य जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय		१०००००	”
४	पानीमा भएको कोलिफर्म परिक्षण गरेको सुनौला हजार दिन वच्चा तथा आमा र घर परिवारलाई आधार मानि सबल कार्यक्रमले पोषण सम्बन्धि विभिन्न क्रियाकलापहरु संचालन गरिरहेका	रामेछाप जिल्लामा सबै ठाउँमा कोलिफर्म परिक्षण गर्ने	जिल्ला खानेपानी तथा स्वास्थ्य कार्यालय	सबल परियोजना, खानेपानी महासंघ	१०००००	२०७५ श्रावण सम्म
		जम्मा			६,०००००	

७. क्षेत्र : आपतकालिन शिक्षा

क्र स	पूर्वतयारी योजना २०७४ अनुसार पुनरावलोकन र प्रगतीको अवस्था	यस वर्ष २०७५ मा गर्नुपर्ने कार्यहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट	समय सिमा
१		प्रकोप र विपद सम्बन्धि कोचिङ्ग गर्ने	स्थानीय सरकार, शिक्षा कार्यालय	यूनिसेफ, गैसस	५००००	२०७५
२	४१९ वटा विद्यालयमा विद्यालय सुधार योजना बनाउने क्रममा DRR/CCA समावेश गरिएको । रामपुर, हिमगंगा, टोकरपुर र भीरपानीको ४ वटा साविकको गाविसको ८ वटा विद्यालयमा विपद व्यवस्थापन योजना तयार भएको, भूकम्प प्रतिरोधी घर संरचना निर्माण गरिरहेको । गोकुलगंगा गापामा पनि	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालयको विद्यालय सुधार योजना (एसआईपी) बनाउंदा विपद जोखिम अनियार्य रुपमा समावेश गर्ने विव्यस, प्रधानाध्यापक र श्रोत व्यक्तिहरुलाई विपद व्यवस्थापन तालिम दिने 	शिक्षा कार्यालय	यूनिसेफ, गैससहरु	१०००००	”
३	विपद सचेतीकरण कार्य भैरहेको	वि.व्य.स, शिक्षक, बाल क्लबलाई विपद जोखिम व्यवस्थापन जस्तै खोज उद्धार, प्राथमिक उपचार सम्बन्धि तालिम र आवश्यक समग्रीहरु दिने	शिक्षा कार्यालय	यूनिसेफ, गैससहरु	२५००००	”
४		अति आवश्यक व्यक्ति, निकाय संस्थाको सर्म्पक नं फलेक्स प्रिन्ट गरी टांस्ने	शिक्षा कार्यालय	यूनिसेफ, गैससहरु	५००००	२०७५
५		Safety and security सम्बन्धि शिक्षा दिने	शिक्षा कार्यालय	यूनिसेफ, गैससहरु	१०००००	”

६		इसिडी किट, शैक्षिक किट, विधार्थी किटको व्यवस्था गर्ने	शिक्षा कार्यालय	यूनिसेफ, गैससहरु	२५००००	„
७		समय समयमा विधालयमा बाढी, पहिरो, भूकम्प, आगलागी सम्बन्धि सिमुलेशन अभ्यास गर्ने	शिक्षा कार्यालय	यूनिसेफ, गैससहरु	१०००००	२०७५
८		अस्थायी सिकाई केन्द्र स्थापना र परिचालनको लागि व्यवस्था गर्ने	„	„	१०००००	„
		जम्मा			८००,०००	

८. क्षेत्र : आपतकालिन संरक्षण

क्र स	पूर्वतयारी योजना २०७४ अनुसार पुनरावलोकन र प्रगतीको अवस्था	यस वर्ष २०७५ मा गर्नुपर्ने कार्यहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट	समय सिमा
१	महिला, बालबालिका, अपांग तथा जेष्ठ नागरिकको अधिकार सुनिश्चित गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरुको भैरहेको	अपांगलाई आवश्यक पर्ने सामग्रीहरु जस्तै ट्वील चेर, वैशाखी सेतो छडी, चस्मा, इयर फोन, ३० सेट र जेष्ठ नागरिकलाई आवश्यक पर्ने लौरो छाता ५० वटाको दरले जिल्लामा राख्ने व्यवस्था मिलाउने	स्थानीय सरकार, महिला तथा बालबालिका कार्यालय	यूनिसेफ, गैसस परियोजना, गाउँपालिका, नपा, यूएनएफपीए	२०००००	२०७५ फागुन सम्म
२	२० वटा डिम्नीटी किट जिल्लामा रहेको	डिम्नीटी किट हाल भएको २० वटा २३० थप गरी २५० वटा जिल्ला स्तरमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	यूनिसेफ, गैसस गाउँपालिका, नपा,	२०००००	„
३	सेफ हाउस तयार भएको	सेफ हाउसमा आवश्यक पर्ने सामग्रीहरु व्यवस्थापन गर्ने	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	यूनिसेफ, गैसस गाउँपालिका, नपा, यूएनएफपीए	१०००००	„
४	मनोसामाजिक परामर्श दाता ३ जना रहेको	महिला, बालबालिका, अपांग वृद्धवृद्धा मैत्री संरचना निर्माण सम्बन्धि अभिमुखिकरण र निर्माण गर्ने	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	यूनिसेफ, गैसस गाउँपालिका, नपा,	२०००००	„
५		कानुनी सहयोगको लागि सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गर्ने र कानुनी सहयोगको रणनीति तय गर्ने			३००००	„
		एडभोकेसी टास्कफोर्स गठन गर्ने र परिचालन गर्ने			२००००	„
		जम्मा			७५०,०००	

९. क्षेत्र : पूर्वाधार संरक्षण, शीघ्र पुनर्लाभ र आपतकालिन बन्दोबस्ती

क्र स	पूर्वतयारी योजना २०७४ अनुसार पुनरावलोकन र प्रगतीको अवस्था	यस वर्ष २०७५ मा गर्नुपर्ने कार्यहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट	समय सिमा
१	जिल्लामा डोजर, टिपर, जिप, मोटरसाइकल जस्ता सवारी साधनहरु जिसस, नगरपालिका र गापामा रहेको	अस्थायी पुलका सामग्रीहरु कम्तिमा १ वटा र अस्थायी भरयाड तयारी अवस्थामा राख्ने, यातायात व्यवसाय संघ संग समन्वय गर्ने	जिल्ला समन्वय समिति	नेपाली सेना, गैसस, परियोजनाहरु	२५००००	२०७५ मंसिर सम्म
२	साविकको केही गाविस र मन्थली नपामा विपद जोखिम व्यवस्थापन कोष खडा भएको	समुदाय, गाउँपालिका र नपाहरुमा विपद जोखिम व्यवस्थापन कोष खडा गर्ने र कार्यविधि बनाउने	गाउँपालिका र नपा, वडा कार्यालय	„	५००००	२०७५ चैत्र सम्म
३	केही साविकका गाविस नपामा स्थानीय विपद जोखिम व्यवस्थापन योजना र जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना तयार भएको	प्रत्येक वडा, गाउँपालिका र नपामा स्थानीय विपद तथा जलवायु अनुकूलन योजना तयार गर्ने	गाउँपालिका र नपा वडा कार्यालय	गैसस	१०००००	„
४	जिससमा आपतकालिन कोष रहेको	आपतकालिन अवस्थाको लागि सवारी साधन, इन्धन र ड्राइभरको व्यवस्था अग्रिम मिलाउने	जिल्ला समन्वय समिति	„	२०००००	„
		जम्मा			६००,०००	

परिच्छेद : ४

विषयगत विपद्को प्रकृतिमा आधारित प्रतिकार्य योजना

सन् २००५ मा विषयगत क्षेत्रको अवधारणा आईसकेपछि नेपालमा पनि यो अवधारणा लागू भयो । वि.सं. २०६८ सालदेखि यस जिल्लामा पनि यस अवधारणा अनुसार विभिन्न निकायमा विषयगत क्षेत्रको जिम्मेवारी सहित काम गर्न सुरु गरियो । हाल यस जिल्लामा ९ वटा विषयगत क्षेत्रहरू तय गरी प्रभावकारी ढंगले पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य गर्नको लागि विभिन्न निकायहरूको समन्वय र सहकार्यमा कार्य अगाडी बढाइएको छ । सम्बन्धित सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूले आफ्नो दक्षता भएका विषयमा काम गर्ने गरी विषयगत क्षेत्रहरूको नेतृत्व लिएका छन् । जिल्लामा हाल रहेका विषयगत क्षेत्रहरू निम्न बमोजिम रहेका छन् ।

क्र.स	विषयगत क्षेत्र (Clusters)	जिल्ला तहमा क्षेत्रगत रूपमा नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Leads)	विषयगत क्षेत्र प्रमुखको नाम र पद	सम्पर्क नं. (फोन र मोबाईल)	इमेल
१	समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	श्री कृष्ण प्रसाद शर्मा (प्र.जि.अ.)	०४८ ५४०३३३/ ९८५४०५७७७७	daoramechhap@gmail.com
२	खोज तथा उद्धार	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	श्री कृष्ण प्रसाद शर्मा (प्र.जि.अ.)	०४८ ५४०३३३/ ९८५४०५७७७७	daoramechhap@gmail.com
३	आपत्कालीन आवास तथा गैर खाद्य सामग्री	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा, रामेछाप	श्री शिवकुमार कार्की (जिल्ला सभापति)	०४८ ५४००३३/ ९८४४२३४३४३	
४	खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता व्यवस्थापन	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	श्री लोकबहादुर चौलागाई (डिभिजन प्रमुख)	०४८ ५४०११०	ramechhapmanthali@gmail.com
५	खाद्य, कृषि तथा जीविकोपार्जन	कृषि ज्ञान केन्द्र र नगरपालिका/गाउँपालिका	श्री सूर्य प्रसाद बराल (कार्यालय प्रमुख)	०४८ ५४००६३	ramechhapdado@gmail.com
६	आपत्कालीन स्वास्थ्य र पोषण	स्वास्थ्य कार्यालय र नगरपालिका/गाउँपालिका	डा. पुष्प अधिकारी (स्वास्थ्य प्रमुख)	०४८ ४०००७२	dhoramechhap21@gmail.com
७	आपत्कालीन शिक्षा	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई र नगरपालिका/गाउँपालिका	श्री मुकुन्द केशरी पोखेल (कार्यालय प्रमुख)	०४८ ५४०१३४	deoramechhap@gmail.com
८	आपत्कालीन संरक्षण	नगरपालिका/गाउँपालिका (महिला तथा बालबालिका शाखा)	नपा/गापा प्रमुख, शाखा प्रमुख		
९	पूर्वाधार संरक्षण तथा शिघ्र पुनर्लाभ र आपत्कालिन बन्दोवस्ती	जिल्ला समन्वय समिति र नगरपालिका/गाउँपालिका	श्री राजेन्द्र के.सी. (जिल्ला समन्वय अधिकारी)	०४८-५४०३४७/ ९८५४०४०१०७	ddcramechhap@gmail.com

नोट : माथि उल्लेखित विषयगत क्षेत्रका अगुवा कार्यालयहरू हेरफेर हुन गएमा जिल्ला स्थित नगरपालिका तथा गाउँपालिका र सो अन्तरगत रहेका सम्बन्धित शाखाहरूले तोकिएको भूमिका तथा जिम्मेवारी बहन गर्नेछ ।

४.१ समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन (Coordination and information management)

विषयगत क्षेत्र	:	समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन
मुख्य विपद्को किसिम	:	बाढी, पहिरो, भूकम्प, खडेरी, आगलागी।
क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead)	:	जिल्ला प्रशासन कार्यालय

४.१.१ समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको परिचय :

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ। सम्बन्धित सबै क्षेत्रबाट सूचना प्राप्त गर्ने, सान्दर्भिक सबै सरोकारवालाहरु बीच समन्वय गर्ने, विभिन्न विषयगत क्षेत्रहरुको नेतृत्व गर्ने काममा यस क्षेत्रले नेतृत्व गर्ने र विपद् प्रभावितहरुलाई समयमा सही सूचना मार्फत् पूर्वचेतावनी जारी गरी नागरिकको जीउ धनको रक्षा गर्ने काममा यस क्षेत्रको भूमिका महत्वपूर्ण रहन्छ। प्रभावित समुदायलाई एकीकृत रूपमा सबै प्रकारका सहयोग उपलब्ध गराउन समेत यस क्षेत्रले अन्य क्षेत्रसँग अर्वाचछन्न सम्बन्ध र समन्वय राखी कार्य गर्नेछ।

४.१.२ विषयगत क्षेत्रको अगुवा तथा सहयोगी संस्थाको सूची :

विपद् व्यवस्थापनका लागि विभिन्न निकायहरुको सहकार्य आवश्यक हुन्छ। यद्यपि सम्बन्धित सबै निकायहरुबीच आवश्यक समन्वय गरी विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यको जिम्मेवारी जिल्लास्तरमा जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिको रहेको हुन्छ। तर यो निकाय अति ठूलो हुने भएकाले आपत्कालमा छिटो छरितो बैठक बस्ने, निर्णय गर्ने, सम्बन्धित क्षेत्रहरुबीच सम्बन्ध, सहकार्य सुनिश्चित गर्ने तथा विपद् व्यवस्थापनलाई बढी प्रभावकारी बनाउन समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन सम्बन्धि काम जिल्ला प्रशासन कार्यालयले गर्नेछ। यस कार्यमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई सक्रिय सहयोग गर्ने अन्य निकाय तथा सम्बन्धित व्यक्तिहरुको सम्पर्क नम्बर देहायअनुसार रहेको छ :

क्र सं	निकाय तथा संस्था	नाम, थर	पद	फोन/मोबाइल
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय (विषयगत क्षेत्र प्रमुख)	कृष्ण प्रसाद शर्मा	प्रजिअ	०४८-५४००८८/९८५४०५७७७७
२	जिल्ला समन्वय समिति	राजेन्द्र के.सी.	जिल्ला समन्वय अधिकारी	०४८-५४०९९४/९८५४०४०९०७
३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	अमरेन्द्र ब. सिंह	कार्यालय प्रमुख	०४८-५४०९००/९८५४०५५५५५
४	नेपाली सेना (नन्दाबक्स गण)	प्रमोद कुमार थापा	कार्यालय प्रमुख	०४८-४०००९०/९८५४०६६६६६
५	सशस्त्र प्रहरी बल जिल्ला सुरक्षा बेस	भोला प्र.कुसुवा	कार्यालय प्रमुख	०४८-५४०४७८/९८६५०४५००९
६	राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग, जिल्ला कार्यालय	संजिव कुमार चौधरी	अनुसन्धान अधिकृत	०४८-५४००७८/९८५४०५५५५६
७	जिल्ला आपत्कालन कार्य संचालन केन्द्र (DEOC)	यज्ञ प्रसाद शर्मा	सहायक प्र.जि.अ.	०४८-५४००८८/
८	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा	शिवकुमार कार्की	सभापति	०४८-५४००३३/९८४४२३३३३३
९	नेपाल टेलिकम	विष्णु प्रसाद भण्डारी	कार्यालय प्रमुख	०४८-५४०००५/
१०	मन्थली नगरपालिका	रमेश वस्नेत	नगर प्रमुख	०४८-५४०९९२
११	रामेछाप नगरपालिका	नर बहादुर मगर	नगर प्रमुख	०४८-४०००९२
१२	गाउँपालिकाहरु	गाउँपालिका अध्यक्षहरुको नाम, थर र सम्पर्क नम्बर अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ		
१३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा)	आनन्द श्रेष्ठ	प्रतिनिधी	९८५९०९२३००
१०	नेपाली काँग्रेस, जिल्ला कार्यसमिति	लवश्री न्यौपाने	सभापति	९८५९९५७२४४
११	संघिय समाजवादी फोरम	सोनाम ग्यापक	अध्यक्ष	
१२	नेपाल पत्रकार महासंघ, जि.शाखा	रमेश ढुंगेल	अध्यक्ष	०४८ ५४०९४०/९७४४०२५४९६
१३	हजुरको रेडियो	दिपक घिमिरे	प्रबन्धक	०४८ ४०००२६/९८५९०००५५६
१४	रेडियो तीनलाल एफ.एम.	नवराज पथिक	स्टेशन मेनेजर	०४८ ५४०९२५/९८४४०४३०९७
१५	रेडियो तिफदी एफ.एम.	सुमित श्रेष्ठ	स्टेशन मेनेजर	०४८ ५४०९३२/९७४४०४९८९५
१६	रेडियो रामेछाप एफ.एम.	सौजन्य सत्याल	प्रबन्धक	०४८ ५४००४९/९७४९९८९९८०
१७	रेडियो तामाकेशी एफ.एम.	युवराज श्रेष्ठ	प्रबन्धक	
१८	स्मारिका साप्ताहिक	दीपक भट्ट	प्रधान सम्पादक	९८५४०४०५००
१९	रामेछाप पोष्ट साप्ताहिक	विदुर ढुंगेल	सम्पादक	९८४९६३९८२९

२०	पुष्पवृष्टि साप्ताहिक	सुमित श्रेष्ठ		९८५४०४३३२५
२१	गैरसरकारी संस्था महासंघ	मिलन कुमार घिसिङ	अध्यक्ष	०४८ ५४०५०५/९८४९५०८०६६
२२	रामेछाप उद्योग वाणिज्य संघ	श्याम थापा	अध्यक्ष	९८५४०४००९४
२३	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासङ्घ (फेकोफन)	दुर्गावहादुर श्रेष्ठ	अध्यक्ष	०४८ ५४००७९/९७५४२०३३२५
२४	खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता महासंघ	लेखवहादुर कार्की	अध्यक्ष	९८४४०४३६९३
२५	सामुदायिक विपद व्यवस्थापन समितिको जिल्ला सञ्जाल	दुर्गावहादुर माभी	सचिव	९८४३८७७७५०
२६	नगरपालिका, गाउँपालिका		प्रमुख, अध्यक्ष	

४.१.३ समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको विपद् अवस्था तथा मान्यता योजना :

विपद् समयरेखाको अध्ययनबाट जिल्लामा विभिन्न प्रकारका विपद्हरू मध्ये मिति २०७२ वैशाख १२ गतेको भूकम्प तथा सो पछिका पराकम्पनबाट धेरै जनधनको क्षति भएको छ । यसका साथै २०७३ सालमा पहिरो, आगलागी, माहमारी तथा चट्याङ्गका घटनाहरूले मानिस, पशु तथा आर्थिक क्षति भएको जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखाको प्रतिवेदनले पुष्टि गर्दछ । यस आधारमा जिल्लाका कुनै न कुनै गाउँपालिका वा समुदाय बाढी, पहिरो, महमारी, आगलागी र चट्याङ्गको घटनामा पर्न सक्छन् । विशेषगरी महिला, बालबालिका, वृद्ध-वृद्धा र अपाङ्गहरू प्रकोपको घटनाबाट प्रभावित हुन सक्नेछन् र उद्धारको लागि आग्रह गरिरहेको दृश्य देखिन सक्नेछ । बस्ती डुबानमा परेर आवासीय घरहरू क्षतिग्रस्त हुन सक्नेछन् । सडक, पुल, विद्युत् आपूर्ति, सञ्चारका साधन जस्ता सार्वजनिक पूर्वाधारको क्षति भएर आवागमन र सञ्चार सम्पर्क विच्छेद हुन सक्नेछ । यसरी अस्तव्यस्त भएको जनजीवनलाई पूर्ववत् अवस्थामा ल्याउन सम्बन्धित सबै सरोकारवालाहरू बीच निरन्तर सम्पर्क, समन्वय गरी विषयगत क्षेत्रका काममा सहजिकरण गर्नु आवश्यक हुनेछ ।

४.१.४ समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको उद्देश्य :

यस विषयगतक्षेत्रको समग्र उद्देश्य भनेको सम्बन्धित निकायहरू बीच सम्पर्क, समन्वय गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी सान्दर्भिक सूचनाहरू सम्बन्धित प्रभावित समुदायसम्म पुऱ्याउने कार्यको सुनिश्चित गर्नु हो । यस क्षेत्रले सम्पर्क, समन्वय, सूचना सङ्कलन, विश्लेषण र प्रवाहका वैकल्पिक उपायहरू पहिचान गरी सम्बन्धित क्षेत्र र सरोकारवालालाई सही सूचना उपलब्ध गराई विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यलाई समन्वयात्मक तरिकाले सुनिश्चितता प्रदान गर्न योगदान गर्नेछ ।

यस क्षेत्रका उद्देश्य निम्नअनुसार हुनेछन् :

- विपद्को समयमा सरकार, सरकारी कार्यालयहरू, सबै विषयगत क्षेत्र (Cluster), मानवीय सहायतामा संलग्न निकायहरू तथा नागरिक समाजबीच समन्वय गर्नु ।
- निर्धारित समयभित्र नेपाल सरकार गृह मन्त्रालयले तयार गरेको विपद् लेखाजोखा निर्देशिका अनुसार सूचना संकलन गरी आवश्यक समन्वय गर्नु र सूचना संकलन कार्यदललाई सहयोगको व्यवस्था मिलाउनु ।
- सूचना प्रवाहको वैकल्पिक उपाय पहिचान गरी सूचना प्रवाहलाई सुनिश्चित गर्नु ।
- नियमित रूपमा अनुगमन गरी सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रहरूलाई पृष्ठपोषण दिनु ।
- विपद् व्यवस्थापनका लागि आवश्यकता अनुसार क्षेत्र र केन्द्रमा सम्पर्क र समन्वय गर्नु ।

विपद्को घटना पश्चात्को अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
पहिलो दिन (विपद्को संकेत पाउना साथ)	<ul style="list-style-type: none"> सम्बन्धित निकायहरूले आ-आफ्नो कर्मचारी तथा परिवारको व्यक्तिगत सुरक्षाको बारेमा आवश्यक सूचना संकलन गर्ने । सूचना संकलन तथा अवस्थाको प्रतिवेदन तयार । जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक, विषयगत क्षेत्रहरूसँग समन्वय बैठक गर्ने तथा अन्य मानवीय सहायतासँग सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गर्ने । जिल्ला आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्रलाई मुख्य समन्वय केन्द्रको रूपमा परिचालन गर्ने । अस्पताल तथा प्रतिकार्यमा संलग्न हुने व्यक्तिहरूलाई सतर्क रहन अनुरोध गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> सुरक्षा निकायहरूको तार विहिन संचार (Wireless Communication) सञ्जाललाई भरपर्दो बनाउने र विस्तार गरिनेछ । जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरी जिल्ला परिषद्बाट स्वीकृत गराउने अद्यावधिक बैठक बस्ने प्रतिकार्यमा संलग्न हुने व्यक्तिहरूको विवरण अध्यावधिक गरी राख्ने आपतकालिन केन्द्रको वेबसाइट तयार गर्ने, टोल फ्रि नम्बर राख्ने, ल्यापटप व्यवस्था गर्ने 	जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रलाई सक्रिय बनाउनु पर्ने ।	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
दोस्रो दिन (सकेसम्म पहिलो दिन संभव नभएमा मात्र दोस्रो दिन)	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक आयोजना गर्ने विषयगत क्षेत्रको प्रतिकार्य योजनाहरू अध्ययन गरी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक निर्णय लिने, प्रबन्ध मिलाउने, जिम्मेवारी बाँडफाँड गर्ने प्रभावित परिवारको दर्ता गर्ने, प्रभावितको लागि परिचयपत्र उपलब्ध गराउने र तथ्याङ्कको उचित प्रबन्ध र व्यवस्था गर्ने । आर्कास्मिक संचारको प्रबन्ध गर्ने तथा यथाशीघ्र छिटो दूरसंचारको पुनःस्थापन गरी सेवा सञ्चालन गर्ने । विपद् प्रतिकार्य पश्चात शीघ्र पुनर्स्थापना गर्नका लागि कार्ययोजना बनाउने विपद् लेखाजोखा विधी सम्बन्धी औजारहरूको (Disaster Assessment Tool, IRA) को प्रयोग गरी तत्कालीन मानवीय सहयोगको लागि सूचना सङ्कलन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> समितिका सबै सदस्यहरू एवं सरोकारवाला निकायहरूको सम्पर्क व्यक्ति र सम्पर्क नम्बर अद्यावधिक गर्ने । विपद् लेखाजोखा विधी सम्बन्धी औजारहरूको (Disaster Assessment Tool) वारेमा अभिमुखिकरण, द्रुत लेखाजोखा फाराम छपाई र सूचना विश्लेषणको पद्धती विकास गर्ने सबै सरकारी कार्यालयमा विपद् सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने 	लेखाजोखा गर्नको लागि आवश्यक फरम्याटको तयारी, अभिमुखिकरण र परिचालन गर्नुपर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय
पहिलो हप्ता	<ul style="list-style-type: none"> विषयगत बैठक र घटनाको विवरण संकलन गर्ने कार्य निरन्तर गर्ने (कार्य क्षेत्र पहिचान गरि कार्य गर्ने) बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालन, प्रतिवेदन तयारी तथा सूचना प्रवाह मीरा (MIRA) कार्यदल परिचालन गरी क्षति तथा नोक्सानीको सूचना सङ्कलन गर्ने, मीरा (MIRA) का लागि फाराम उपलब्ध 	<ul style="list-style-type: none"> सूचना तथा समन्वय व्यवस्थापन क्लष्टर सदस्यहरूलाई तालिम दिइने छ र यि क्लष्टरका सदस्यहरूले स्थानीय तहमा पनि सूचना संकलनका लागि संकटासन्न समुदायमा स्वयंसेवकहरू विकास गरि क्षमता विकास गरिने छ । विस्तृत रूपमा सूचनाको सङ्कलन गरि योजना बनाउने र समयमै सबै सरोकारवालालाई सेयर गर्ने संयन्त्र विकास गरिने । यो कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ । लेखाजोखा टोलीलाई जिम्मेवारी सहित जानकारी गराउने 	क्लष्टरका सदस्यहरूले तालिम नपाएको र स्थानीय तहमा लिंकेज प्रभावकारी रूपमा नभएकाले समयमै सूचना प्राप्त हुन नसकेको र आवश्यक कार्य विकास नभएको ।	जिल्ला आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र र क्लष्टर सदस्यहरू
पहिलो हप्ता	<p>बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सञ्चालन, प्रतिवेदन तयारी तथा सूचना प्रवाह</p> <ul style="list-style-type: none"> मीरा (MIRA) कार्यदल परिचालन गरी क्षति तथा नोक्सानीको सूचना सङ्कलन गर्ने र प्रतिवेदन तयार पार्ने 	<ul style="list-style-type: none"> मीरा टोली गठन मीरा टोलीलाई तालिम मीरा फाराम व्यवस्था 	<ul style="list-style-type: none"> मीरा टोलीलाई तालिम 	
पहिलो महिना	<ul style="list-style-type: none"> क्षेत्रगत कार्यसमूहका कार्यप्रगति विवरण सङ्कलन र समीक्षा सबै सूचनाहरू निरन्तर अध्यावधिक गर्दै जाने र सरोकारवाला निकाय एवं सञ्चारमाध्यमलाई उपलब्ध गराउने (२४ घण्टा भित्र, पहिलो १ हप्तामा दैनिक, दोश्रो हप्ताबाट हप्तामा १ पटक र आवश्यकता अनुसार) संकलित क्षति तथा नोक्सानी विवरणमा आधारित रही राहत 	<ul style="list-style-type: none"> अनुमानित राहतसम्बन्धि विवरण गृह मन्त्रालय र सम्बन्धित केन्द्रीय निकायहरूलाई जानकारी गराई राहतको व्यवस्थाका लागि अनुरोध गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> विस्तृत राहत अनुमान गर्न सम्पर्क व्यक्ति र तालिम लामो अवधिको राहत प्रदान गर्न स्रोत र सहयोगी 	जिल्ला प्रशासन कार्यालय

	<ul style="list-style-type: none"> सहयोगको माग गर्ने यसका लागि विषयगत क्षेत्रका बैठकहरु आयोजना गर्ने । राहत सहयोगको अवस्थाको अनुगमन । अस्थायी शिविरहरुमा उजुरी सुन्ने संयन्त्र स्थापना गर्ने । 		निकाय पहिचान नहुनु	
दोस्रो महिना	<p>विपद्को चेतावनी दिने केन्द्र तथा व्यवस्थापन गर्ने केन्द्रहरू (Emergency Operation Centers) आवश्यक ठानिएका तथा भत्किएका तथा महत्वपूर्ण पूर्वसूचनाका पूर्वाधारहरूको पूर्व लेखाजोखा गरी मर्मत तथा पुनःनिर्माण गरिनेछ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> क्लष्टर अनुसार विस्तृत लेखाजोखा गर्नुपर्ने भएमा क्लष्टरको विस्तृत तथ्यांक निर्देशिका अनुसार लिने 	<ul style="list-style-type: none"> विपद् पछि पूर्वसूचना प्रणालीका लागि आवश्यकता सम्बन्धि मापन गरिने छ । र भत्किएका तथा विग्रिएका संरचनाको मर्मत संभारका साथै थप्नु पर्ने आकलन गरि आवश्यक बजेटको विनियोजन गरिएको हुनेछ तामाकोशी नदीमा र जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा पूर्व सूचना प्रणाली पद्धती जडान गर्ने समुदाय, गापा र नपाको सूचना सर्म्पकको जिल्ला नेटवर्क तयार गर्ने 	तामाकोशी, सुनकोशी, खिप्ती, लिखु नदी आदिमा बाढी सम्बन्धी पूर्वसूचना प्रणाली प्रवर्द्धन गर्नका लागि सरोकारवालासंग समन्वय गर्नुपर्ने ।	जिल्ला आपतकालीन केन्द्र र क्लष्टर सदस्यहरु
तेस्रो महिना	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना समयसापेक्ष परिमार्जन गर्नका लागि विषयगत सवालहरु पहिचान गर्ने । समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापनलाई दिगो बनाउने 	<ul style="list-style-type: none"> क्लष्टर अनुसार विस्तृत लेखाजोखा गर्नुपर्ने भएमा क्लष्टरको विस्तृत तथ्यांक संकलन सम्बन्धि तालिम र फारामको छपाई गर्ने सवै तह तथा विषयगत क्षेत्रमा आपतकालीन प्रतिकार्य योजनाको तर्जुमा तथा क्षमताको अभिवृद्धि तत्काल गर्ने दाता, निजी क्षेत्र वा दान-दातव्यबाट आर्थिक स्रोत जुटाउने छुट्टै संयन्त्र (जस्तै बास्केट फण्ड) को स्थापना गरिने र प्रभावित क्षेत्र (sector) एवं समुदायलाई आर्थिक स्रोत उपलब्ध गराउने व्यवस्थाको विकास गरिएको हुनेछ । यसका लागि आवश्यक पूर्वाधार मेसिन उपकरण साधन स्रोतको पहिचान गरि दिगो बनाउन प्रयासरत रहनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> विपद् व्यवस्थापन स्रोतकेन्द्रको रूपमा आफ्नै भवन नभएको, प्रयाप्त मेसिन उपकरण नभएको, चेतावनी ई साईरन नभएको । 	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्ला आपतकालीन केन्द्र र क्लष्टर सदस्यहरु

४.२ खोज तथा उद्धार (Search and Rescue)

विषयगत क्षेत्र : खोज तथा उद्धार
मुख्य विपद्को किसिम : बाढी, पहिरो, भूकम्प, खडेरी, आगलागी ।
क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : जिल्ला प्रशासन कार्यालय

४.२.१ खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको परिचय :

विपद्को अवस्थामा जन, धन र संरचनामा व्यापक क्षति पुग्न गई जनजीवन अस्त व्यस्त हुने भएकाले विपद् प्रभावितहरु बाढी तथा पहिरोको अवस्थामा पुरिने, बगाउने, हराउने, पानीमा डुब्ने सक्ने अवस्था रहन्छ भने भूकम्पजन्य विपद्को समयमा हराउने, च्यापिने, पुरिने लगायतका विपद्पूर्ण अवस्थामा फसेका हुन सक्छन् । यस अवस्थामा विपद् प्रभावितलाई तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्तिद्वारा खोजी गर्ने, प्राथमिक उपचार गर्ने तथा उद्धार गरी सुरक्षित स्थलसम्म पुर्याउने र सकेसम्म थोरै समयमा धेरै जनाको जीउ, धनको रक्षा गर्न सञ्चालन गरिने समग्र कामहरुलाई यस योजनामा खोज तथा उद्धार भनिएको छ ।

४.२.२ विषयगत क्षेत्रको अगुवा तथा सहयोगी संस्थाको सूची :

विपद्को अवस्थामा जिल्लामा विपद् प्रभावितहरुको खोज तथा उद्धारका लागि जिल्ला स्तरमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयले सम्बन्धित सुरक्षा निकायहरूसंग समन्वय गर्नेछ । यसपछि प्रभावित स्थलमा जिल्ला स्थित सुरक्षा निकायहरु जिल्ला प्रहरी कार्यालय, नेपाली सेना तथा सशस्त्र प्रहरी बलको नेतृत्वमा खोज तथा उद्धार कार्य सञ्चालन गरिनेछ । यस्तो

अवस्थामा खोज तथा उद्धारमा सक्रिय सहयोग गर्ने अन्य निकाय तथा सम्बन्धित व्यक्तिहरुको सम्पर्क नम्बर देहाय अनुसार हुनेछ ।

क्र सं	निकाय तथा संस्था	नाम, थर	पद	फोन/मोबाइल
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय (विषयगत क्षेत्र प्रमुख)	कृष्ण प्रसाद शर्मा	प्र.जि.अ.	०४८-५४०३३३ / ९८५४०५७७७७
२	जिल्ला समन्वय समिति	राजेन्द्रकुमार के.सी.	जि.स.अधिकारी	०४८-५४०९१४ / ९८५४०४०९०७
३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	सन्तोषकुमार भट्टराई	कार्यालय प्रमुख	०४८-५४०९०० / ९८५४०५५५५५
४	नेपाली सेना (नन्दाबक्स गण)	दिवाकर रायमाझी	कार्यालय प्रमुख	०४८-४०००९० / ९८५४०६६६६६
५	सशस्त्र प्रहरी बल जिल्ला सुरक्षा वेस	भोला प्रसाद कुसवा	कार्यालय प्रमुख	०४८-५४०४७८ / ९८६५०४५००९
६	राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग, जिल्ला कार्यालय	संजिव कुमार चौधरी	अनुसन्धान अधिकृत	०४८-५४००७८ / ९८५४०५५५५६
७	जिल्ला आपत्कालिन कार्य संचालन केन्द्र (DEOC)	यज्ञ प्रसाद शर्मा	सहायक प्र.जि.अ.	०४८-५४००८८ /
८	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा, रामेछाप	शिवकुमार कार्की	सभापति	०४८-५४००३३ / ९८४४३३४३४३
९	नेपाल टेलिकम	विष्णु प्रसाद भण्डारी	कार्यालय प्रमुख	०४८-५४०००५ /
१०	मन्थली नगरपालिका	रमेश वस्नेत	नगर प्रमुख	०४८-५४०९१२
११	रामेछाप नगरपालिका	नर बहादुर मगर	नगर प्रमुख	०४८-४०००९२
१२	गाउँपालिकाहरु	गाउँपालिका अध्यक्षहरुको नाम, थर र सम्पर्क नम्बर अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ		
१३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा)	आनन्द श्रेष्ठ	प्रतिनीधि	९८५९०९२३००
१४	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा)	डिल्लीमान तामाङ	प्रतिनीधि	९८५९०४४५५०
१५	नेपाली कांग्रेस	लवश्री न्यौपाने	सभापति	९८५९१५७२४४
१६	संघीय समाजवादी फोरम, नेपाल	सोनाम ग्यापक	अध्यक्ष	९८४९१७५७९६
१७	नेपाल पत्रकार महासंघ	रमेश ढुंगेल	अध्यक्ष	०४८-५४०९४० / ९७४४०२५४९६
१८	हजुरको रेडियो	दिपक घिमिरे	प्रबन्धक	०४८-४०००२६ / ९८५९०००५५६
१९	रेडियो तीनलाल एफ.एम.	नवराज पथिक	स्टेशन मैनेजर	०४८- ५४०९२५ / ९८४४०४३०९७
२०	रेडियो रामेछाप एफ.एम.	सौजन्य सत्याल	प्रबन्धक	०४८- ५४००४९ / ९७४९१८९१८०
२१	रेडियो तिफदी एफ.एम.	सुमित श्रेष्ठ	प्रबन्धक	
२२	रेडियो तामाकेशी एफ.एम.	यवराज श्रेष्ठ	प्रबन्धक	
२३	समावेशी अभियान	गंभीर वि.क	प्रकाशक	
२४	स्मारिका साप्ताहिक	दीपक भट्ट	प्रधान सम्पादक	९८५४०४०५००
२५	रामेछाप पोष्ट साप्ताहिक	टंक गौतम	जिल्ला संवाददाता	९८४४४०३२७३
२६	मालश्री साप्ताहिक	प्रकाश न्यौपाने परिष्कार	प्रधान सम्पादक	९८९०३६०९५
२७	पुष्पवृष्टि साप्ताहिक	सुमित श्रेष्ठ		९८५४०४३३२५
२८	गैरसरकारी संस्था महासंघ	भुवन कुमार श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९८४४०४३४४८
२९	रामेछाप उद्योग वाणिज्य संघ	श्याम थापा	अध्यक्ष	९८५४०४००९४
३०	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ	दुर्गाबहादुर श्रेष्ठ	अध्यक्ष	०४८-५४००७९ / ९७५४२०३३२५
३१	खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता महासंघ	लेखबहादुर कार्की	अध्यक्ष	९८४४०४३६९३
३२	सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिको जिल्ला सञ्जाल	दुर्गाबहादुर माझी	सचिव	९८४३८७७५०

४.२.३ खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको विपद् अवस्था तथा मान्यता योजना :

विपद् समयरेखाको अध्ययनबाट जिल्लामा विभिन्न प्रकारका विपद्हरू मध्ये वि.सं. २०७२ वैशाख १२ गतेको भूकम्प तथा सोपछिका पराकम्पनबाट धेरै जनधनको क्षति भएको छ । त्यसका अलावा बाढी तथा पहिरो सिर्जित विपद् सबैभन्दा बढी पटक दोहोरिएको देखिन्छ । मिति २०७३ सालमा पहिरो, आगलागी, माहमारी तथा चट्याङ्गका घटनाहरूले मानिस, पशु तथा आर्थिक क्षति भएको जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखाको प्रतिवेदनले पुष्टी गर्दछ । यस आधारमा जिल्लाका कुनै न कुनै गाउँपालिका वा समुदाय बाढी, पहिरो, माहमारी, आगलागी र चट्याङ्गको घटनामा पर्न सक्छन् यस आधारमा जिल्लाका कुनै न कुनै गाउँपालिका वा समुदाय बाढी तथा पहिरोको चपेटामा पर्नेछन् । उपरोक्त विश्लेषण अनुसार बाढी, पहिरो र भूकम्पका कारण करिब ६६० घरधुरी र ३३०० जनसंख्या प्रभावित हुन सक्ने देखिन्छ । यस्तै, विशेषगरी महिला, बालबालिका, वृद्ध-वृद्धा र अपाङ्गहरू बाढीबाट प्रभावित हुन सक्नेछन् र उद्धारको लागि आग्रह गरिरहेको दृश्य देखिन सक्नेछ । बस्ती डुबानमा परेर आवासीय घरहरू क्षतिग्रस्त हुन सक्नेछन् । बालबालिका, महिला, वृद्धवृद्धा तथा युवाहरू हराएका, च्यापिएका, पुरिएका, बगाइएका, उद्धार तथा शरणका लागि कराइरहेका हुन सक्नेछन् ।

- विशेषगरी महिला, बालबालिका, वृद्ध-वृद्धा र अपाङ्ग
- हुरू विपद्बाट प्रभावित हुनेछन् र उद्धारको लागि आग्रह गरिरहेको दृश्य देखिनेछ ।
- बस्ती डुबान, कटान, पहिरो आदिमा परेर आवासीय घरहरू क्षतिग्रस्त हुनेछन् ।

- सडक, पुल, विद्युत् आपूर्ति, सञ्चारका साधनजस्ता सार्वजनिक पूर्वाधारको क्षति भएर आवागमन र सञ्चार सम्पर्क विच्छेद हुनेछ ।
- मनसुनको समयमा विभिन्न स्थानमा बाढी तथा पहिरो आउँदा लगभग केहि मानिस विस्थापित हुने सम्भावना रहेको छ ।
- विद्यालयमा कक्षा कोठा, प्रहरीचौकी र स्वास्थ्य केन्द्र जस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरू माथि अधिक चाप र नियमित सेवामा अवरोध हुनसक्छ ।
- सामुदायिक संस्थागत ठाउँहरूमा अस्थायी आवासमा बसेको समयमा सामुदायिक स्वास्थ्य सम्बन्धी उपचारमा देखिएका समस्या/चुनौती र वातावरणमा नकारात्मक असरका कारण दीर्घकालीन स्वास्थ्य तथा विकासमा समस्या हुन सक्छ ।
- विपद् परेपछि तत्काल उद्धारकर्मीहरू पुगनुपर्ने र प्रभावित परिवारहरूलाई बाहिर ल्याई सुरक्षित ठाउँमा राख्ने काम गर्नुपर्ने हुन्छ । यसरी उद्धार गर्दा महिला, बालबालिका, गर्भवती, सुत्केरी महिला र बूढाबूढी तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई पहिलो प्राथमिकता दिनु पर्ने हुन्छ ।

४.२.४ खोज तथा उद्धार क्षेत्रको उद्देश्य :

बाढी, पहिरो, महामारी, आगलागी तथा भूकम्प लगायतका कारण विपत्तिमा फसेका मानिसलाई भेदभावरहित ढङ्गले उद्धार गरी सुरक्षित स्थानसम्म पुऱ्याउनु खोज तथा उद्धार क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य हुनेछ । यस क्षेत्रका थप उद्देश्य निम्न अनुसार हुनेछन् :

- विना भेदभाव विपद् प्रभावितहरूलाई उद्धार गरी सुरक्षित राख्नु,
- विपद्मा परेकाहरूलाई, विशेषगरी महिला, बालबालिका, बूढाबूढी, अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिएर उद्धारका लागि खोजी गर्नु,
- प्रभावितहरूको जीवन तत्काल बचाउनु, सम्भावित मानवीय क्षति कम गर्नु,
- घाइतेको प्राथमिक उपचार गरी आवश्यकता अनुसार अस्पताल पुऱ्याउने व्यवस्था मिलाउनु,
- सुरक्षित स्थानको खोजी गर्नु र अस्थायी बसोवासको लागि सहयोग गर्नु ।
- विपद्मा परेकालाई समयमै आधारभूत आवश्यकताका राहत सामग्रीको व्यवस्था मिलाउनु ।
- उद्धार र प्रतिकार्य सञ्चालन गर्दा विपद् भन्दा पहिला विपद् भईरहेको समय र विपद् पछिको अवस्थामा तिनको प्राथमिकता पूर्वक पहिचान र विश्लेषण गर्नु ।
- प्राथमिक उपचार र सामान्य खोजी र उद्धार सम्बन्धमा स्थानीय विपद् समिति र समुदायको क्षमता अभिवृद्धि गर्नु ।
- खोजी तथा उद्धार सम्बन्धी टोलीको गठन र आवश्यक पूर्व अभ्यास संचालन गर्नु ।
- खोज तथा उद्धारका लागि चाहिने आवश्यक उपकरण तथा औजारहरूको उचित भण्डारण, व्यवस्थापन र परिचालन विधिवारे सम्बन्धित जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि तथा शिघ्र पहुँचको स्थापना व्यवस्था गर्नु।
- सम्भावित खोज तथा उद्धारको आवश्यकता पर्न सक्ने समुदायको नक्शांकन तथा त्यस क्षेत्रमा पहुँच सम्बन्धि बैकल्पिक बाटो, जल, स्थल र आकास वा उपाय सहितको योजना र त्यसवारे सो क्षेत्रका लागि जिम्मेवार व्यक्ति वा संस्थालाई अभिमूखीकरण गर्नु।

मानवीय सहयोगका मापदण्ड :

- सुत्केरी, बालबालिका, वृद्धवृद्धा, अशक्त लगायतका प्राथमिकता प्राप्त वर्गको खोज उद्धारलाई प्राथमिकता दिने
- प्रकोपको लगत्तै आवश्यक उपकरण सहित खोज तलास तथा उद्धार टोली खटाउने
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने
- सुविधाबाट एकदमै वञ्चित समूह/जोखिममा रहेका व्यक्तिहरू लगायत सबैलाई न्यायोचित रूपमा राहत सामग्रीको वितरण तथा सहयोग सम्बन्धी गतिविधिको अनुगमन
- अवस्था हेरी-आवश्यकतामा आधारित रहेर प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोख (Initial Rapid Assessment, IRA) बहुक्षेत्रीय प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Multi Initial Rapid Assessment), र क्षेत्रगत विस्तृत सर्वेक्षण (Cluster Specific Detailed Assessment, CSDA) टीम खटाउने ।
- पहिलो हप्तामा परिस्थितिका बारेमा दिनदिनै प्रतिवेदन पेश गर्ने र त्यसपछि हरेक दुई हप्तापछि प्रतिवेदन पेश गर्ने
- संयन्त्रले शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन को अनुगमन गर्ने तथा प्रतिवेदन पेश गर्ने (फाराम सहितको)
- २४ घण्टा भित्र समाचार माध्यमका लागि समाचार पठाउने (पहिलो हप्तामा हरेक दिन)
- नियन्त्रण तथा मानवीय सहयोग सम्बन्धी मापदण्ड कायम गर्ने । (सांस्कृतिक, सामाजिक तथा आर्थिक रूपमा स्वीकार गर्न सकिने सामग्री-दाता/सहयोग उपलब्ध गराउने निकायबाट प्रत्यक्ष वितरण होइन ।)

- अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र प्रतिवेदनका लागि क्षेत्रीय प्रकोप उद्धार समितिलाई सक्रिय पार्ने

४.२.५. खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको विपद् प्रतिकार्य योजना :

विपद्को घटना पश्चात्को अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
पहिलो दिन (विपद्को संकेत पाउनासाथ)	<ul style="list-style-type: none"> • विपद्को सूचना प्राप्त गर्ना साथ संयोजकले बैठक बोलाउने, छलफल गर्ने, सूचना तथा समन्वय क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने र प्राप्त नतिजाका आधारमा राहत उद्धारका लागि सुरक्षा निकाय प्रस्थान गर्ने • सूचना संकलन तथा अवस्थाको प्रतिवेदन । • प्रभावितहरूलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने । • वैकल्पिक बाटो नभएको क्षेत्रमा उद्धार गर्न अन्य वैकल्पिक उपाय पहिचान गर्ने तथा यातायातका साधन सम्बन्धमा आवश्यक समन्वय गर्ने । • शान्ती सुरक्षालाई कायम राख्नको लागि आवश्यक सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने । • सुरक्षा निकायहरू बीच आपसी समन्वय गर्ने । • आकस्मिक कक्ष, उपचार केन्द्र, सूचना सम्प्रेषण कक्ष तथा राहत सामग्री वितरण कक्षहरूको स्थापना गर्ने • विपद् प्रभावित क्षेत्रमा उद्धारकर्मी परिचालन गर्ने र कमाण्ड पोष्ट स्थापना गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> • जिल्ला खोज उद्धार टोली गठन • तालिम • खोज तथा उद्धारका सामग्रीहरू भण्डारण गरी तयारी अवस्थामा राख्ने र वेला वेलामा अनुगमन गर्ने • एम्बुलेन्स, सवारी साधन, हेभि इक्विपमेन्ट जस्तै डोजर, र अस्थायी पुल, भरयाड.को पनि व्यवस्थालगर्ने • इलेक्ट्रिक कटर, पोर्टेबल जेनेरेटर र थर्मल सेन्सर जिल्ला राख्न समन्वय गर्ने • कमाण्ड पोष्ट स्थापना गर्न आवश्यक पर्ने सामग्रीहरू तयार गरी राख्ने • नाइट हेकिकप्टर ल्याण्ड गर्न सक्ने अस्थायी हेलिप्याडको व्यवस्था गर्ने • सबै सरकारी कार्यालयमा फायर इस्टिन्गुइसर राख्ने र तालिम दिने 		जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, क्षेत्रगत सदस्यहरू
दोस्रो दिन	<ul style="list-style-type: none"> • पहिलो दिनको कार्य मूल्यांकनको आधारमा थपघट गरि टोली परिचालन, आवश्यकताको पहिचान गरि समन्वयात्मक उद्धार निरन्तर गर्ने । • विषयगत क्षेत्रले घटनाको वस्तुगत विवरण तयार पार्ने । • बगेका, हराएका, च्यापिएका वा फसेका मानिस, घरपालुवा जनावर सम्बन्धमा स्थानीय वासिन्दाबाट जानकारी लिने • स्थानीय वासिन्दासँग सहकार्य स्थापित गरी खोज उद्धार सुरु गर्ने • उद्धार गर्ने क्रममा प्रभावितहरूलाई बर्गीकृत, सांकेतिकीकरण गर्ने । • खोज तथा उद्धार र राहतका सामग्रीहरूको सम्बन्धमा यातायात तथा ढुवानी सुविधाको प्रबन्ध गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> • हाल भएको ५ वटा हेलिप्याड मा थप गरी प्रत्येक गाउँपालिकामा हेलिप्याड निर्माण गर्ने र हेलि सेवा दिने संस्था संग समन्वय गर्ने • विपद् प्रभावित क्षेत्रमा जनसंख्या, धरधुरी तथा पशुधन सम्बन्धी विवरण संकलन र अद्यावधिक गर्ने • बाढी, पहिरो, भूकम्प,आगलागी सम्बन्धि सिमुलेशन अभ्यास गर्ने • विधालय, कलेज तथा स्थानीय समुदायलाई विपद् प्रतिकार्य र पूर्वतयारी सम्बन्धि चेतनामुलक तालिम दिने, • वडा, गाउँपालिका र नपा स्तरमा वि.व्य.स वानाउने र भूपू सैनिक प्रहरी र स्वयसेवकलाई विपद् व्यवस्थापनमा परिचालन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> • यातायातको व्यवस्था, संचार संयन्त्रको व्यवस्था विशेष गरि हेलिकोप्टरको व्यवस्था र हेलिप्याड अवतरण गर्ने ठाउँको खोजी, गाउँपालिका स्तरका सबै संयन्त्रको परिचालन तथा सम्पर्क नम्बरहरू • सुख्खा खाना 	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सप्रब, नेपाली सेना लगायत क्षेत्रगत सदस्यहरू
पहिलो हप्ता	<ul style="list-style-type: none"> • आवश्यकता रहेसम्म खोज तथा उद्धार जारी राख्ने । • विपद्मा परी घाइते भएका व्यक्तिहरूको प्राथमिक उपचार गर्ने र अस्पताल पुऱ्याउने प्रबन्ध मिलाउने । • प्रभावित क्षेत्रमा, हिंसा, लुटपाट र मानव वेचबिखनका घटना हुन नदिन आवश्यक 			जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सप्रब, नेपाली सेना लगायत क्षेत्रगत सदस्यहरू

विपद्को घटना पश्चात्को अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
	सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने । • उद्धार र सुरक्षाको विषयमा आवश्यक सूचना सङ्कलन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने			
पहिलो महिना	• खोज तथा उद्धार र शान्तिसुरक्षाको विषयमा आवश्यक सूचना सङ्कलन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र DDMC मा प्रतिवेदन पेश गर्ने • विपद्को अवस्थाको विश्लेषण र समग्र शान्ति सुरक्षाका लागि कार्य योजना तयार ।	बाढी, पहिरो, भूकम्प, आगलागी जस्ता प्रकोपबाट हुन सक्ने विपद्को अवस्था चित्रण गरी प्रतिकार्य गर्न सक्ने गरी सिमुलेशन अभ्यासन गर्ने		जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सप्रब, नेपाली सेना लगायत क्षेत्रगत सदस्यहरु
दोस्रो महिना र सो भन्दा माथि	विपद्को अवस्थाको विश्लेषण र समग्र शान्ति सुरक्षाका लागि कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ।	• दमकल चलाउन सक्ने दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने र संचालन संयुक्त रुपमा राख्ने • आपतकालिन केन्द्रमा खोज तथा उद्धारका सांकेतिक सामग्रीहरु गैती, वेल्चा, वाल्टिन, वालुवा राख्ने र अधावधिक गरि राख्ने		जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सप्रब, नेपाली सेना लगायत क्षेत्रगत सदस्यहरु

विपद् प्रभावित क्षेत्रहरुमा सुरक्षा निकायका युनिटहरु :

(क) नेपाली सेना

क्र.स.	युनिटको नाम, ठेगाना	प्रमुखको नाम	पद	सम्पर्क नं.
१	नन्दाबक्स गण, हेडक्वार्टर, रामेछाप	प्रमोद कुमार थापा	कार्यालय प्रमुख	०४८ ४०००१०
नन्दाबक्स गण, सुरक्षा गुल्म, मन्थली र दोरम्बामा समेत रहेको छ ।				

(ख) नेपाल प्रहरी

सिनं.	कार्यालयको नाम	युनिट ईन्चार्जको नाम		सम्पर्क नं.
		दर्जा	नामथर,	
१	जि.प्र.का.रामेछाप	प्र.ना.उ.	सन्तोष कुमार भट्टाराई	९८५४०५५५५५
२	ई.प्र.का. टोकरपुर रामेछाप	प्र.ना.नि.	श्रीराम के.सी.	९७४१२७४७७६
३	ई.प्र.का. धोवीडाँडा रामेछाप	प्र.ना.नि.	केदार बहादुर तामाङ	९८१८५०६६४२
४	ई.प्र.का. चोप्राङ रामेछाप	प्र.ना.नि.	ओमराज श्रेष्ठ	९८५४०९००९४
५	ई.प्र.का. बेथान रामेछाप	प्र.स.नि.	राम आधार चौधरी	९८२५२७७६७६
६	ई.प्र.का. प्रिती रामेछाप	प्र.ना.नि.	प्रेम कुमार मिश्र	९८४४४६८५१६
७	प्र.चौ. भुजि रामेछाप	प्र.ह.	नन्दलाल सरदार	९८१७३८३५७५
८	का.सु.गार्ड रामेछाप	प्र.स.नि.	होम बहादुर चौहान	९८४५५८९२६३
९	वि.सु.गार्ड मन्थली रामेछाप	प्र.ह.	भिम प्रसाद दाहाल	९८४९७१७५७५
१०	प्र.चौ. लुवुघाट रामेछाप	प्र.स.नि.	बिदुर सिंह राई	९८५२०६०८११
११	प्र.चौ. खिम्ती रामेछाप	प्र.स.नि.	मिन बहादुर थापा	९८५४०४३१६४
१२	प्र.चौ. बाम्ती रामेछाप	प्र.स.नि.	नेत्र बहादुर काफ्ले	९८४१३५५३३४
१३	प्र.चौ. शिवालय रामेछाप	प्र.स.नि.	प्रेम गिरी	९८३८७१८६४
१४	प्र.चौ. ठोसे रामेछाप	प्र.स.नि.	बिष्णु प्रसाद चौलागाई	९८६४००२८८५
१५	प्र.चौ. साँघुटार रामेछाप	प्र.स.नि.	नरेश कुमार राय	९८४०१२७६७५
१६	प्र.चौ. फुलासी रामेछाप	प्र.स.नि.	उमेश कुमार राउत	९८४४१४१०१०

१७	प्र.चौ. गुन्सी रामेछाप	प्र.स.नि.	अरुण कुमार यादव	९८१२१२८३९३
१८	प्र.चौ. दोरम्बा रामेछाप	प्र.स.नि.	लखमान गोले	९८४१३६१९३६
१९	प्र.चौ. गौश्वारा रामेछाप	प्र.स.नि.	राजु आचार्य	९८५२२९०१९०
२०	प्र.चौ. बेताली रामेछाप	प्र.स.नि.	युवराज के.सि.	९८४३२२९४५३
२१	प्र.चौ. सालु रामेछाप	प्र.स.नि.	सियाराम साह	९८४२८९०८९८
२२	प्र.चौ. रामेछापडाँडा रामेछाप	प्र.स.नि.	दिपकराज पौडेल	९८४२९००२७५
२३	प्र.चौ. सेलेघाट रामेछाप	प्र.स.नि.	राम सागर महतो	९८४४०७०११५
२४	प्र.जि.अ.नि.गाई रामेछाप	प्र.ह.	राम बहादुर बुढाथोकी	९८६१०४६२६४
२५	प्र.चौ. शिरिषेढाडे रामेछाप	प्र.स.नि.	ज्ञानेन्द्रलाल श्रेष्ठ	९८४९३५६९८२
२६	प्र.चौ. बेथान सिल्खा रामेछाप	प्र.ना.नि.	शत्रुधन कुमार राउत	९८५५०९०२०६
२७	पिकेट डिउटी गाल्पा रामेछाप	प्र.ह.	डिल बहादुर भण्डारी	९८४०३१२१४१
२८	जि.अ.स.तथा सु.प्र.ई. रामेछाप	प्र.ह.	सुवास राई	९८४५०५८१०५
२९	पिकेट डिउटी भैसेश्वर रामेछाप	प्र.ह.	हरेराम राउत कुर्मी	९८५५०१५२५०
३०	पिकेट डिउटी कटहरबोट	प्र.ह.	रत्न बहादुर ख्युल	९८१७८२०६९०

(ग) सशस्त्र प्रहरी बल

क्र.स.	युनिटको नाम, ठेगाना	युनिट प्रमुखको नाम	पद	सम्पर्क नं.
१	जिल्ला सुरक्षा बेस, मन्थली	भोलाप्रसाद कुसवा	कार्यालय प्रमुख	०४८-५४०४७८

(घ) नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला उपशाखा, रामेछाप

क्र.स.	शाखा/उपशाखाको नाम, ठेगाना	शाखा/उपशाखा प्रमुखको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.
१	ओखेनी उपशाखा	मंगल कुमार पाख्रिन	रामेछाप ६ ओखेनी	९८४४२७९२६९
२	रामेछाप उपशाखा	रविन्द्र श्रेष्ठ	रामेछाप नपा	९७४४०००३५४
३	मन्थली उपशाखा	विरेन्द्र श्रेष्ठ	मन्थली १	९८५४०४०९०९
४	नागदह उपशाखा	आसबहादुर तामाङ	लिखु गापा नगदह	
५	सुनारपानी	द्वारिका कार्की	मन्थली ५ सुनारपानी	९८५४०४०९३९
६	सालु उपशाखा	भोला कुमार कार्की	सालु मन्थली ४	९८५४०४०८५४
७	साँघुटार उपशाखा	चन्द्र बहादुर श्रेष्ठ	साँघुटार रामेछाप ३	९८५९००३५८२
८	दूरागाउँ उपशाखा	ज्ञान बहादुर गुरुङ	दूरागाउँ लिखु १	९७५४२०३३२९
९	भीरपानी उपशाखा	लेख बहादुर रायमाझी	भीरपानी, खाँडादेवी ३	९७४४०८०६५
१०	खिम्ती उपशाखा	यादव प्रसाद दाहाल	खिम्ती लिखु	९८४४२४७९५९
११	डडुवा उपशाखा	राजेन्द्र बहादुर कार्की	डडुवा, दोरम्बा १	९८४४२३२३६९
१२	हिलेदेवी उपशाखा	पासाङ लामा	हिलेदेवी सुनापति	९८५४०४३४९२
१३	लखनपुर उपशाखा	लोकनाथ गौतम	लखनपुर, दोरम्बा ६	
१४	टोकरपुर उपशाखा	कुमार कँडेल	टोकरपुर, दोरम्बा ३	९८५४०४३७६४
१५	भटौली उपशाखा	पाण्डव प्रसाई	भटौली मन्थली ७	
१६	चिसापानी उपशाखा	दिलिप राज गिरी	चिसापानी, मन्थली ८	९८५४०४०९०२
१७	खाँडादेवी उपशाखा	ठगेन्द्र बहादुर थापा	खाँडादेवी, खाँडादेवी ७	

(ङ.) नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला कार्यसमितिका पदाधिकारीहरु

क्र.स.	पद	नाम, थर	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर
१	सभापति	शिव कुमार कार्की	खाँडादेवी ७	९८४४२३४३४३
२	उप सभापति	राम बहादुर वस्नेत		९७४४०००४०२
३	उपसभापति	नेत्र बहादुर के.सी.	खाँडादेवी ३	९८४४२७८५०९
४	सचिव	जय प्रकाश श्रेष्ठ	मन्थली १	९८५४०४०९२९
५	कोषाध्यक्ष	दिनेश कुमार कार्की	मन्थली	९८५४०४०९४५

६	सह सचिव	राजेन्द्र कुमार वस्नेत		९७४४०२३३४३
७	सह सचिव	ध्रुव बहादुर खडका	सुनापती ४	९७४१०००७०३
८	सदस्य	टिका प्रसाद भट्ट	मन्थली १	९८५४०४०१०३
९	„	कृष्ण प्रसाद उप्रेती		९८४४०६६६९९
१०	„	नारायण दास श्रेष्ठ	मन्थली	९८५१०४९९६९
११	„	पार्वती कडरिया (सुवेदी)		९८४४००६८०२
१२	„	सोम प्रसाद सापकोटा	सुनापती १	९८४४४१३१७६
१३	„	विरेन्द्र श्रेष्ठ	मन्थली १	९८५४०४०१०१

४.३ अस्थायी आवास, गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन (Temporary Shelter and NFI management)

विषयगत क्षेत्र	:	अस्थायी आवास, गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन
मुख्य विपद्को किसिम	:	बाढी, पहिरो, भूकम्प, खडेरी, आगलागी, माहामारी
क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead)	:	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, रामेछाप

४.३.१ अस्थायी आवास, गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको परिचय

विपद्को अवस्थामा जन, धन र संरचनामा व्यापक क्षति पुग्न गई जनजीवन अस्तव्यस्त हुने भएकाले विपद् प्रभावितहरू बसोबासको अभाव तथा भाँडाकुडा, लुगाफाटा, सरसफाइका सामान लगायत दैनिक आवश्यकताका वस्तुहरूको अभावमा पर्न जाने सम्भावना अधिक रहन्छ। यस्तो अवस्थामा विपद् प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायहरूलाई स्थिति सामान्य भएर आफ्नो घर फर्किने अवस्था तयार नभएसम्म आपत्कालीन आश्रय स्थलमा राख्नु पर्ने हुन्छ। यसको लागि अस्थायी रूपमा विद्यालय, मदरसा, मन्दिर, गाविस भवनजस्ता सार्वजनिक स्थलमा राख्नु पर्ने हुन्छ भने केही लामो समयको लागि अस्थायी शिविर खडा गरी बसोबास गराउनु पर्ने हुन्छ। त्यसका साथै दैनिक जीवनयापनको लागि भाँडावर्तन, ओढ्ने ओछ्याउने लुगाफाटो वा खाना बनाउने, खाने वर्तन र इन्धनको व्यवस्था गर्नु पर्ने हुन्छ। आवास तथा गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन क्षेत्रले विस्थापित तथा प्रभावितहरूको लागि उल्लिखित मानवीय सेवा उपलब्ध गराउँछ।

४.३.२ विषयगत क्षेत्रको अगुवा तथा सहयोगी संस्थाको सूची :

विपद्को अवस्थामा आवश्यक गैरखाद्य सामग्री तथा अस्थायी आवास/शिविर व्यवस्थापन गरी जिल्लामा विपद् प्रभावितहरूको जीवन रक्षाका लागि नेपाल रेडक्रस सोसाइटीले सम्बन्धित सरकारी कार्यालय तथा संघसंस्थाहरूसँग समन्वय गरी आवश्यक कार्य अधि बढाउने छ। यसका लागि सम्बन्धित निकाय तथा सम्बन्धित व्यक्तिहरूको सम्पर्क नम्बर देहायअनुसार रहेको छ :

क्र सं	निकाय तथा संस्था	नाम, थर	पद	फोन/मोबाइल
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा (विषयगत क्षेत्र प्रमुख)	शिवकुमार कार्की	जिल्ला सभापति	०४८-५४००३३/९८४४२३४३४३
२	जिल्ला समन्वय समिति	राजेन्द्र के.सी.	जि.स. अधिकारी	०४८-५४०११४/
३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	अमरेन्द्र व. सिंह	कार्यालय प्रमुख	०४८-५४०१००/
४	नेपाली सेना (नन्दाबक्स गण)	प्रमोद कुमार थापा	कार्यालय प्रमुख	०४८ ४०००१०/
५	सशस्त्र प्रहरी बल जिल्ला सुरक्षा बेस	भोला प्रसाद कुसवा	कार्यालय प्रमुख	०४८ ४०००१०
६	मन्थली नगरपालिका	रमेश बस्नेत	नगर प्रमुख	०४८-५४०११२
७	रामेछाप नगरपालिका	नरवाहादुर मगर	नगर प्रमुख	०४८-४०००१२
८	गाउँपालिकाहरू	गाउँपालिका अध्यक्षहरूको नाम, थर र सम्पर्क नम्बर अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ		
९	रामेछाप उद्योग बाणिज्य संघ	श्याम थापा	अध्यक्ष	९८५४०४००९४
१०	घरेलु तथा साना उद्योग महासंघ	सुवास बोहरा	अध्यक्ष	९८५१०४०६२७
११	नेपाल पत्रकार महासंघ, रामेछाप	रमेश ढुंगेल	अध्यक्ष	९७४४०२५४९६
१२	गैरसरकारी संस्था महासंघ	भुवन श्रेष्ठ	अध्यक्ष	०४८-४०५०५/९८४४०४३४४८
१३	निर्माण व्यवसायी महासंघ	इन्द्र बहादुर तामाङ	अध्यक्ष	९८५११७०१३७
१४	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ जिल्ला शाखा	दुर्गाबहादुर श्रेष्ठ	अध्यक्ष	०४८ ५४००७१
१५	आदिवासी जनजाति महासंघ	युवराज हयोल्मो	अध्यक्ष	९८४४३८९८३९
१६	सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिको जिल्ला सञ्जाल	दुर्गाबहादुर माझी	सचिव	९८४३८७७५०

४.३.३ अस्थायी आवास, गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको विपद् अवस्था तथा मान्यता योजना:

विपद् समयरेखाको अध्ययनबाट जिल्लामा विभिन्न प्रकारका विपद्हरू मध्ये वि.सं. २०७२ वैशाख १२ गतेको भूकम्प तथा सोपछिका पराकम्पनबाट जनधनको क्षति भएको छ। त्यसको अलावा बाढी तथा पहिरो सिर्जित विपद् पटक-पटक दोहोरिएको देखिन्छ। २०७३ सालमा पहिरो, आगलागी, माहामारी तथा चट्याङ्गका घटनाहरूले मानिस, पशु तथा आर्थिक क्षति भएको जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखाको प्रतिवेदनले पुष्टी गर्दछ। यस आधारमा जिल्लाका कुनै न कुनै गाउँपालिका वा समुदाय बाढी, पहिरो, माहामारी, आगलागी र चट्याङ्गको घटनामा पर्न सक्छन यस आधारमा जिल्लाका कुनै न कुनै गाविस वा समुदाय बाढी तथा पहिरोको चपेटामा पर्नेछन्। उपरोक्त विश्लेषण अनुसार बाढी, पहिरो र भूकम्प जस्ता प्रकोप तथा विपद्का कारण जनधनको क्षति तथा प्रभावित हुन सक्ने देखिन्छ। यस्तै, विशेषगरी

महिला, बालबालिका, बृद्ध-बृद्धा र अपाङ्गहरू बाढीबाट प्रभावित हुन सक्नेछन् र उद्धारको लागि आग्रह गरिरहेको दृश्य देखिन सकिनेछ। बस्ती डुवानमा परेर आवासीय घरहरू क्षतिग्रस्त हुन सक्नेछन् तथा लत्ताकपडा, भाँडाकुँडा र अन्य दैनिक उपयोगका सामग्रीको अभावमा जनजीवन कष्टकर हुनसक्नेछ।

- विपद्बाट प्रभावित मानिसहरू हताहत भई सहयोगको याचना गरिरहेका हुनेछन्।
- घरबार नष्ट भएर भरी, हिलो र चीसो जमिनमा दिन रात बिताउन बाध्य भइरहेको देखिनेछ।
- विद्यालयका कक्षाकोठा, प्रहरी चौकी, स्वास्थ्य केन्द्रहरू जस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरू माथि दबावको सर्जना, सामुदायिक/संस्थागत स्थानहरूमा अस्थायी आवासको उपयोग गर्दा सामुदायिक स्वास्थ्य सम्बन्धी व्यवहारमा चुनौती र समस्या देखा पर्नेछन्।
- विपदले घर, धनमाल र खाद्यान्न समेत क्षति गरेर खाद्यान्नको चर्को समस्यामा पर्नेछन् भने प्रभावित अन्य व्यक्ति पनि सो समस्यामा रहने सम्भावना प्रबल रहनेछ।

४.३.४ अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको उद्देश्य :

प्रभावित व्यक्तिहरूका लागि समयमा नै गैरखाद्य सामग्री तथा आवासको उपलब्धता गराएर विपद् प्रभावितहरूको सम्मानित जीवन जीउन पाउने अधिकारको रक्षा गर्नु यस क्षेत्रको समग्र उद्देश्य हुनेछ। विपद्मा परी विस्थापित भएका मानिसका लागि न्यूनतम मानवीय मापदण्ड सहित सामाजिक, सांस्कृतिक रूपमा स्वीकार्य हुने अस्थायी आवासको व्यवस्थापन गरी सुरक्षित वासस्थानमा आत्मसम्मानका साथ उनीहरूको पहुँच कायम गराउने र सुरक्षित रूपमा बस्ने वातावरण तयार गर्ने काममा यस क्षेत्रले आफ्नो ध्यान केन्द्रित गर्नेछ। यस क्षेत्रका समष्टिगत उद्देश्य निम्नानुसार छन्।

- सुरक्षित तथा आरामदायी बस्ने ठाउँको प्राप्तिका लागि भौतिक एवं सामाजिक आवश्यकताहरूमा व्यक्ति तथा परिवारहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्नु,
- विपद्का कारणले घरबारविहीन बनेका मानिसका निमित्त स्थायी समाधानको खोजीका लागि प्रयत्न गर्नुका साथै विस्थापितलाई मानव अधिकारको उपभोग गर्न सक्षम बनाउनु,
- घरायसी आवश्यकताका भाँडा-कुँडा तथा व्यक्तिगत सम्मान र मर्यादासहित दैनिक जीवनयापनका लागि आवश्यक सामग्रीहरूमा विस्थापितको समानुपातिक पहुँच गराउनु।

मानवीय सहयोग सम्बन्धी मापदण्ड :

- औसतमा एक व्यक्तिका लागि ३.५/४.५ वर्ग मिटरको छाना भएको क्षेत्र उपलब्ध छ, औसतमा ५ सदस्यहरूको एक परिवारका लागि कम्तीमा पनि ४×५ मिटरको डोरी सहितको प्लास्टिक सिट र सहायता सामग्री।
- कम्बलमा मानिसहरूको पर्याप्त पहुँच छ।
- दुई वर्षसम्मका केटाकेटीहरूका लागि कम्तीमा पनि एक पूरा सेट कपडा छ।
- महिला, पुरुष तथा केटा केटीहरूको लागि कम्तीमा पनि एक पूरा सेट कपडा छ। यसका अतिरिक्त, गर्भवती, सुत्केरी महिला तथा केटीहरूका लागि नियमित सरसफाइ सम्बन्धि सामग्रीको आपूर्ति भएको छ।
- मानिसहरूसँग उपयुक्त घरायसी सामग्री छ: एक सेट भाँडा सहित।
- शिविर खडा गर्नका लागि अग्रिम रूपमा जमिनको पहिचान गर्नुपर्दछ, जुन जमिन सुरक्षित तथा SPHERE को मापदण्ड अनुसार हुनुपर्छ।
- विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरूसँग अग्रिम रूपमा नै समझदारी पत्र (MoU) मा दस्तखत भएको हुनुपर्दछ।
- शिविरका लागि योजना तर्जुमा गर्दा नै सांस्कृतिक तथा सामाजिक मूल्यहरू एवं परिस्थितिलाई ध्यानमा राखिनुपर्दछ।
- शिविर खडा गर्नका लागि विगतमा प्रयोग गरिएका ठाउँहरूको रेकर्ड व्यवस्थित गर्ने।
- नागरिक समाज, सरकार तथा सान्दर्भिक समूहसँगको परामर्शमा शिविरको स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने।

४.३.५ अस्थायी आवास, गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको विपद् प्रतिकार्य योजना :

विपद्को घटना पश्चात्को अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
पहिलो दिन (विपद्को संकेत पाउनासाथ)	<ul style="list-style-type: none"> • विपद् प्रभावको सूचना संकलन गर्ने। • क्षति तथा नोक्सानी, खाद्य सुरक्षा र व्यवस्थापनको चुनौतिको अनुमान सहितको विश्लेषण गर्न अस्थायी आवास तथा गैर खाद्य क्षेत्रको बैठक गर्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> • संभावित विपद्को वारेका क्षेत्रगत समन्वय बैठकहरू नियमित रूपमा गरिरहने। • अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्रीहरूको व्यवस्था मिलाउने 	अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्रीहरूको अभाव तथा भण्डारण क्षमतामा कमी	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी र क्षेत्रगत सदस्यहरू।

विपद्को घटना पश्चात्को अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
			रहेको ।	
दोस्रो दिन	<ul style="list-style-type: none"> द्रुत लेखाजोखा गर्ने । प्राप्त सूचनाको विश्लेषण गरी सहायता परिचालन गर्ने । विपद् प्रभावको आधारमा अस्थायी आवासको लागि त्रिपाल, खाना तथा खाना पकाउने भाँडावर्तन, घरायसी सामग्री लगायत न्यूनतम सहयोगको व्यवस्था गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> विपद् लेखाजोखा तथ्यांक संकलन फारामको छपाई गर्ने प्रतिकार्य टोली बनाउने र अभिमुखिकरण गर्ने । उपयुक्त यातायात तथा संचारका साधनहरू र बन्दोबस्तीका सामग्रीहरूको व्यवस्था गरी राख्ने 	तत्कालीन अवस्थामा अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री प्रयाप्त नभएको ।	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी र क्षेत्रगत सदस्यहरू ।
पहिलो हप्ता	<ul style="list-style-type: none"> द्रुत लेखाजोखा टोलीले संकलन गरेको विवरण विश्लेषण गरी आपत्कालीन राहतको आवश्यकता विश्लेषण सहितको प्रतिवेदन तयार गर्ने र राहतको व्यवस्थापन गर्ने र अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री सेट वितरण गर्ने । साथै आवश्यक पर्ने काठ 	<ul style="list-style-type: none"> अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री सेटको व्यवस्थापन गर्ने । गैरखाद्य सामग्रीको भण्डारकोलागि जिल्लामा एक भण्डार गृह तयार गर्ने प्रभावितकोलागि वन कार्यालयले काठ दाउरा उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> अस्थायी आवास तथा गैर खाद्य सामग्रीका आवश्यकता पूरा गर्न स्रोतको पहिचान नहुनु 	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी र क्षेत्रगत सदस्यहरू ।
पहिलो महिना	<ul style="list-style-type: none"> अस्थायी आवासको व्यवस्थापन तथा गैरखाद्य सामग्री सेट वितरण कार्यको निरन्तरता गर्ने । अस्थायी आवासको व्यवस्थापन तथा गैरखाद्य सामग्री सेट वितरण कार्यको अनुगमन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> अनुगमन टोलीको व्यवस्था एवं अनुगमन सूची तयार । प्रतिकार्य टोलीमा जानेहरूको दुर्घटना विमा गर्ने महिलाको विशेष अवस्थाकालागि र बालबालिका कालागि सामग्री भण्डार गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> अनुगमन टोली र अनुगमन सूची तयार गर्नुपर्ने । 	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, जिल्ला प्रशासन कार्यालय र क्षेत्रगत सदस्यहरू ।
दोस्रो महिना	<ul style="list-style-type: none"> विपद्को अवस्था हेरेर अस्थायी आवासको व्यवस्थापन तथा गैरखाद्य सामग्री सेट वितरणको निरन्तरता र अनुगमन गर्ने अस्थायी आवास तथा गैर खाद्य सामग्रीसँगसँगै स्थायी आवास तथा खाद्यान्नको बैकल्पिक व्यवस्थापन तर्फ जोड दिने । 	<ul style="list-style-type: none"> संभावित आपत्कालीन आपूर्तिकर्ता, बैकल्पिक ढुवानी मार्गहरू तथा भण्डारण सम्बन्धमा छलफल गर्न जेठ पहिलो हप्ता खाद्य क्षेत्रको बैठक बस्ने र समन्वय गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> स्थायी आवास तथा खाद्यान्नको बैकल्पिक व्यवस्थापन तर्फ जोड दिनुपर्ने । 	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी र क्षेत्रगत सदस्यहरू ।
तेस्रो महिना तथा सो भन्दा वढी	<ul style="list-style-type: none"> स्थायी आवास तथा खाद्यान्नको बैकल्पिक व्यवस्थापन गर्ने अस्थायी आवास तथा गैर खाद्य सामग्री व्यवस्थापन क्षेत्र तथा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको समिक्षा बैठक र अवस्थाको अद्यावधिक । 	<ul style="list-style-type: none"> विपद् प्रतिकार्यको विस्तृत अभिलेख तयार गर्ने । संभावित विपद् व्यवस्थापनको अभ्यास गर्ने गराउने 		नेपाल रेडक्रस सोसाईटी र क्षेत्रगत सदस्यहरू ।

४.४ खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता व्यवस्थापन (Water and Sanitation Hygiene-WASH)

विषयगत क्षेत्र	:	खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता व्यवस्थापन
मुख्य विपद्को किसिम	:	बाढी, पहिरो, भूकम्प, खडेरी, आगलागी, महामारी
क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead)	:	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय र नगरपालिका/गाउँपालिका

४.४.१. खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको परिचय :

विपद्को अवस्थामा जन, धन र संरचनामा व्यापक क्षति पुग्न गई जनजीवन अस्तव्यस्त हुने भएकाले विपद् प्रभावित समुदायमा खानेपानी, सरसफाईको संरचना भंग भई खानेपानीको अभाव हुने, सरसफाईको अवस्था खराब हुन गई महामारी रोग निम्तन सक्ने सम्भावना अधिक रहन्छ। सम्भावित यस परिस्थितिलाई संवोधन गर्न यस्तो अवस्थामा विपद् प्रभावित व्यक्तिहरुलाई समुदाय र आश्रयस्थलमा खानेपानी र सरसफाईको व्यवस्था गर्ने क्षेत्रलाई खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता व्यवस्थापन भनिन्छ।

४.४.२. विषयगत क्षेत्रका अगुवा तथा सहयोगी संस्थाको सूची :

विपद्को अवस्थामा प्रभावित स्थलमा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धि प्रबन्ध मिलाउन खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालयले सम्बन्धित कार्यालय तथा संघसंस्थाहरूसँग समन्वय गरी आवश्यक कार्य अधि बढाउनेछ।

यसका लागि सम्बन्धित निकाय तथा सम्बन्धित व्यक्तिहरुको सम्पर्क नम्बर देहाय अनुसार रहेको छ :

क्र.सं.	निकाय तथा संस्था	नाम, थर	पद	फोन नं.
१	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय (विषयगत क्षेत्र प्रमुख)	लोकबहादुर चौलागाई नगरपालिका/गाउँपालिका प्रमुख	डिभिजन प्रमुख	०४८- ५४०११०
२	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	राजेन्द्रकुमार के.सी.	जि.समन्वय अधिकारी	०४८- ५४०११४
३	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	शिव कुमार कार्की	सभापति	०४८- ५४००३३
४	स्वास्थ्य कार्यालय	डा. पुष्प अधिकारी	स्वास्थ्य प्रमुख	०४८- ४०००७२
५	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई कार्यालय	मुकुन्द केशरी पोखरेल	इकाई प्रमुख	०४८- ५४०१३४
६	मन्थली नगरपालिका	रमेशकुमार बस्नेत	मेयर	०४८- ५४०११२
७	रामेछाप नगरपालिका	नर बहादुर मगर	मेयर	०४८- ४०००१२
८	खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता महासंघ	लेखबहादुर कार्की	अध्यक्ष	९८४४०४३६९३
९	जिल्ला आयोजना कार्यन्वयन इकाई (अनुदान व्यवस्थापन तथा स्थानीय पूर्वाधार)	कृष्णलाल पिया	कार्यालय प्रमुख	048-540552
१०	गाउँपालिकाहरु	गाउँपालिका अध्यक्षहरुको नाम र सम्पर्क नम्बरहरु अनुसूचीमा राखिएको छ।		
११	गैरसरकारी संस्था महासङ्घ, रामेछाप	भुवन श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९८४४०४३४४८
१२	तामाकोशी सेवा समिति, मन्थली	गोविन्द प्रसाद घिमिरे	कार्यकारी प्रमुख	९८५४०४००९९
१३	सामुदायिक विकास समाज, मन्थली	शिवराज श्रेष्ठ	अध्यक्ष	०४८- ५४००५४
१४	पहाडी समाज कल्याण केन्द्र, दोरम्बा	रत्न प्रसाद कडेल	अध्यक्ष	०४८- ५४०२८७
१५	सामुदायिक जनशक्ति विकास कार्यक्रम गोल्मटार	गेहेन्द्र दर्लामी मगर	अध्यक्ष	०४८-४०००५५
१६	श्रृजनशील युवा समाज, चिसापानी	भुवन श्रेष्ठ	अध्यक्ष	०४८- ५४०४६६
१७	समाजसेवी युवा समाज, हिलेदेवी	मोहन थिङ	कार्यकारी अधिकृत	९८४९८०५७४६
१८	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासङ्घ रामेछाप	दुर्गाबहादुर श्रेष्ठ	अध्यक्ष	०४८- ५४००७१
१९	जनसहयोगी सेवा समिति, खिम्ती	दुर्गाबहादुर श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९७५४२०३३२५
२०	नेपाल समाज सेवा संघ	प्रदीप बस्नेत	प्रमुख	९८५९९४५५५३
२१	जनभावना युवा क्लब, टोकरपुर	कुमार कडेल	अध्यक्ष	०४८ ५४०३९५
२२	ब्रिटिश गोर्खा वेलफेयर			

२३	सामुदायिक विपद व्यवस्थापन समितिको जिल्ला सञ्जाल	दुर्गाबहादुर माझी	सचिव	९८४३८७७५०
----	---	-------------------	------	-----------

४.४.३. विपद अवस्था तथा मान्यता योजना :

विपद समयरेखाको अध्ययनबाट जिल्लामा विभिन्न प्रकारका विपदहरू (वि.सं. २०७२ वैशाख १२ गतेको भूकम्प तथा सोपछिका पराकम्पन) बाट जनधनको क्षति भएको छ । त्यसका अलवा बाढी तथा पहिरो सिर्जित विपद पटक-पटक दोहोरिएको देखिन्छ । यस आधारमा जिल्लाका कुनै न कुनै गाविस वा समुदाय बाढी तथा पहिरोको चपेटामा पर्नेछन् । उपरोक्त विश्लेषण अनुसार बाढी, पहिरो र भूकम्प जस्ता प्रकोप तथा विपदका कारण जनधनको क्षति तथा प्रभावित हुन सक्ने देखिन्छ । यस्तै, विशेषगरी महिला, बालबालिका, वृद्ध-वृद्धा र फरक प्रकारले सक्षम मानिस (अपाङ्ग) हरू बाढीबाट प्रभावित हुन सक्नेछन् र उद्धारको लागि आग्रह गरिरहेको दृश्य देखिन सकिनेछ । बस्ती ढुवानमा परेर आवासीय घरहरू क्षतिग्रस्त हुन सक्नेछन् । खानेपानीका मुहान, पाइप, धाराहरू क्षतिग्रस्त भएका हुन सक्नेछन् तथा प्रदूषित पानीका कारण पानीजन्य रोगले महामारी निम्त्याउन सक्ने खतरा विद्यमान रहनेछन् ।

- खानेपानीका धारा प्रदूषित भएका हुनेछन् ।
- व्यक्तिगत तथा सार्वजनिक चर्पीहरू विपदले क्षतिग्रस्त हुनेछन् र फोहोर सर्वत्र फैलिएको अवस्था हुनेछ ।
- पिउने पानीका मुहान र स्रोतहरू प्रदूषित हुनेछन् ।
- सरसफाइको अभावले पानीजन्य सरुवा रोग फैलिएर महामारीजन्य प्रकोप बढेर थप विपद उत्पन्न हुने सम्भावना प्रबल रहनेछ

४.४.४. खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको उद्देश्य :

विपदको कारण समुदायमा प्रदूषित खानेपानी तथा अव्यवस्थित सरसफाईका कारण प्रभावित मानिसहरूमा संक्रामक रोगहरू फैलन नदिन सुरक्षित पिउने पानी र स्वास्थ्य सरसफाइको उचित व्यवस्था गर्ने ।

- विस्थापित समुदायका लागि खास गरी शिविरमा बस्ने मानिसहरूका लागि सुरक्षित खानेपानी, स्वास्थ्य, शिक्षा तथा अस्थायी रूपमा सरसफाइ एवं नुहाउने सुविधाहरूमा पहुँच उपलब्ध छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- विस्थापित मानिसहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्य सम्बन्धी सामग्री उपलब्ध गराइएको छ र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छतासँग सम्बन्धित व्यवहारिक प्रचलनहरूका वारेमा उचित रूपमा जानकारी उपलब्ध गराइएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- सम्पूर्ण उपकरण तथा सुविधा उपलब्ध गराइएका छन् र विस्थापित मानिसहरू बस्ने शिविरहरूमा सुगन्ध-सफा (Cleanliness) कायम गर्न तिनको सशक्तीकरण गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।

खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता व्यवस्थापन क्षेत्रमा मानवीय सहयोगका न्यूनतम मापदण्ड :

“खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी Sphere Standards अनुसार”

सुरक्षित पानी

- पिउने पानी ५ लिटर प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन, अन्य कामका लागि १५ लिटर प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन गरि जम्मा २० लिटर प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन, पानी संकलन गर्न जाने स्थान ५०० मिटर भन्दा ठाढा हुन नहुने र पानी ल्याउन ३० मिनेटभन्दा बढि समय नलाग्ने, पानी भर्न र भण्डारण गर्नको लागि प्रतिपरिवार २ वटा वाल्टिन उपलब्ध गराउने । सार्वजनिक धारामा प्रतिधारा ०.२ लिटर प्रतिसेकेण्ड प्रति २० परिवारको लागि पानी उपलब्ध गराउने ।

चर्पी

- विपदको समयमा पनि सफा र स्वच्छ रहनकोलागि शरिरबाट निस्कने फोहोरलाई सुरक्षित विसर्जन गरिने व्यवस्था मिलाउने
- १ चर्पी प्रति १० देखि १५ व्यक्ति, १ चर्पी प्रति ५ जना फरक क्षमता भएका व्यक्ति
- यी पूर्वाधार तयार गर्दा खानेपानीका स्रोतहरू प्रदूषित नहुने गरि गर्नुपर्ने र महिला, बालबालिका तथा फरक क्षमता भएकाहरूलाई सहज हुने गरि गरिनु पर्नेछ ।

नुहाउने स्थान

- विपद आइलागेको पहिलो ३ दिन २० महिलाका लागि १ स्नान गृह तयार गर्ने, त्यसपछि २० जनाको लागि १ स्नान गृह तयार गर्ने ।

हाइजिन किट

- १ सेट प्रति परिवार
- प्रत्येक चर्पीमा साबुन, हार्पिक, ब्रस, फिनेल, वाल्टिन र मग राख्ने ।
- प्रतिव्यक्ति प्रतिमहिना २५० ग्राम नुहाउने र २०० ग्राम कपडा धुने साबुन उपलब्ध गराउने ।
- ठोस फोहोर व्यवस्थापनको लागि प्रति १० घरको लागि १०० लिटर क्षमताको १ कन्टेनर १०० मिटर भित्रको दूरीमा राख्ने ।
- प्यानसेट उपलब्ध गराउने
- Sphere तथा आधारभूत मानवीय सहायता मापदण्ड बमोजिमका सामग्रीहरू व्यवस्था गर्ने ।

४.४.५ खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता व्यवस्थापन क्षेत्रको विपद् प्रतिकार्य योजना :

विपद्को घटना पश्चात्को अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
पहिलो दिन (विपद्को संकेत पाउनासाथ)	<ul style="list-style-type: none"> • विपद्को सूचना संकलन तथा द्रुत लेखाजोखा गर्ने । • खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि चुनौतिको अनुमान सहितको विश्लेषण गर्न विषयगत क्षेत्रको बैठक बस्ने । • आगलागी नियन्त्रणको लागि पानी वितरणको आवश्यक व्यवस्था मिलाउने । 	<ul style="list-style-type: none"> • लेखाजोखा तथा औजारहरू तयारी अवस्थामा राख्ने, सो सम्बन्धि अभिमुखिकरण गर्ने । • आपतकालिन अवस्थामा आगलागी नियन्त्रणकालागि पानी फिक्न मिल्ने गरी पाइपलाइन जडान गर्ने 	लेखाजोखाका फारामहरू प्रर्याप्त मात्रामा तयार गर्नुपर्ने	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय, स्थानीय तहहरू
दोस्रो दिन	<ul style="list-style-type: none"> • Rapid Assessment Tools वाट प्राप्त भएका जानकारीको विश्लेषण तथा क्षेत्रगत समूह (Cluster Group) ले अनुमोदन गर्ने गरी प्रारम्भिक सहयोगको योजना सहित परिस्थितिको प्रतिवेदन तयार गर्ने र संबन्धित निकायहरूमा पेश गर्ने • उपलब्ध स्रोतको आधारमा प्रथम चरणको प्रतिकार्यको थालनी गर्ने र पानी वितरण गर्ने • सरसफाइका लागि हाइजिन किट वितरण गर्ने । • Point of Use (PoU) सामानको प्रयोगका लागि अभिमुखिकरण कार्यक्रम प्रभावित स्थलमा नै संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> • सञ्चार माध्यमबाट जानकारीमूलक तथा सन्देशहरू प्रसारण गर्ने । • ४०० वटा हाइजिन किट र वाटर गार्ड व्यवस्था गर्ने • तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्तिको टोली आपतकालिन अवस्थाकालागि तयार गर्ने • शहरी क्षेत्रमा आपतकालिन पानी आपूर्तिको वैकल्पिक व्यवस्थाको खोदढीगर्ने 	आवश्यक स्रोत साधनको पहिचान गर्नुपर्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय र क्षेत्रगत सदस्यहरू, स्थानीय तहहरू
पहिलो हप्ता	<ul style="list-style-type: none"> • द्रुत लेखाजोखा टोलीको प्रतिवेदनले औल्याएको आवश्यकतालाई मध्यनजर गर्दै तत्काल खानेपानीको अवस्था अनुगमन गर्ने तथा सरसफाइका लागि निम्न सामग्री सहयोग गर्ने • प्यान १ सेट • हार्पिक १ बोतल/चर्पी • फिनेल १ बोतल/चर्पी • ब्रस १ थान/चर्पी • बाल्टी ५ लि. १ थान र १ मग/परिवार • खानेपानी शुद्धीकरणका समान वितरण (बाल्टीन २ वटा १० र १५ लि., मग १ पहिलो १ हप्ता र बाँकी दिनका लागि वाटरगार्ड वा पियुस १ प्रति परिवार) सहयोग गर्ने । • स्थानीय स्रोतको प्रयोग गरी अस्थायी शौचालय निर्माण गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> • प्रभावित समुदाय तथा घरपरिवारको लागि आवश्यक सामग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्ने । • जिल्ला र गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरूमा विपद्को समयमा सम्बोधन गर्न तालिम प्राप्त जनशक्तिहरूको जिम्मेवारी सहित नामावली तयार गरी सम्बन्धित कार्यालयमा राख्ने 	भण्डारण गरेर राखिएको सामग्रीहरू व्यवस्थित तगर्नुपर्ने ।	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय र क्षेत्रगत सदस्यहरू, स्थानीय तहहरू
पहिलो महिना देखि पुनर्स्थापनाको समयसम्म निरन्तर	<p>खानेपानी, सरसफाइ प्रबर्द्धन कार्य गर्ने गराउने</p> <ul style="list-style-type: none"> • फोहरमैला व्यवस्थापन/फोहरपानी व्यवस्थापन • शिविर क्षेत्रको सरसफाइ र निर्मलीकरण • स्थानीय भाषामा जनचेतनामूलक क्रियाकलाप • सरसफाइ समिति गठन र अभिमुखीकरण • माइकिङ गर्ने, सडक नाटक गर्ने, सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने • जानकारीमूलक, शिक्षाप्रद प्रचार सामग्री तयार गरी वितरण गर्ने • स्वयंसेवक परिचालन , सञ्चार क्षेत्रको परिचालन, बाल/ युवा क्लबको परिचालन 	<ul style="list-style-type: none"> • स्वास्थ्य तथा सरसफाई प्रबर्द्धनका लागि स्थानीय स्वयंसेवक र महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवकहरूलाई अभिमुखीकरण गर्ने । • तयार भएका IEC सामग्री वितरण गरि व्यवहार परिवर्तनका लागि शिक्षा तथा चेतनामूलक कार्यक्रमहरू 	स्वास्थ्य, तथा खानेपानी सरसफाई सम्बन्धि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नु पर्ने । रेडियो पत्र पत्रिका मार्फत जनचेतनामूलक	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय र क्षेत्रगत सदस्यहरू, स्थानीय तहहरू

विपद्को घटना पश्चात्को अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धि बिप्रेका पूर्वाधारहरूको सर्भेक्षण, मर्मत, सम्भार र पुर्ननिर्माण सम्बन्धि लागत योजना तयार गर्ने । पुर्नस्थापना र पुर्ननिर्माणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> सञ्चालन गर्ने नयां वन्ने खानेपानीका योजनाहरू भूकम्प तथा विपद् प्रतिरोधात्मक भौतिक निर्माणहरू गर्न तालिम दिने 	कार्यक्रमहरू प्रचार प्रसार गर्नु पर्ने ।	

४.५ खाद्यान्न, कृषि तथा जीविकोपार्जन (Food, Agriculture and Livelihoods)

विषयगत क्षेत्र : खाद्यान्न, कृषि तथा जीविकोपार्जन
मुख्य विपद्को किसिम : बाढी, पहिरो, भूकम्प, खडेरी, आगलागी
क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead) : कृषि ज्ञान केन्द्र र नगरपालिका/गाउँपालिका ।

४.५.१ खाद्यान्न, कृषि तथा जीविकोपार्जन विषयगत क्षेत्रको परिचय :

विपद्को अवस्थामा जन, धन र संरचनामा व्यापक क्षति पुग्न गई जनजीवन अस्तव्यस्त हुने भएकाले विपद् प्रभावितहरू दैनिक उपभोगका लागि खाद्यान्न संकटमा पर्न जाने सम्भावना अधिक रहन्छ । यस अवस्थामा विपद् प्रभावितलाई नियमित र पर्याप्त खाद्यान्न उपलब्ध गराउने तथा जीविकोपार्जनका बैकल्पिक स्रोतहरूको समेत पहिचान र परिचालन गरी दिगो रूपमा व्यवस्थापन गर्ने प्रयोजनका लागि खरिद तथा उत्पादन, ढुवानी, भण्डारण, वितरण लगायतका समग्र व्यवस्थापकीय कामलाई खाद्यान्न, कृषि तथा जीविकोपार्जनको क्षेत्रको रूपमा लिइएको छ ।

४.५.२ विषयगत क्षेत्रका अगुवा तथा सहयोगी सस्थाको सूची :

विपद्को अवस्थामा जिल्लामा विपद् प्रभावितहरूको जीवन रक्षाका लागि आवश्यक खाद्यान्नको आँकलन गरी प्रभावितहरूलाई वितरण गर्न र कृषि लगायत जीविकोपार्जनका बैकल्पिक स्रोतहरूको पहिचान तथा परिचालन गरी दैनिकीलाई सहज बनाउनका लागि जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले सम्बन्धित सरकारी कार्यालय तथा संघसंस्थाहरूसँग समन्वय गरी आवश्यक कार्य अधि बढाउने छ ।

यसका लागि सम्बन्धित निकाय तथा सम्बन्धित व्यक्तिहरूको सम्पर्क नम्बर देहाय अनुसार रहेको छ :

क्र.सं.	निकाय तथा संस्था	नाम, थर	पद	फोन नं.
१	कृषि ज्ञान केन्द्र (विषयगत क्षेत्र प्रमुख)	सूर्य प्रसाद बराल	कार्यालय प्रमुख	०४८-५४००३६
		नगरपालिका/गाउँपालिका प्रमुख		
२	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	राजेन्द्र के.सी.	जि.समन्वय अधिकारी	०४८-५४०००७
३	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	यज्ञ प्रसाद शर्मा	स.प्र.जि.अ.	०४८-५४०३७०
४	जलश्रोत तथा सिंचाई डिभिजन कार्यालय	यादव सिग्देल	डिभिजन प्रमुख	०४८ ५४०११८
५	डिभिजन वन कार्यालय		डिभिजन वन अधिकृत	०४८-४०००६८
६				
७	घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति	राजेन्द्र कुमार श्रेष्ठ	उद्योग अधिकृत	०४८-५४००३६
८	मन्थली नगरपालिका	रमेश वस्नेत	नगर प्रमुख	०४८-५४०११२
९	रामेछाप नगरपालिका	नरवहादुर मगर	नगर प्रमुख	०४८-४०००१२
१०	गाउँपालिकाहरू	गाउँपालिका अध्यक्षहरूको नाम र सम्पर्क नम्बरहरू अनुसूचीमा राखिएको छ ।		
११	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	शिवकुमार कार्की	सभापति	०४८-५४००३३
१२	उद्योग वाणिज्य सङ्घ	श्याम थापा	अध्यक्ष	९८५४०४००९४
१३	गैरसरकारी संस्था महासङ्घ	भुवन श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९८४४०४३४४८
१४	घरेलु तथा साना उद्योग महासङ्घ	सुवास बोहरा	अध्यक्ष	९८५१०४०६२७
१५	विश्व खाद्य कार्यक्रम	परशुराम कार्की	जिल्ला संयोजक	९८५४०४०३९०
१६	जिल्ला सहकारी संघ	कोमल शंकर घिमिरे	अध्यक्ष	९८५४०४०१५१
१७	राष्ट्रिय कृषक समूह महासङ्घ	सोमेश थापा	अध्यक्ष	९८५४०४०१३६
१८	जिल्ला लघुउद्यमी समूह संघ	रमेश घिमिरे	अध्यक्ष	
१९	सबल कार्यक्रम	डिल बहादुर नेपाली	व.जिल्ला संयोजक	०४८-५४०१५५
२०	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासङ्घ	दुर्गा बहादुर श्रेष्ठ	अध्यक्ष	०४८-५४००७१

२१	सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समितिको जिल्ला सञ्जाल	दुर्गाबहादुर माझी	सचिव	९८४३८७७५०
२२	सामुदायिक विकास समाज	शिवराज श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९७४४०००२८६
२३	पहाडी समाज कल्याण केन्द्र	रत्न प्रसाद कँडेल	अध्यक्ष	०४८ ५ ४०२८७
२४	जनभावना यूवा क्लव	कृष्ण कँडेल	अध्यक्ष	०४८ ५ ४०४६७
२५	श्रृंखलाशील यूवा समाज	भुवन श्रेष्ठ	अध्यक्ष	०४८ ५ ४०४६६
२६	चारघरे सेवा समिति	कोमल श्रेष्ठ	कार्यकारी निर्देशक	९८५४०४३२८५
२७	नेपाल समाज सेवा संघ			
२८	शान्ति र विकासका लागि यूवा साँभेदारी नेपाल	हिमाल महत	अध्यक्ष	९८४९३०३९९८
२९	तामाकोशी सेवा समिति, मन्थली	गोविन्द प्रसाद घिमिरे	कार्यकारी प्रमुख	९८५४०४००९९
३०	सामुदायिक जनशक्ति विकास कार्यक्रम	रोशन पाख्रिन	कार्यकारी प्रमुख	०४८ ४०००५५
३१	समाजसेवी यूवा समाज, हिलेदेवी	मोहन थिङ	कार्यकारी अधिकृत	९८४९८०५७४६
३२	एमएसआर सर्पोट नेपाल	राजेश्वर अधिकारी	कार्यक्रम संयोजक	

४.५.३ खाद्यान्न, कृषि तथा जीविकोपार्जन विषयगत क्षेत्रको विपद् अवस्था तथा मान्यता योजना :

विपद् समयरेखाको अध्ययनबाट जिल्लामा विभिन्न प्रकारका विपद्हरू (वि.सं. २०७२ वैशाख १२ गतेको भूकम्प तथा सोपछिका पराकम्पन) बाट जनधनको क्षति भएको छ । त्यसका अलावा बाढी तथा पहिरो सिर्जित विपद् पटक-पटक दोहोरिएको देखिन्छ । २०७३ सालमा पहिरो, आगलागी, माहमारी तथा चट्याङ्गका घटनाहरूले मानिस, पशु तथा आर्थिक क्षति भएको जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखाको प्रतिवेदनले पुष्टी गर्दछ । यस आधारमा जिल्लाका कुनै न कुनै गाउँपालिका वा समुदाय बाढी, पहिरो, माहमारी, आगलागी र चट्याङ्गको घटनामा पर्न सक्छन् यस्तै, विशेषगरी महिला, बालबालिका, वृद्ध-वृद्धा र फरक प्रकारले सक्षम मानिस (अपाङ्ग) हरू बाढीबाट प्रभावित हुन्छन् । बस्ती डुवानमा परेर आवासीय घरहरू क्षतिग्रस्त हुन सक्नेछन् । यस अवस्थामा नागरिकहरूसँग उपलब्ध खाद्य भण्डार नष्ट हुन जानाले मानिसहरूलाई दाल, चामल, नून, तेल, चिनी लगायत खाद्य सामग्रीको अभाव हुन गई जनजीवन कष्टकर हुन सक्नेछ । कृषिक्षेत्रमा नकारात्मक असर पर्न गई जीविकोपार्जनमा असर पार्दछ ।

- परिवारको खाद्य आपूर्तिमा कमी, खाद्यान्न प्रतिको घट्टो पहुँच, विस्थापन तथा विद्यालयमा खुवाउने कार्यक्रम जस्ता अन्य खाद्यान्न सम्बन्धी कार्यक्रममा अवरोध भएको कारणले गर्दा अस्थायी रूपमा तीव्र खाद्य असुरक्षा ।
- सम्पत्तिमा क्षति, जीविकोपार्जनमा क्षति, बालीको नोक्सान, पशुधनको क्षति, सामना गर्ने रणनीति (coping strategy) मा बाधाका कारणहरूले गर्दा मध्यम अवधिको तीव्र खाद्य असुरक्षा ।

४.५.४ खाद्यान्न, कृषि तथा जीविकोपार्जन विषयगत क्षेत्रको उद्देश्य :

यस विषयगत क्षेत्रको समष्टिगत उद्देश्यको रूपमा विपद्बाट प्रभावित खाद्यान्न अभावबाट हुनसक्ने पोषणको कमी, संभावित रोगका संक्रमण तथा शारीरिक र मानसिक विकासको अवरोध कम गरी मानवीय जीवनको रक्षा गर्नु रहेको छ

- जीवन जीउनका निमित्त विपद् प्रभावित व्यक्तिहरूलाई आवश्यक २,१०० किलो क्यालोरी (प्रति व्यक्ति/दिन) शक्ति सहितको खाना प्रभावित समुदायको धर्म, संस्कृति र विशेष आवश्यकता/परिस्थितिका आधारमा उपलब्ध गराउने ।
- जोखिममा परेका विपद् प्रभावितहरूको खाद्यान्नमा पहुँच तथा उपलब्धता बढाई अभाव तथा कमीबाट सृजना हुन सक्ने शारीरिक तथा मानसिक अस्वस्थताको जोखिम कम गर्ने ।
- विपदले नोक्सान पुऱ्याए पश्चात खेती प्रणालीमा सुधार ल्याउन मौसम अनुसारको बैकल्पिक बाली लगाई जग्गामा (सिंचाईको भौतिक पूर्वाधार भएको क्षेत्रफलमा) उत्पादनको दिगोपना कायम गर्ने ।
- पारिवारिक स्रोतहरूलाई पुनर्लाभ (Recovery) तथा दीर्घकालीन विकासमा लगानी गर्न दिनका लागि सक्षम पार्न मानिसहरूलाई अल्पकालीन रूपमा अम्दानीको स्थानान्तरण अथवा प्रतिस्थापन गर्ने अवसर प्रदान गर्ने ।

मानवीय सहयोगको मापदण्ड :

- प्रभावितहरूको पहुँच निम्न वस्तुमा हुनेछ: (१) प्रति व्यक्ति प्रति दिन न्यूनतम २,१०० क्यालोरी प्राप्तहुने गरी खाद्यान्न, (२) प्रभावित मानिसहरूका लागि उपलब्ध भएका र पहुँच योग्य खाद्य पदार्थमा परिपूरक (complementary) रूपमा एक अथवा दुई खाद्य वस्तुहरू उपलब्ध गराउने र (३) निश्चित समूहका व्यक्तिहरूका (साना बालबालिका, गर्भवती तथा सुत्केरी महिला, एच.आई.भी.भएका, कुपोषित व्यक्तिहरू आदि) लागि उनीहरूको आवश्यकतालाई पूरा गर्न सामान्य रासनका अतिरिक्त परिपूरक रासनको व्यवस्था ।

- खाद्यान्न परिमाण निम्न बमोजिम हुनेछ :
(१) चामल: प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४१० ग्राम, (२) दाल: प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ६० ग्राम,
(३) वनस्पति तेल: प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति २५ मि.लि. र (४) नुन: प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ७.५ ग्राम ।
- स्थानीय परिस्थिति बमोजिम खाद्यान्नको परिमाण निर्धारित गर्न सकिनेछ, तर शुरुमा पारिवारिक आधारमा गरिने ।
- सुविधाबाट एकदमै बञ्चित समूहहरूलाई उन्नत बीउ विजनको नि:शुल्क/स शुल्क उपलब्धता गराउने तर्फ कार्यक्रमको प्रकृया अगाडी बढाउने ।

४.५.५ खाद्यान्न, कृषि तथा जीविकोपार्जन विषयगत क्षेत्रको विपद् प्रतिकार्य योजना :

विपद्को घटना पश्चात्को अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
पहिलो दिन (विपद्को संकेत पाउनासाथ)	<ul style="list-style-type: none"> विपद् प्रभावको सूचना संकलन गर्ने । क्षति तथा नोक्सानी, खाद्य सुरक्षा र व्यवस्थापनको चुनौतिको अनुमान सहितको विश्लेषण गर्न खाद्य क्षेत्रको आकस्मिक बैठक गर्ने । विपद् प्रतिकार्यमा परिचालन हुने स्वयंसेवक तथा कर्मचारीहरूलाई संचार गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> सम्भावित बाढी जोखिम स्थानमा सूचना संयन्त्र स्थापना गर्ने । समितिका सबै सदस्यहरू एवं सरोकारवाला निकायहरूको सम्पर्क व्यक्ति चयन गर्ने । प्रशिक्षित स्वयंसेवकहरूको अद्यावधिक तथ्यांक राख्ने । 	पर्याप्त तालिम प्राप्त मानवीय श्रोतको कमी	कृषि ज्ञान केन्द्र र नगरपालिका/गाउँपालिका, क्षेत्रगत सदस्यहरू
दोस्रो दिन	<ul style="list-style-type: none"> DDRC को बैठकमा सहभागि भई सूचना आदान प्रदान । विषयगत अगुवा संस्था तथा सहयोगि संस्थाहरूको बैठक गरी समन्वय संयन्त्रको स्थापना, स्रोत साधनको आंकलन र विषयगत क्षेत्रले घटनाको वस्तुगत विवरण तयार गर्ने । राहत सामग्रीको ढुवानी र प्राप्तिको कामलाई सहजतामा ल्याउने र समन्वय गर्ने । तयारी खानेकुरा वितरण गर्ने (चिउरा, चाउचाउ, चिनि, बिस्कट आदि) सर्वेक्षण तथा लेखाजोखाको तयारी र अभिमूखीकरण गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> विषयगत अगुवा संस्था तथा सहयोगि संस्थाहरूको चौमासिक बैठक बस्ने र जोखिम स्थानमा खाद्यान्न पुरयाउने रणनीति तयार गर्ने । आपतकालीन तयारी खानेकुराको व्यवस्थापन गर्ने । कृषि विकास कार्यालयसंग ४२०० घरघुरीलाई १ महिनासम्म पुग्ने खाद्यान्न रहेको उद्योग वाणिज्य संघले १० वटा व्यापारिक स्थानहरूका व्यापारीहरूसंग आपतकालिन अवस्थाकालागि विशेष गरी जेष्ठ देखि भदौसम्म खाद्यान्न भण्डार गर्न छलफल र सहमती गर्ने 	आपतकालीन तयारी खानेकुराको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने र व्यापारीहरूसंग संभौता वा सहमती गर्नुपर्ने	कृषि ज्ञान केन्द्र र नगरपालिका/गाउँपालिका, क्षेत्रगत सदस्यहरू
पहिलो हप्ता	<ul style="list-style-type: none"> दूत लेखाजोखा टोलीले संकलन गरेको विवरण विश्लेषण गरी आपतकालीन राहतको आवश्यकता विश्लेषण सहितको प्रतिवेदन तयार गर्ने र जिदैप्रउद्दास 	<ul style="list-style-type: none"> खाद्य सम्पर्क व्यक्ति पहिचान । तत्काल राहतका लागि आवश्यक सुख्खा 	यातायातको व्यवस्था, संचार संयन्त्रको व्यवस्था विपेश	कृषि ज्ञान केन्द्र र नगरपालिका/गाउँपालिका, क्षेत्रगत सदस्यहरू, विश्व

विपद्को घटना पश्चात्को अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संवोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संवोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
	<ul style="list-style-type: none"> बैठकमा पेश गर्ने । दूत लेखाजोखा टोलीको प्रतिवेदनले औल्याएको आवश्यकतालाई मध्यनजर गर्दै तत्काल सुख्खा खाना सहयोगको व्यवस्थापन गर्ने । बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक दूत लेखाजोखा (MIRA) फाराम विश्लेषण गरी राहत खाद्यान्न आवश्यकताको अनुमानित विवरण तयारी गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> खानाको अनुमानित विवरण तयारी । मीरा टोली गठन र तालिम मीरा फाराम व्यवस्था विशेष अवस्थाका महिलाहरु विशेष गरी सुत्केरी, गर्भवती र बालबालिका र जेष्ठ नागरिककोलागि आवश्यक पर्ने खाद्यान्नको व्यवस्था गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> गरि हेलिकोप्टरको व्यवस्था र हेलिप्याड अवतरण गर्ने ठाउँको खोजी, गाविस स्तरका सबै संयन्त्रको परिचालन तथा सम्पर्क नम्बरहरु सुख्खा खानाको व्यवस्था गर्नुपर्ने मीरा टोलीलाई तालिम 	खाद्य कार्यक्रम
पहिलो महिना	<ul style="list-style-type: none"> आवश्यकता विश्लेषण गरी स्रोत साधनको व्यवस्था मिलाउने खाद्यान्न राहतको खरिद, ढुवानी, भण्डारण तथा वितरण गर्ने राहत वितरण र प्रभावकारीता अनुगमन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> सम्भावित आपतकालीन आपूर्तिकर्ता, वैकल्पिक ढुवानी मार्गहरु तथा भण्डारण सम्बन्धमा छलफल गर्ने । विशेष अवस्थाका महिलाहरुकोलागि स्वास्थ्यर पोषणलाई ध्यान दिई तरकारी वारी र घर वगैँचा सुधार र व्यवस्थापनकालागि विउविजन, ससाना पशु तथा विरुवा वितरण गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> लामो अवधिको राहत अभाव रहेको । 	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, जिविस/गाविस/नपा, विश्व खाद्य कार्यक्रम, क्षेत्रगत सदस्यहरु
दोस्रो महिना	<ul style="list-style-type: none"> खाद्य सामग्री वितरण (स्पेयर मापदण्ड अनुसार) तत्कालीन पुनर्स्थापनाको लागि आवश्यक अध्ययन, लेखाजोखा तथा विश्लेषण गरी बसोबास र जीविकोपार्जन जस्ता प्रमुख क्षेत्रको विकासका कार्यलाई अघि बढाउने वातावरण तयार गर्ने । संचालन भईरहेको तथा भएका कार्यको अनुगमन गर्ने । विपद् घटनाको, पुनर्स्थापनाका प्रयासहरुको समग्र विश्लेषण सहित प्रतिवेदन तयार गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> सम्भावित आपतकालीन आपूर्तिकर्ता, वैकल्पिक ढुवानी मार्गहरु तथा भण्डारण सम्बन्धमा छलफल गर्ने । 	खाद्य सामग्रीको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, जिविस/गाविस/नपा, विश्व खाद्य कार्यक्रम, क्षेत्रगत सदस्यहरु
तेस्रो महिना र सो भन्दा बढी	<ul style="list-style-type: none"> आवश्यकता अनुरूप जिविकोपार्जनका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने (कृषि र पशुपालन, सीपमूलक) बाढीबाट प्रभावित कृषि भूमिलाई कृषियोग्य बनाउन लेवलिङ्ग, वृक्षारोपण, बायो इन्जिनियरिङ्ग जस्ता कार्य गर्ने । खाद्यान्न सहयोग कार्यको समिक्षा बैठक र अवस्थाको अद्यावधिकीकरण । 	<ul style="list-style-type: none"> वृक्षारोपण (नेपीयर घाँस) तथा बायोइन्जिनियरिङ्गका लागि बाँस तथा अन्य आयमूलक विरुवाको व्यवस्था गर्ने । कृषीबाली तथा पशुविमा गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> जीविकोपार्जनका वैकल्पिक स्रोतहरुको खोजी गर्नुपर्ने । 	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, जिविस/गाविस/नपा, विश्व खाद्य कार्यक्रम, क्षेत्रगत सदस्यहरु

४.६ स्वास्थ्य तथा पोषण (Health and Nutrition)

विषयगत क्षेत्र	:	स्वास्थ्य तथा पोषण
मुख्य विपद्को किसिम	:	बाढी, पहिरो, भूकम्प, खडेरी, आगलागी, महामारीजन्य रोगहरु ।
क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead)	:	स्वास्थ्य कार्यालय, रामेछाप र नगरपालिका/गाउँपालिका ।

४.६.१ स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रको परिचय :

विपद्को अवस्थामा जन, धन र संरचनामा व्यापक क्षति पुग्न गई जनजीवन अस्तव्यस्त हुने भएकाले विपद् प्रभावित समुदायमा स्वास्थ्य तथा पोषणको अवस्था विग्रने सम्भावना अधिक रहन्छ । सम्भावित यस परिस्थितिलाई संबोधन गर्न यस्तो अवस्थामा विपत् प्रभावित समुदायमा स्वास्थ्य तथा पोषणसँग सम्बन्धित विषयहरुको व्यवस्था गर्ने क्षेत्रलाई स्वास्थ्य तथा पोषण भनिन्छ ।

४.६.२ विषयगत क्षेत्रका अगुवा तथा सहयोगी सस्थाको सूची :

विपद्को अवस्थामा विपद् प्रभावितहरुको जीवन रक्षाका लागि आवश्यक आपत्कालीन स्वास्थ्य तथा पोषणको व्यवस्था गर्नको लागि जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयले सम्बन्धित सरकारी कार्यालय तथा संघसंस्थाहरूसँग समन्वय गरी आवश्यक कार्य अधि बढाउने छ । यसका लागि सम्बन्धित निकाय तथा सम्बन्धित व्यक्तिहरुको सम्पर्क नम्बर देहाय अनुसार रहेको छ :

क्र.सं.	निकाय तथा संस्था	नाम, थर	पद	सम्पर्क नं.
१	स्वास्थ्य कार्यालय (विषयगत क्षेत्र प्रमुख)	डा.पुष्प अधिकारी	कार्यालय प्रमुख	०४८-४०००७२
		नगरपालिका र गाउँपालिकाका प्रमुखहरु		
२	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	राजेन्द्रकुमार के.सी.	जि.स.अधिकारी	०४८-५४०३४७
३	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मन्थली	यज्ञ प्रसाद शर्मा	स.प्र.जि.अ.	०४८ ५४०३७०
४	आयुर्वेद कार्यालय, मन्थली	डा.निरज खतिवडा	आयुर्वेद चिकित्सक	०४८-५४०९४३
५	कृषि ज्ञान केन्द्र	सूर्य प्रसाद बराल	कार्यालय प्रमुख	०४८-५४००६३
६	शिक्षा विकास तथा समन्वय कार्यालय	मुकुन्द केशरी पोखरेल	कार्यालय प्रमुख	०४८-५४०९४३
७	मन्थली नगरपालिका	रमेश कुमार बस्नेत	नगर प्रमुख	०४८-५४०९१२
८	रामेछाप नगरपालिका	नर बहादुर मगर	नगर प्रमुख	०४८-४०००९२
९	गाउँपालिकाहरु	गाविस अध्यक्षहरुको नाम र सम्पर्क नम्बरहरु अनुसूचीमा राखिएको छ		
१०	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, रामेछाप	शिवकुमार कार्की	सभापति	०४८-५४००३३
११	रामेछाप उद्योग वाणिज्य सङ्घ	श्याम थापा	अध्यक्ष	९८४०४००९४
१२	गैरसरकारी संस्था महासङ्घ, रामेछाप	भुवन श्रेष्ठ	अध्यक्ष	०४८-५४०५०५
१३	नेपाल पत्रकार महासंघ	रमेश ढुंगेल	अध्यक्ष	९७४४०२५४९६
१४	सबल कार्यक्रम, रामेछाप	डिलबहादुर नेपाली	वरिष्ठजिल्ला संयोजक	९८०९१९८६२९
१५	तामाकोशी सेवा समिति, मन्थली	गोविन्द घिमिरे	कार्यकारी प्रमुख	०४८-५४००९९
१६	सामुदायिक विकास समाज	मिलन घिसिङ	कार्यकारी निर्देशक	९८५४०४३२६५
१७	पहाडी समाज कल्याण केन्द्र	रत्न प्रसाद कँडेल	अध्यक्ष	९८५४०४०२८७
१८	सामुदायिक जनशक्ति विकास कार्यक्रम	रोशन पाख्रिन	कार्यकारी प्रमुख	९८४४०६६३६७
१९	तामाकोशी सहकारी अस्पताल, मन्थली	डा. सुमन कार्माचार्य	कार्यकारी निर्देशक	०४८-५४०२९०
२०	रामेछाप सामुदायिक अस्पताल, मन्थली	नारायण दास श्रेष्ठ	प्रबन्धक	०४८-५४०४७६
२१	मन्थली पोलिक्लिनिक एण्ड डायग्नोसिस सेन्टर	मोहन श्रेष्ठ	प्रबन्धक	०४८-५४०३०५
२२	TPO Nepal	पाण्डव प्रसाई	जिल्ला संयोजक	९७४४०९५७९०
२३	नेफा (NEPHA)	मौसम श्रेष्ठ	जिल्ला संयोजक	९८०८०४३६३३

४.६.३ स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रको विपद् अवस्था तथा मान्यता योजना :

विपद् समयरेखाको अध्ययनबाट जिल्लामा विभिन्न प्रकारका विपद्हरु मध्ये (वि.सं.२०७२ वैशाख १२ गतेको भूकम्प तथा सो पछिका पराकम्पन) बाट जनधनको क्षति भएको छ । त्यसका अलवा बाढी तथा पहिरो सिर्जित विपद् पटक-पटक दोहोरिएको देखिन्छ । यस आधारमा जिल्लाका कुनै न कुनै गाविस वा समुदाय बाढी तथा पहिरोको चपेटामा पर्नेछन् । बाढी, पहिरो र भूकम्प जस्ता प्रकोप तथा विपद्का कारण जनधनको क्षति तथा प्रभावित हुन सक्ने देखिन्छ । यस्तै, विशेषगरी महिला, बालबालिका, वृद्ध-वृद्धा र फरक प्रकारले सक्षम मानिस (अपाङ्ग) हरू विपद्बाट प्रभावित हुन सक्नेछन् ।

- चोटपटक लागि घाइते हुने, मानवीय क्षति हुनसक्छ ।

- सरुवा रोगको प्रकोप : भ्वाडा पखाला, हैजा, आउँ, औलो, डेन्गु, चिकनगुनिया, दादुरा, आँखा तथा छाला सम्बन्धि रोग, स्वास प्रश्वास सम्बन्धि रोगहरु
- स्वास्थ्य क्लिनिक नष्ट हुनु अथवा पहुँच नहुनु ।
- औषधी तथा औजारको हानी नोक्सानी तथा कमी
- सुत्केरी तथा प्रसुती सम्बन्धी समस्या
- यौन रोग तथा एच.आइ.भि. एडस् तथा क्षयरोग फैलिने क्रममा वृद्धि
- विपद्को कारणले बढ्दो मानसिक स्वास्थ्य समस्या
- चिकित्सक लगायत स्वास्थ्य कर्मीको कमी
- खाद्य सामग्रीको तीव्र अभावको कारणले गर्दा गम्भीर कुपोषण, हैजा तथा भ्वाडा-पखालाजस्ता रोगहरुको जोखिममा वृद्धि, स्वास्थ्य एवं सामाजिक सेवाहरुमा घट्दो पहुँच, उपचारात्मक तथा अतिरिक्त खुवाउने कार्यक्रम (Feeding Programme) मा अवरोध
- आकस्मिक सेवाको लागी रगतको अभाव ।
- जि वि भि (GBV) मा वृद्धि हुन सक्ने ।

४.६.३ स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रको उद्देश्य :

स्वास्थ्य तथा पोषणको समष्टिगत उद्देश्यको रूपमा जस्तोसुकै आपतकालीन अवस्था परेता पनि मानव जीवन सुरक्षा तथा कल्याण (Human survival and well-being) खास गरी एकदमै जोखिममा रहेका समूहको स्वास्थ्य, प्रजनन स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धि आवश्यकताहरु पूरा भएका छन् भनी सुनिश्चित गर्ने रहेको छ भने विशिष्ट उद्देश्यका रूपमा तल उल्लेखित कुराहरु रहेका छन् ।

स्वास्थ्य :

- भ्वाडापखाला, हैजा, औलो तथा अन्य पानीजन्य एवं कीटजन्य रोगहरुको पर्याप्त रोकथाम तथा उपचार क्षमता सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- अरू द्रुत लेखाजोखा (Rapid assessment) सँग एकीकृत गरी स्वास्थ्य तथा पोषण (अवस्था तथा सेवाहरु) को द्रुत सर्वेक्षण क्षमतालाई सुदृढ पार्ने
- रोग फैलन गएका खण्डमा सहयोग तथा लेखाजोखाका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरुमा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न र स्वास्थ्य शिविरको सञ्चालन गर्न र अर्को निकायमा पठाउने संयन्त्र (referral mechanism) को विकास गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग पुर्याउने
- पर्याप्त आपतकालीन आपूर्ति र मानव स्रोत लगायतका विषयमा शीघ्र क्षमता अभिवृद्धिका लागि जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- गर्भवती तथा सुत्केरी सेवाहरुलाई प्रभावकारी गराउन जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- परिवार नियोजन, सुरक्षित मातृत्व, यौन रोग तथा जङ्गलबन्धु उपचार व्यवस्थापनको लागी आवश्यक पर्ने सामग्री तथा औषधीहरुको सुनिश्चितता गर्ने र सेवाहरु उपलब्ध गराउने ।

पोषण :

- विस्थापित मानिसहरुका लागि पूरक खाना खुवाउने कार्यक्रम (Supplementary Feeding Programme - SFP) मा पहुँचको माध्यमबाट गर्भवती तथा दूध खुवाउने महिला एवं पाँच वर्षमुनिका केटाकेटीहरुमा गम्भीर कुपोषणको वृद्धिलाई रोकथाम गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने
- गम्भीर कुपोषण (Severe Acute Malnutrition - SAM) को उपचार तथा सेवामा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने
- निरन्तर स्तनपान सुनिश्चित गर्न र अवाञ्छित स्तनपानका विकल्पहरुको वितरणमा रोक लगाउन जिल्ला जनस्वास्थ्य अधिकृत/जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयलाई मद्दत गर्ने
- भिटामिन ए को वितरण/जुका मार्ने औषधि तथा प्रभावित केटाकेटीहरुका लागि खोप सम्बन्धि गतिविधिहरु सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

मानवीय सहयोगसम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड :

- प्रारम्भिक लेखाजोखा सञ्चालन गरिएको समयमा स्वास्थ्य सम्बन्धि निगरानी (Health surveillance) शुरु हुन्छ
- समुदायको तहमा रोग तथा चोट-पटकको उपचार विद्यमान प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको प्रणालीको माध्यमबाट, स्वास्थ्य संस्थाहरूमा केही उपचार एवं थोरै संख्यामा गम्भीर बيمारीहरूलाई सिफारिश गरी अन्य केन्द्रहरू (referral centres) मा पठाई आपत्कालीन स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- सिफारिश गरी पठाइने अन्य केन्द्रहरू (referral centres) मा केन्द्रहरूमा पुग्नका निमित्त विरामीहरूका लागि उपयुक्त यातायातको प्रवन्ध गरिनेछ ।

४.६.५ स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रको विपद् प्रतिकार्य योजना :

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपत्कालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	आपत्कालीन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्व तयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
पहिलो दिन	<ul style="list-style-type: none"> • प्रकोप तथा विपद्को जानकारी संकलनको लागि RRT र CRRT को बैठक संचालन । • प्रकोपको लेखाजोखा तथा बिप्लेशन । • स्वास्थ्य सेवा प्रदान, सूचना प्रवाह र समन्वय • Triage (रातो, पहेलो, हरियो) को वर्गीकरण गरि उपचार तथा व्यवस्थापन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> • आपत्कालीन कार्ययोजना तयार गर्ने र अधावधिक गर्ने र सोही अनुसार पूर्वतयारी गर्ने • RRT/CRRT को गठन तथा बैठक संचालन । • तालिम प्राप्त जनशक्तिको व्यवस्था । 	यातायात तथा संचारको भरपर्दो व्यवस्था गर्नुपर्ने ।	स्वास्थ्य कार्यलय, क्षेत्रगत सदस्यहरू, स्थानीय तहहरू ।
दोस्रो दिन	<ul style="list-style-type: none"> • जानकारीको सङ्कलन तथा परिस्थितिलाई अद्यावधिक गर्नका लागि मुख्य प्रकोपको जानकारी प्राप्त भएपछि Rapid Response Team -RRT) को बैठक गर्ने • भौतिक तथा मानविय क्षतिको तथ्यगत विवरण, अघिल्लो दिनमा गरिएका कार्यको समिक्षा । • स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित विभिन्न अन्तर समूहसँग विपद् व्यवस्थापनमा छलफल । • मानविय तथा भौतिक स्रोत साधनको नक्सांकन गर्ने र आवश्यक व्यवस्था गर्ने • स्वयम् सेवकहरूको पहिचान गरि परिचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> • सहयोगी संस्थासँग सहयोग गर्न तयारी अवस्थामा बस्न आह्वान गर्ने । • तालिम संचालन र औषधीको बफर स्टक राख्ने । • एम्बुलेन्स सेवाको सुनिश्चितता • घाइतेको जटिलता अनुसारको उपचारका लागि पूर्वतयारी गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> • दक्ष जनशक्तिको कमी • भौतिक स्रोत साधन तथा औषधी 	स्वास्थ्य कार्यलय, क्षेत्रगत सदस्यहरू, स्थानीय तहहरू ।
पहिलो हप्ता	<ul style="list-style-type: none"> • महामारी फैलाउन सक्ने सम्भावित स्रोत पहिचान गरि छुट्याउने । • सम्भावित जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्न उचित स्थानको पहिचान गरि विस्थापनको व्यवस्था गर्ने । • अपुग भएको औषधी तथा अन्य व्यवस्थापकीय सामग्रीको व्यवस्था गर्ने • आवश्यकताअनुसार बाह्य अनुसन्धान टोली खटाउने • महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविका तथा स्थानीय स्वास्थ्यकर्मीको कार्य निर्धारण र अभिमुखीकरण गर्ने • विपद्बाट प्रभावितलाई मानसिक परामर्श तथा मनोरञ्जनका गतिविधिमा संलग्न 	<ul style="list-style-type: none"> • प्रसूती कक्षको पुनः निर्माण गर्ने । • विपद्बाट प्रभावितलाई मानसिक परामर्श तथा मनोरञ्जनका गतिविधिमा संलग्न गराउन आवश्यक पर्ने श्रोतहरूको व्यवस्था गर्ने • आमसञ्चार माध्यमलाई प्रयोग गरी महामारी लगातय अन्य स्वास्थ्य सम्बन्धी आवश्यक जानकारी प्रशारण गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> • उचित र समयमै परामर्श नपाएको खण्डमा मानसिक विचलन आउन सक्ने । 	

विपदको घटना पश्चातको अवधि	विपदको अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपदको प्रकृतिका आधारमा)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्व तयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
	गराउने			
पहिलो महिना	<ul style="list-style-type: none"> ५ वर्ष मुनिका बालबालिका, गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाको पोषण स्थितिको लेखाजोखा तथा परामर्श ५ वर्ष मुनिका बच्चाको पोषण अवस्थालाई मध्यनजर गरेर सूक्ष्म पोषक तत्व वितरण गर्ने । मध्यम तथा कडा शिघ्र कुपोषित बच्चालाई स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गरि विशेष प्रकारले उपचार गराउने । स्वास्थ्यसम्बन्धी प्रतिकार्य क्रियाकलापको सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गर्ने । स्वास्थ्य शिक्षा सम्बन्धी घुम्ती टोली मार्फत जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने । भत्केका भौतिक संरचनाको मर्मत तथा संहारको व्यवस्था गर्ने । यौन स्वास्थ्य सम्बन्धि जनेचतना जगाउने र परिवार नियोजनका अस्थायी साधनहरु वितरण गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> म.स्वा.स्व.से. परिचालन गरि पाखुरा नाप लगायतका पोषण स्थितिको जाँच तथा परीक्षण गर्ने सूक्ष्म पोषक तत्वको व्यवस्था गर्न मागफारम भरि माथिल्लो निकायमा पेश गर्ने यौन स्वास्थ्य सम्बन्धि जनेचतना जगाउने र परिवार नियोजनका अस्थायी साधनहरुको व्यवस्था गर्ने सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन टोली गठन गरि परिचालन गर्ने भत्केका संरचना पुनः निर्माणका लागि विभिन्न निकायलाई अनुरोध गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> मागगरे जति सूक्ष्म पोषक तत्व जिल्लामा नआउने । प्रेषण प्रणाली व्यवस्थित नहुनु । स्वास्थ्य सेवालालाई भत्केका स्वास्थ्य संरचनाले प्रत्यक्ष असर गर्न सक्ने । 	जनस्वास्थ्य कार्यालय, क्षेत्रगत सदस्यहरु, स्थानीय तहहरु ।
दोस्रो महिना वा सो भन्दा माथि	<ul style="list-style-type: none"> खोप, ओपिडि, पोषण लगायत अन्य स्वास्थ्यसम्बन्धी कार्यक्रमहरुलाई सुचारु एवम् निरन्तरता दिने । घाइते तथा प्रभावित मानिसहरुको जनजीवन सामान्यीकरण गर्नका लागि विविध कार्यक्रमको आयोजना गर्ने । गर्भवती, सुत्केरी र बालबालिकाको लागि पोषण युक्त खानाको व्यवस्था गर्न खाद्य र संरक्षण क्षेत्र लगायत अन्य गैसससँग समन्वय गरि उपलब्ध गराउने । भावी दिनमा हुन सक्ने दैवि तथा प्राकृतिक प्रकोपको क्षति न्यूनिकरण गर्न विकल्पहरु खोज्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> जीर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरुको तथ्याङ्क संकलन गरि सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने । पोषण सम्बन्धि कार्यक्रमबाट कति बालबालिका लाभान्वित भए त्यसको मुल्याङ्कन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> जीर्ण स्वास्थ्य संस्था पुनःनिर्माणमा ढिलाई । खोप, OPD, पोषण लगायत अन्य स्वास्थ्य सम्बन्धिको कार्यक्रमहरुमा सम्पूर्ण लक्षित समूहले सेवा नपाउने । 	जनस्वास्थ्य कार्यालय, क्षेत्रगत सदस्यहरु, स्थानीय तहहरु ।

SN	Designation/DRRT	Name	Contact #
१	स्वास्थ्य अधिकृत	डा. पुष्प अधिकारी, संयोजक	9841057854
२	मेडिकल अफिसर	डां विश्व नाथ अधिकारी	9849903030
३	इपिआई सुपरभाइजर	विन्दा वराल	9841428951
४	पिएचएन	अन्जना भण्डारी	9843520472
५	परिवार नियोजन अधिकृत	अनन्त नेपाल	9841305098
६	आरआरटिएफ फोकल पर्सन र सूचना अधिकृत	केशव फुयाँल	9744023347
७	ल्याब टेक्निसियन	कन्जय कुमार चौधरी	9855077764
८	मेडिकल रेकर्डर	दिपेन्द्र नारायण श्रेष्ठ	9843095735
९	स्टाफ नर्स	मिरा पाण्डे	9849679004
१०	हेल्थ असिस्टेण्ट	प्रकाश भण्डारी	9841575681

क्र.सं	RRT	पद	नाम, थर	कार्यरत संस्था	सम्पर्क नं.
१	संयोजक	हे.अ.	अभिजित सुनुवार	प्रीती	९७४१५०३०५५
२	सदस्य	हे.अ.	सुदर्शन बजगाई	वाम्ती	९८४९३+०९
३	"	सि.अ.हे.व	रामाशिष यादव	गुप्तेश्वर	९७४१०१८००४
क्र.स	RRT	पद	नाथ थर	कार्यरत संस्था	सम्पर्क नं
१	संयोजक	हे.अ.	अभिजित सुनुवार	प्रीती	९८७१५०३०५५
२	सदस्य	हे.अ.	सुदर्शन बजगाई	वाम्ती	
३	"	सि.अ.हे.व	रामाशिष यादव	गुप्तेश्वर	९७४११०१८०४
४	"	सि.अ.हे.व	सुर्य बहादुर मगर	कृष्कास्थली	९७४४००९८८९
५	"	सि.अ.हे.व	किशोरी प्र.साह	भूजी	९७४४००३८४०
६	"	सि.अ.हे.व	गिरेन्द्र मिश्र	दुरागाउँ	९८४४२६५५६७
क्र.सं	RRT	पद	नाम, थर	कार्यरत संस्था	सम्पर्क नं.
१	संयोजक	ज.स्वा.नि.	कपिलदेव अधिकारी	बेताली	९७४४०१४१५०
२	सदस्य	अ.हे.व	मनोज कुमार साह	रस्नालु	९७४४००१७७३
३	"	ज.स्वा.नि.	जयनारायण ठाकुर	नामाडी	९८४४२७८९९२
४	"	अ.न.मी.	अस्मिता सुनुवार	बेताली	९८४४२०२४५५
५	"	अ.हे.व	राकेश साह	ठोसे	९८४४०२४०७८
क्र.सं	RRT	पद	नाम, थर	कार्यरत संस्था	सम्पर्क नं.
१	संयोजक	सि.अ.हे.व	जयप्रकाश राय	शैपु	९८४४२०१०६२ ९८०४८४३४९६
२	सदस्य	सि.अ.हे.व	सिकेन्द्र कुमार साह	बिजुलिकोट	९८४४२५८५०२ ९८४४००७९५६
३	"	सि.अ.न.मी.	रिता गिरी	नगदह	९८४१३१०६३४
क्र.सं	RRT	पद	नाम, थर	कार्यरत संस्था	सम्पर्क नं.
१	संयोजक	ज.स्वा.नि.	मदन भौकाजी	साँघुटार	९९३४८१०११ ९७४४०००२९३
२	सदस्य	ज.स्वा.नि.	रामशरण पौडेल	देउराली	९८४४२२९६१२
३	"	अ.हे.व	युवराज साफ्कोटा	गोठगाउ	९७४४०२५५७९ ९७४४०२५५७९
४	"	अ.हे.व	रामबाबु पंडित	हिमगंगा	९८४४१३०१०९
५	"	सि.अ.हे.व	धुव मगर	ओखेनी	९८४४२२८९२५
६	"	सि.अ.हे.व	मंसुर कवारि	सालु	९८४४२७६२३१
७	"	सि.अ.न.मी.	यशोदा दाहाल	सालु	९७४४०२३५६१
क्र.सं	RRT	पद	नाम, थर	कार्यरत संस्था	सम्पर्क नं.
१	संयोजक	मे.अ.	डा.निलिजा शाक्य	मन्थली	९८४१७४१९१३
२	सदस्य	सि.अ.हे.व	चिनिमाया बल	मन्थली	९७५४२०३४०९
३	"	ल्या.अ.	सन्तोष प्रसाद सिंह	मन्थली	९८४२८२११५५
४	"	सि.अ.न.मी.	कमला श्रेष्ठ	मन्थली	९८४३१३४७७७
५	"	सि.अ.हे.व	भरत कुमार श्रेष्ठ	मन्थली	९७४४०००३०९
क्र.स	RRT	पद	नाम, थर	कार्यरत संस्था	सम्पर्क नं.
१	संयोजक	सि.अ.हे.व	राजकुमार आरण	पुरानागाउ	९७४४०१५९१९
२	सदस्य	हे.अ.	राजकुमार घिमिरे	गेलु	९८४५५३१०८५
३	"	सि.अ.हे.व	प्रकाश श्रेष्ठ	भदौरे	९८४४०६१९९२
४	"	सि.अ.हे.व	देव शंकर यादव	चनखु	९८४४२७८७०९
५	"	अ.न.मी.	बालशोभा सुनुवार	पुरानागाउ	९८४४२५२५६५
६	"	ल्या.अ.	विनिता काफ्ले	खिम्ती	

७	"	हे.अ.	नरेन्द्र कुमार चौधरी	दोरम्बा	९८१६७८७४३५
८	"	सि.अ.न.मी.	पार्वती कंडेल	दोरम्बा	९७४११०५२४४
९	"	सि.अ.हे.व	वीरेन्द्र कुमार मण्डल	डडुवा	९८४४०६८१९६ ९८१९८३३७५४
क्र.सं	RRT	पद	नाम, थर	कार्यरत संस्था	सम्पर्क नं.
१	संयोजक	हे.अ.	नरेन्द्र कुमार चौधरी	दोरम्बा	९८१६७८७४३५
२	सदस्य	सि.अ.न.मी.	पार्वती कंडेल	दोरम्बा	९७४११०५२४४
३	"	अ.हे.व	वीरेन्द्र कुमार मण्डल	डडुवा	९८४४०६८१९६ ९८१९८३३७५४
४	"	अ.हे.व	कृष्णकुमार राई	खाँडादेवी	९८४४२५०६७३
क्र.सं	RRT	पद	नाम, थर	कार्यरत संस्था	सम्पर्क नं.
१	संयोजक	हे.अ.	सरिता श्रेष्ठ	हिलेदेवी	९८४४०४१२१७
२	सदस्य	ज.स्वा.नी.	मुकुन्द चौलागाई	गुन्सी	१६२०६४९८ ९७४४०५७७८२
३	"	सि.अ.हे.व	प्रवल योजन	दिमिपोखरी	९७४१०८७०८३ ९८४११०५९३
४	"	हे.अ.	सविना पण्डित	बेथान	९८४९४४०६२६
५	"	अ.हे.व	रामनारायण साह	लखनपुर	९७४४०२४७७२ ९८०५९१३६४१
क्र.सं	RRT	पद	नाम, थर	कार्यरत संस्था	सम्पर्क नं.
१	संयोजक	सि.अ.हे.व	चेतन घिमिरे	भिरपानी	
२	सदस्य	अ.हे.व	पदम कुमार श्रेष्ठ	मफुवा	९७४४०४६६६०
३	"	अ.हे.व	श्रीकारी पंडित	माकादुम	९८४४०६९३८
४	"	सि.अ.हे.व	ओम प्रकाश श्रेष्ठ	पकरवास	९७४४०४८९६१ ९८४४१४२०७५
५	"	अ.न.मी.	अर्चना बिष्ट	माकादुम	९८४३१६०९८२

नोट : कर्मचारी सरुवा अथवा समायोजन भएको अवस्थामा सोही बमोजिम पछिल्लो व्यवस्था अनुसार हुनेछ ।

४.७. आपत्कालिन शिक्षा (Emergency Education)

विषयगत क्षेत्र	:	आपत्कालिन शिक्षा
मुख्य विपद्को किसिम	:	बाढी, पहिरो, भूकम्प, महामारी, चट्याङ्ग, आगलागी, करेन्ट
क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead)	:	शिक्षा विकास तथा समन्वय कार्यालय र नगरपालिका/गाउँपालिका ।

४.७.१ आपत्कालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्रको परिचय :

विपद्को अवस्थामा जन, धन र संरचनामा व्यापक क्षति पुग्न गई जनजीवन अस्तव्यस्त हुने भएकाले विपद् प्रभावित समुदायमा शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, सरसफाईको अवस्था विग्रने सम्भावना अधिक रहन्छ । सम्भावित यस परिस्थितिलाई संवोधन गर्न यस्तो अवस्थामा विपद् प्रभावित समुदाय शिक्षा र शिक्षासँग सम्बन्धित विषयहरूको व्यवस्था गर्ने क्षेत्रलाई आपत्कालिन शिक्षा भनिन्छ ।

२०६८ को जनगणना अनुसार कुल जनसंख्या २०२६४६ जना रहेको (पुरुष ९३६८६ र महिला १०९२६० जना) रहेको यस जिल्लामा जम्मा ४१९ वटा विद्यालय तथा बालविकास केन्द्रहरू रहेको छ । सो मध्ये मध्ये प्रा.वि. २५२ वटा, नि.मा.वि. ७७ वटा, ९० मा.वि. र ११ ओटा क्याम्पस र ३७९ ओटा बालविकास केन्द्र सञ्चालनमा रहेका छन् । यसैगरी एक TECS कार्यक्रम १, मावि तहको २ खुला विद्यालय रहेका छन् जस्मा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा, पशुपालन र कम्प्युटर तर्फ पढाइ हुने गरेको । यस जिल्लामा हाल प्रावि देखि उमावि सम्म २४०८ जना (स्थायी, अस्थायी र राहत) दरवन्दीमा कार्यरत शिक्षक रहेका छन् भने करीव ४९३२८ जना विद्यार्थी अध्ययनरत रहेका छन् । बाल विकास केन्द्रमा करीव ५६८५ बाबालिकाहरू अध्ययनरत छन् । यसैगरी, ४६ ओटा सामुदायिक अध्ययन केन्द्र स्थापना भइ सञ्चालनमा रहेका छन् । मिति २०७२ साल वैशाख १२ गतेको भूकम्प र सो पछिका पराकम्पनबाट यस जिल्लाको शिक्षा क्षेत्रमा धेरै क्षती पुगेको छ । भूकम्पबाट विद्यालयको १८५ विद्यालय भवन तथा अन्य भौतिक संरचनाहरू समेत क्षति भएको छ । यसका साथै अन्य विपद्हरूबाट समेत शैक्षिक क्षेत्रमा नकारात्मक प्रभाव परिरहेकोले आगामी दिनमा यस्ता विपद्हरूबाट हुने क्षतीलाई व्यवस्थापन गर्दै विद्यालयहरू नियमित रूपमा सञ्चालन गरी बालबालिकाहरूको पढन पाउने अधिकारलाई सुनिश्चितता गर्नका लागि यो आपत्कालिन प्रतिकार्य योजना तयार गरिएको हो ।

४.७.२ विषयगत क्षेत्रका अगुवा तथा सहयोगी संस्थाको सूची :

विपद्को अवस्थामा प्रभावित स्थलमा शिक्षाको सेवा सम्बन्धि प्रबन्ध मिलाउन जिल्ला शिक्षा कार्यालयले सम्बन्धित सरकारी कार्यालय तथा गैर सरकारी संघसंस्थाहरूसँग समन्वय गरी आवश्यक कार्य अधि बढाउने छ ।

यसका लागि सम्बन्धित निकाय तथा सम्बन्धित व्यक्तिहरूको सम्पर्क नम्बर देहायअनुसार रहेको छ :

क्र. सं.	निकाय तथा संस्था	नाम, थर	पद	फोन नं.
१	शिक्षा विकास तथा समन्वय कार्यालय (विषयगत क्षेत्र प्रमुख)	मुकुन्द केशरी पोखरेल	शिक्षा विकास अधिकारी	०४८-५४०१४३ ९८५४०४३९३७
२	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	शिवकुमार कार्की	सभापति	०४८-५४००३३
३	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	राजेन्द्र के.सी.	जि.समन्वय अधिकारी	०४८-५४०३४७
४	जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाई (शिक्षा)	हेमन्त बुढाथोकी	इकाई प्रमुख	९८५४०४००५३
५	मन्थली नगरपालिका	रमेश बस्नेत	नगर प्रमुख	०४८-५४०११२
६	रामेछाप नगरपालिका	नर बहादुर मगर	नगर प्रमुख	०४८-४०००१२
७	गाउँपालिकाहरू	गाविस अध्यक्षहरूको नाम र सम्पर्क नम्बरहरू अनुसूचीमा राखिएको छ		
८	गैरसरकारी संस्था महासङ्घ, रामेछाप	भुवन श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९८४४०४३४४८
९	तामाकोशी सेवा समिति, मन्थली	गोविन्द घिमिरे	कार्यकारी प्रमुख	९८५४०४००९१
१०	सामुदायिक विकास समाज	मिलन घिसिङ	कार्यकारी निर्देशक	९८५४०४३२६५
११	श्रृजनशील यूवा समाज, चिसापानी	लव श्रेष्ठ	कार्यक्रम संयोजक	९७४१०६८७२४
१२	सूर्योदय यूवा समाज, हिलेदेवी	तारा ग्यापक	अध्यक्ष	९८५११९१७४०
१३	शान्ति र विकासका लागि यूवा	हिमाल महत	अध्यक्ष	९८४९३०३९९८

	साँभेदारी नेपाल			
१४	न्यायिक संसार	आत्मराम न्यौपाने	कार्यक्रम संयोजक	
१५	आरविपिडब्लु, रामेछाप	घना श्रेष्ठ	अध्यक्ष	
१७	सबल कार्यक्रम	डिल बहादुर नेपाली	वरिष्ठ जिल्ला संयोजक	९८०११९८६२१
१८	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासङ्घ रामेछाप	दुर्गा बहादुर श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९७५४२०३३२५
१९	नेपाल पत्रकार महासंघ, रामेछाप	रमेश हुंगेल	अध्यक्ष	९७४४०२५४९६
२०	नेपाल शिक्षक महासंघ, रामेछाप		अध्यक्ष	
२१	सेतो गुराँस बालविकास केन्द्र	दीपशिखा दाहाल	सचिव	९७५४२०३१०६
२२	सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरू	प्रधानाध्यापकहरू		

४.७.३. आपतकालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्रको विपद् अवस्था तथा मान्यता योजना :

विपद् समयरेखाको अध्ययनबाट जिल्लामा विभिन्न प्रकारका विपद्हरू (वि.सं. २०७२ वैशाख १२ गतेको भूकम्प तथा सोपछिका पराकम्पन) बाट जनधनको क्षति भएको छ । त्यसका अलवा बाढी तथा पहिरो सिर्जित विपद् पटक-पटक दोहोरिएको देखिन्छ । यस आधारमा जिल्लाका कुनै न कुनै गाविस वा समुदाय बाढी तथा पहिरोको चपेटामा पर्नेछन् । उपरोक्त विश्लेषण अनुसार बाढी, पहिरो र भूकम्प जस्ता प्रकोप तथा विपद्का कारण जनधनको क्षति तथा प्रभावित हुन सक्ने देखिन्छ । यस्तै, विशेषगरी शिक्षा र शिक्षासँग सम्बन्धित क्षेत्रहरू विपद्बाट प्रभावित हुन सक्नेछन् ।

- विद्यालय भवन अस्थायी वासस्थानका रूपमा प्रयोग हुने ।
- विद्यालय भवन डुबान अथवा पहिरोमा पर्न सक्ने ।
- विद्यालयमा रहेका शैक्षिक सामग्री नष्ट हुन सक्ने ।
- अस्थायी शिविरहरूमा बालबालिकाहरू मानसिक शारीरिक रूपले प्रताडित हुन सक्ने ।
- विद्यार्थीको घर डुबान तथा पहिरोमा पर्दा पाठ्यपुस्तक तथा अन्य शैक्षिक सामग्री नष्ट हुनसक्ने ।
- विपद् पश्चात भाडापखाला जस्ता महामारी हुनसक्ने र यस पूर्वका योजना प्रतिकार्यमा मात्र सिमित भएकोमा यस योजनाले विपद् न्यूनिकरणमा समेत ध्यान दिन खोजेको छ ।

४.७.४ विपद् अवस्थामा आधारित विषयगत उद्देश्य :

प्रकोप तथा विपद् प्रभावित बालबालिकाहरू र आश्रय दिएर बसेका समुदायको बालबालिकाहरूको शिक्षा प्राप्त गरि भविष्य निर्माण गर्ने अधिकार अस्थायी वा स्थायी आवास स्थलहरूमा अल्पकालीन वा दीर्घकालीन रूपमा औपचारिक वा अनौपचारिक रूपमा कक्षा संचालन गरि शिक्षा सेवालाई निरन्तरता दिनु नै यस विषयगत क्षेत्रको समष्टिगत उद्देश्य हो । यसका अलवा,

- विपद्बाट प्रभावित विद्यालय जाने उमेरका बालबालिकाहरू तथा शिक्षकहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षाको व्यवस्था गर्ने ।
- निरन्तरता सुनिश्चित गर्नका लागि र उनीहरूलाई सुरक्षित रूपमा सिकाउने एवं सिक्ने वातावरण उपलब्ध गराउन नेपाल सरकार तथा स्थानीय सरोकारवालाहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- प्रभावकारी आपत्कालीन पूर्वतयारी तथा सहयोगलाई सहजीकरण गर्नका निमित्त क्षेत्रगत समूहका सदस्यहरू (Cluster members) का बीचमा प्रभावकारी समन्वय, अनुगमन तथा सूचनाको आदान- प्रदान सुनिश्चित गर्ने
- आपत्कालीन परिस्थितिमा पहिलो सहयोग उपलब्ध गराउने व्यक्तिका रूपमा सरोकारवालाहरूको क्षमता बढाउने
- द्रुत तथा चालू (Rapid and on-going) शिक्षाका लागि लेखाजोखा सञ्चालन गरिन्छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने,
- आपत्कालीन परिस्थितिमा रहेका बालबालिकाहरूको शिक्षाका निमित्त युनिसेफका प्रमुख प्रतिवद्धताहरू (UNICEF's Core Commitments to Children in Emergencies for Education) का न्यूनतम मापदण्डबाट निर्देशित भएर उपयुक्त सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- आपत्कालीन परिस्थितिमा सहयोग उपलब्ध गराउनका लागि रणनीतिक साभेदारी तथा अन्य साभेदार/क्षेत्रहरू (Clusters) सँग सम्बन्धको स्थापना तथा त्यसलाई सुदृढ पार्ने ।

शिक्षामा मानवीय सहयोग सम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड :

- विपद् परेको पहिलो हप्ताभित्र शिक्षा सम्बन्धी सुविधा र शिक्षामा संलग्न व्यक्तिहरूका बारेमा द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) सञ्चालन गर्ने,
- शिक्षा विकास तथा समन्वय कार्यालय, स्थानीय तह र स्थानीय क्षेत्रगत सदस्यहरू (Cluster Members) सँगको समन्वयमा तथा प्रभावित समुदायहरूसँगको परामर्शमा प्रभावित/आन्तरिक रूपमा विस्थापित बाल-बालिकाहरूको शिक्षालाई जारी राख्नका निमित्त तिनका निमित्त अस्थायी रूपमा सिकने ठाउँ पत्ता लगाउने ।
- सम्भव भएसम्म यथाशक्य चाँडो अर्थात् सिद्धान्ततः पहिलो दुई हप्ताभित्र, न्यूनतम मापदण्डबमोजिम ६ देखि ८ हप्ताभित्र न्यूनतम पूर्वाधार सहित विद्यालय जाने बाल-बालिकाहरूका निमित्त अस्थायी रूपमा सिकने ठाउँ तथा स-साना बाल-बालिकाहरूका लागि सुरक्षित ठाउँ खडा गर्ने ।
- विद्यालयहरू पुनः खुला गराएर र शिक्षण-सिकाइका सामग्री उपलब्ध गराएर र अर्ध-संरचनागत (Semi- structured) मनोरञ्जनका सामग्रीको व्यवस्था मिलाएर अध्यापन कार्य जारी राख्ने र शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूको पुनःएकीकरण प्रारम्भ गर्ने ।
- विद्यालय बाहिर रहेका बाल-बालिकाहरू अस्थायी रूपमा खडा गरिएका सिकने ठाउँमा भर्ना गरिएका छन् अथवा तिनको शिक्षाका लागि वैकल्पिक व्यवस्था गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- पीडित बाल-बालिकाहरूका निमित्त नियमित शिक्षा प्रणालीमा कमशः तिनहरूलाई संलग्न गराउदै लैजाने ।
- प्रभावित बालबालिकाहरूलाई वितरण गरिने आधारभूत शैक्षिक सहयोग सामग्री निम्नानुसार समावेस गरिएको हुनेछ ।

क) स्कुल भोला थान १	ख) स्कुल पोशाक सेट १ , रुमाल र जुत्ता समेत प्रति विद्यार्थी
ग) कापी १ दर्जन (रु.३० प्रति गोटा)	घ) ज्योमेट्री बक्स थान १
ङ) पेन्सिल बट्टा १ (इरेजर र कटर सहित)	च) पाठ्यपुस्तक सेट १
छ) टिफन बक्स	ज) एक प्याकेट बलपेन

४.७.५ आपतकालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्रको विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी योजना :

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
पहिलो दिन	<ul style="list-style-type: none"> • DDMC को बैठकमा सहभागि भई जानकारी लिने दिने । • Cluster समन्वय बैठक र सम्पर्क व्यक्तिहरूलाई सूचना संकलनका लागि व्यवस्था गर्ने । • घाईते भएका विद्यार्थीहरू र शिक्षकहरू (यदि विद्यालयमा विपद् भएको अवस्थामा) सम्बन्धमा तत्काल घटनास्थलमै उपचारको व्यवस्था मिलाउने र सिकिस्त घाईतेलाई अस्पताल पठाउने । 	<ul style="list-style-type: none"> • क्लस्टर सदस्यहरूका लागि विपद्मा शिक्षा र यसको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि अभिमूखीकरण गर्ने । • विपद्को समयमा विपद्को तथ्यांक संकलन र सूचना व्यवस्थापनका लागि टिम गठन र उनिहरूलाई तालिम दिई तयारी अवस्थामा राख्ने । • शिक्षा कार्यालय र विद्यालय बिचमा सूचना प्रणालीकोस्थापना गरिएको हुनेछ र आवश्यक सूचनाका लागि जिल्ला आपतकालीन केन्द्र यी लगायतका स्थानीय तहमा भएका स्रोतकेन्द्र र विद्यालय समन्वयको संयन्त्रको विकास गरिएको हुनेछ • विपद् प्रभावित भएको क्षेत्र भएमा विद्यालय स्तरमा प्राथमिक उपचार कार्यदल वा जुनियर रेडक्रस, स्काउटका पदाधिकारिहरूलाई तालिमको व्यवस्था गराउने । 	<p>आपतकालीन कार्यायोजना तयार गरेको ।</p> <p>तालिम तथा क्षमता विकास र प्राथमिक उपचार सामग्रीहरूको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।</p>	शिक्षा विकास तथा समन्वय कार्यालय र क्षेत्रगत सदस्यहरू, स्थानीय तहहरू ।
दोस्रो दिन	<ul style="list-style-type: none"> • विषयगत क्षेत्रले घटनाको बस्तुगत विवरण तयार पार्ने । • स्रोत साधनको आंकलन गर्ने (आवश्यकता, लेखाजोखा र खाडल पहिचान गर्ने) 	<ul style="list-style-type: none"> • विपद् पूर्व नै तालिम प्राप्त स्वयं सेवकलाई जिम्मेवारी सहित तयारी अवस्थामा राखिएको हुनेछ । • सङ्गठानतामा रहेका विद्यालयको विवरण (संरचनागत, गैर-संरचनागत, सामाजिक, आर्थिक तथा सांस्कृतिक सङ्गठानता) तयार पारिएको हुनेछ । 	विपद् पूर्व नै जिम्मेवारी नतोकिनु	शिक्षा विकास तथा समन्वय कार्यालय र क्षेत्रगत सदस्यहरू, स्थानीय तहहरू
पहिलो हप्ता	<ul style="list-style-type: none"> • MIRA तथ्यांक विश्लेषण र सम्बन्धित निकायहरूलाई जानकारी गराई सम्भावित श्रोत (सहयोग) आंकलन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> • क्लस्टरका तालिम प्राप्त जनशक्तिलाई जिम्मेवारी सहित तयार पारिएको हुनेछ । • आन्तरिक स्रोतको पहिचान र क्षमता आँकलन (who, where, what) गरिएको हुनेछ । 	तत्काल प्रयोग गर्न सकिने शैक्षिक लगायतका सामग्रीहरूको	जिल्ला शिक्षाकार्यालय र क्षेत्रगत सदस्यहरू,

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
	<ul style="list-style-type: none"> विस्तृत शिक्षा सर्भेक्षण र प्रतिवेदन तयारी । विद्यालय सुचारुका लागि तत्कालका लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीहरू उपलब्ध गराउने । 	<p>यसका लागि सम्भावित प्रभावित विद्यालयहरूमा विपद् आर्कस्मिक योजना बनाईएको हुनेछ । यसका आधारमा जिल्ला शिक्षा कार्यालय लगाएतका जिल्लाका शिक्षा क्षेत्रमा काम गर्ने निकायले योजना बनाएको हुनेछ ।</p>	भण्डारण नभएको	जिल्ला शिक्षा कार्यालय युनिसेफ, र क्षेत्रगत सदस्यहरू
पहिलो महिना	<ul style="list-style-type: none"> MIRA प्रतिवेदनबाट औल्याएका समस्याहरूको आधारमा सहयोग प्रदान गर्ने जस्तै: School in a Box kits आवास क्लस्टर संग समन्वय गरि अस्थायी पठनपाठनका लागि स्थान निर्धारण गर्ने । विद्यालय खुलाउने र विद्यार्थीलाई विद्यालयमा पुनः ल्याउने वातावरण बनाउने र उनीहरूको जीवनलाई सामान्य बनाउन सहयोग गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> पूर्ण रुपमा क्षतिग्रस्त हुन सक्ने स्कुलको पहिचान गरिएको हुने छ विद्यार्थीको जनसंख्याका आधारमा आवश्यक School in a Box kits, ECD and Student kit को जोहो गर्ने । सुरक्षित स्थान निर्धारण गरिएको हुनेछ । आपतकालिन अवस्थाका निमित्त सामग्री भण्डारण गरिराख्ने सरोकारवालाहरूको क्षमता तथा स्रोत नक्साङ्कन गर्ने विपद् जोखिम न्यूनिकरण सम्बन्धी IEC सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने । 	ECD kit box Electronic copy of the text book सबै ठाउमा प्रयाप्त योजना र पूर्वतयारी नभएको । पाठ्यक्रम तथा निर्देशिका तयार भएपनि अध्यापनका लागि शिक्षकलाई तालिम नभएको ।	शिक्षा विकास तथा समन्वय कार्यालय, स्थानीय तहहरू, युनिसेफ, र क्षेत्रगत सदस्यहरू, सम्बन्धित विद्यालयहरू ।
दोस्रो महिना	<ul style="list-style-type: none"> पहिलाको अवस्थामा आउनका लागि नियमित रुपमा प्रतिकार्यका कार्यहरू तथा अवस्था विश्लेषण गरि थप कार्यहरू सञ्चालन गर्ने । भईरहेका कार्यहरूको अनुगमन गर्ने विपद् जोखिम न्यूनिकरणको कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन गर्न एकट्ठा संयन्त्रको विकास गर्ने गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> पहिचान गरिएका प्राथमिकतामा आधारित रही विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनाका नीति र कार्यक्रम बमोजिम सबै तहमा साधन स्रोतको विनियोजन गरिनेछ । विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने छुट्टै कोषको व्यवस्था गर्ने र यस्तो कोषको आर्थिक स्रोत संकलन र खर्च एकद्वार प्रणालीमा आधारित भएको हुनेछ । प्रकोप र विपद् सम्बन्धि कोचिङ्ग गर्ने विद्यालयको विद्यालय सुधार योजना (एसआईपी) बनाउंदा विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई समावेश गर्ने वि.व्य.स, शिक्षक, वाल क्लवलाई विपद् जोखिम व्यवस्थापन जस्तै आधारभूत खोज उद्धार, प्राथमिक उपचार सम्बन्धि तालिम दिने अति आवश्यक व्यक्ति,निकाय संस्थाको सर्म्पर्क न फलेक्स प्रिन्ट गरी टांस्ने Safety and security सम्बन्धि शिक्षा दिने 	जिल्ला स्थित विभिन्न संघ संस्थाहरूसंग समन्वय, सहकार्य गर्ने ।	शिक्षा विकास तथा समन्वय कार्यालय र क्षेत्रगत सदस्यहरू, स्थानीय तहहरू, सम्बन्धित विद्यालयहरू ।
तेस्रो महिना वा सो भन्दा बढी	<ul style="list-style-type: none"> शिक्षा क्लस्टरकाले खाडल पहिचान गरि आवश्यक पर्ने स्रोत साधनको व्यवस्था गर्ने संचालित कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने । भत्किएका संरचना निर्माणका लागि पुनर्स्थापना र पुननिर्माण क्लस्टरसंग समन्वय गरी कार्ययोजना तयार गर्ने र सहयोगका लागि सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्लाका विद्यालयमा उत्थानसिलताका लागि सबै सरोकारवालालाई स्विकार्य हुने तथा शिक्षा मन्त्रालयद्वारा निर्देश गरिएको कार्यढाँचाको आधारमा साभ्ना ढाँचा निर्माण गरिने छ । सम्बन्धित निकायबाट प्राप्त सूचना तथा तथ्यांकहरूको Verification गर्ने । आवश्यक सहयोगका लागि सम्बन्धित निकायहरूमा सर्म्पर्क, समन्वय गरेको हुनेछ । समय समयमा आगलागी, बाढी पहिरो र भूकम्पका सिमुलेशन अभ्यास गर्ने 	दक्ष जनशक्ति र आर्थिक अभाव	शिक्षा विकास तथा समन्वय कार्यालय, क्षेत्रगत सदस्यहरू, स्थानीय तहहरू, सम्बन्धित विद्यालयहरू तथा सहयोगी निकायहरू ।

४.८ आपत्कालीन संरक्षण (Emergency Protection)

विषयगत क्षेत्र	:	आपत्कालीन संरक्षण
मुख्य विपद्को किसिम	:	बाढी, पहिरो, भूकम्प, खडेरी, आगलागी, महामारी
क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead)	:	नगरपालिका/गाउँपालिका (महिला तथा बालबालिका शाखा)

४.८.१ आपत्कालीन संरक्षण विषयगत क्षेत्रको परिचय :

विपद्को अवस्थामा जन, धन र संरचनामा व्यापक क्षति पुग्न गई जनजीवन अस्तव्यस्त हुने भएकाले विपद् प्रभावित समुदायमा सुत्केरी, महिला, वृद्धवृद्धा, बालबालिका, दलितलगायतका प्राथमिकतापूर्ण वर्गहरुमाथि यौन, शारीरिक लगायतका विभिन्न शोषणहरु हुनसक्ने भएको संरक्षणको खाँचो रहन्छ। यस्ता प्राथमिकता प्राप्त वर्गहरुलाई विपद्को समयमा संरक्षण दिने व्यवस्थापकीय कामलाई संरक्षण भनिन्छ।

४.८.२ विषयक्षेत्रका अगुवा साथै सहयोगी संस्थाको सूची :

विपद्को अवस्थामा बालबालिका, वृद्धवृद्धा, महिला, अशक्त, अपांग व्यक्तिहरुलाई आवश्यक संरक्षणको सुनिश्चितता प्रदान गरी उनीहरुको आधारभूत मानव अधिकारको सम्मान गर्न महिला तथा बालबालिका कार्यालयले सम्बन्धित कार्यालय तथा संघसंस्थाहरुसँग समन्वय गरी आवश्यक कार्य अघि बढाउने छ। यसका लागि सम्बन्धित निकाय तथा सम्बन्धित व्यक्तिहरुको सम्पर्क नम्बर देहायअनुसार रहेको छ :

क्र.सं	कार्यालय/ संघसंस्थाको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	पद	सम्पर्क नं.
१	नगरपालिका/गाउँपालिका (महिला तथा बालबालिका शाखा)		नगरपालिका/गाउँपालिका अध्यक्ष, शाखा प्रमुख	
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय		फोकल पर्सन	
३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	अमरेन्द्र ब.सिंह	कार्यालय प्रमुख	०४८-५४०१००
४	स्वास्थ्य कार्यालय	डा. पुष्प अधिकारी	स्वास्थ्य अधिकृत	
५	गैसस महासंघ, रामेछाप	भुवन श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९८४४०४३४४८
६	इन्सेक	नवराज पथिक	जि.प्रतिनिधी	९८४४०४३०१७
७	तामाकोशी सेवा समिति	गोविन्द घिमिरे	कार्यक्रम निर्देशक	९८५४०४०३५१
८	सामुदायिक विकास समाज	मिलन घिसिङ	कार्यकारी निर्देशक	०४८-५४००५४
९	सृजनशिल युवा समाज	लव श्रेष्ठ	कार्यक्रम संयोजक	९७४९०६८७२४
१०	आरपिबिडब्लु, रामेछाप	घना श्रेष्ठ	अध्यक्ष	
११	सूर्योदय समाज सेवा	तारा लामा ग्यापक	कार्यक्रम संयोजक	९८५९९९७४०
१२	एड्भोकेसी फोरम	पान्डव प्रसाई	कार्यक्रम संयोजक	९७४४०९५७९०
१३	नेपाल बार एशोसिएसन, रामेछाप	पाण्डव प्रसाई	अध्यक्ष	९७४४०९५७९०
१४	आमा समूह सञ्जाल	उषा रायमाझी		९८६४०९५७८३
१५	ज्येष्ठ नागरिक जिल्ला संघ	नारायणदास श्रेष्ठ	अध्यक्ष	
१६	अपाङ्ग सेचतना सेवा केन्द्र	बद्री नयाँघरे	अध्यक्ष	९७४४०००२९२
१७	TPO नेपाल	पाण्डव प्रसाई	जिल्ला प्रतिनिधि	९८४४०४३०१७
१८	पत्रकार महासङ्घ, रामेछाप	रमेश ढुंगेल	सभापति	९७४४०२५४९६
१९	महिला मानवअधिकार रक्षक	गंगा कार्की	जिल्ला संयोजक	९८४९३०३३८४

४.८.३ आपत्कालीन संरक्षण विषयगत क्षेत्रको विपद् अवस्था तथा मान्यता योजना :

विपद् समयरेखाको अध्ययनबाट जिल्लामा विभिन्न प्रकारका विपद्हरु मध्ये २०७२ बैशाख १२ गतेको भूकम्प तथा सोपछिका पराकम्पनबाट जनधनको क्षति भएको छ। त्यसका अलावा बाढी तथा पहिरो सिर्जित विपद् पटक-पटक दोहोरिएको देखिन्छ। यसका साथै २०७३ सालमा पहिरो, आगलागी, महामारी तथा चट्याङ्का घटनाहरुले मानिस, पशु तथा आर्थिक

क्षति भएको जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखाको प्रतिवेदनले पुष्टी गर्दछ । यस आधारमा जिल्लाका कुनै न कुनै गाउँपालिका वा समुदाय बाढी, पहिरो, महमारी, आगलागी र चट्याङ्गको घटनामा पर्न सक्छनायस आधारमा जिल्लाका कुनै न कुनै गाविस वा समुदाय बाढी तथा पहिरोको चपेटामा पर्नेछन् । उपरोक्त विश्लेषण अनुसार बाढी, पहिरो र भूकम्प जस्ता प्रकोप तथा विपद्का कारण जनधनको क्षति तथा प्रभावित हुन सक्ने देखिन्छ । यस्तै, विशेषगरी महिला, बालबालिका, बृद्ध-बृद्धा र अपाङ्गहरू बाढीबाट प्रभावित हुन सक्नेछन् र उद्धारको लागि आग्रह गरिरहेको हुनेछ । विपद्को प्रकृति र अवस्था अनुसार प्रभावितहरू फरक देखिएता पनि सामान्य अवस्थामा विशेषगरी गर्भवती, सुत्केरी महिलाहरू, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, ५ वर्ष मुनि र किशोर अवस्थाका बालबालिकाहरू, एकल महिलाहरू ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई बाढी संरक्षण तथा सहयोगको आवश्यकता हुन्छ । विपद्को अवस्थामा निम्न किसिमको अनुमानित समस्याहरू सृजना हुन सक्नेछन् :

- पारिवारिक विछोड
- शारिरीक तथा लैंगिक हिंसामा वृद्धि
- बालबालिकाहरूमा अभिभावक विहिनता
- शान्ति सुरक्षाको अभाव तथा मानव अधिकारको उल्लंघन
- महिला, बालबालिकामा यौन शोषण तथा बाल श्रम शोषणमा वृद्धि
- मानव बेचबिखन तथा ओसारपसारको जोखिममा वृद्धि
- घाइते हुनु, मृत्यु हुने
- मनोसामाजिक समस्यामा वृद्धि
- सरुवा रोग तथा महामारीको जोखिमतामा वृद्धि
- विद्यालय बन्द हुने भएकोले शिक्षाको अवसरबाट वञ्चित
- गर्भवती तथा सुत्केरीहरूलाई सुरक्षित आवासको कमी
- किशोरी तथा महिलाको प्रजनन स्वास्थ्यमा नकारात्मक असर
- एकल तथा ज्येष्ठ नागरिकमा हेरचाहको समस्या

४.८.४ विपद् अवस्थामा आधारित विषयगत उद्देश्य :

महिला तथा बालबालिका लगायत जोखिममा परेका समूहलाई हिंसा, मानसिक तनाव, शोषण, दुर्व्यवहार, भेदभावबाट मुक्त राखी सुरक्षाको प्रत्याभूति दिनु यस क्षेत्रको उद्देश्य रहेको छ ।

- विपद् पश्चात तत्कालै जोखिममा रहेका महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको तथ्यांक संकलन गरी अवस्था र आवश्यकता विश्लेषण गर्ने,
- प्राकृतिक विपद्को अवस्थामा जोखिममा परेका समूह, वर्गलाई हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाबाट मुक्त राखी सुरक्षाको प्रत्याभूति दिनु,
- पारिवारिक विछोड भएकाहरूको तत्कालीन संरक्षण तथा पारिवारिक पुनर्मिलन गराउनु,
- जोखिममा रहेको समूहहरूलाई आपतकालीन सहयोगको न्यायोचित वितरणमा सहयोग गर्ने,
- बालमैत्री, अपाङ्गमैत्री तथा महिला मैत्री स्थलको सञ्चालन, संरचना निर्माण तथा मनोसामाजिक परामर्श सेवा प्रवाह गर्ने,
- सुरक्षित सुत्केरी गृहको व्यवस्थापन सहजीकरण गर्ने,
- महिला र बालबालिकामा हुन सक्ने सम्भावित जोखिमहरू (यौन शोषण, श्रम शोषण र बेचबिखन) विरुद्ध सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

४.८.५. आपतकालीन संरक्षण विषयगत क्षेत्रको विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी योजना :

विपद्को घटना पश्चात्को अवधि	विपद्को अवस्थामा गरीने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरीने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
पहिलो दिन	<ul style="list-style-type: none"> जानकारी संकलन तथा सूचना प्रवाह विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरूसँग समन्वय बैठक गर्ने संरक्षणको अवस्था पहिचान गर्ने जोखिममा परेका बालबालिकाहरु, अपांग, जेष्ठ नागरिक र महिलाहरुकोलागि खोज तथा उद्धार गर्न जिल्ला प्रहरी र जिल्ला प्रशासन कार्यालय संग समन्वय गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> संभावित विपद् क्षेत्रमा संरक्षण सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने । संरक्षणको अवस्था पहिचान गर्नको लागि चेकलिष्ट तयार गर्ने, सम्पूर्ण विषयगतक्षेत्र सदस्य र प्रभावित क्षेत्रको केही अगुवा व्यक्तिको सम्पर्क नं. अद्यावधिक गर्ने 	सूचना, स्रोत संकलन तथा जनशक्ति तयार	स्थानीय तह (महिला तथा बालबालिका शाखा), तथा क्षेत्रगत सदस्यहरु
दोस्रो दिन	<ul style="list-style-type: none"> संरक्षणको अवस्थाको लेखाजोखा योजना, विधि निर्माण गर्ने विपद्को असरबारे अनुमानित विश्लेषण गर्ने आवश्यकता प्राथमिकीकरण गर्ने घाइते बालबालिका तथा विशेष आवश्यकता भएका समूहका लागि स्वास्थ्य सहयोग गर्नका लागि स्वास्थ्य क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> संरक्षणको लेखाजोखाको औजारहरु तयार गर्ने, प्राप्त सूचनाहरुको आधारमा विपद्को विश्लेषण गर्ने स्रोत नक्शांकन गर्ने । 	सहि सूचनाको खोजी, जनशक्ति परिचालन	स्थानीय तह (महिला तथा बालबालिका शाखा), तथा क्षेत्रगत सदस्यहरु
पहिलो हप्ता	<ul style="list-style-type: none"> अन्य विषयगतक्षेत्र (Cluster) का टोलीहरूसँग मिली प्रभावित क्षेत्रका जोखिममा रहेका गर्भवती/सुत्केरी महिला, ज्येष्ठ नागरिक, बालबालिका र अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरुको तथ्यांक संकलन तथा विश्लेषण गर्ने, स्रोतहरुको पहिचान तथा परिचालन गर्नका लागि क्षेत्रगत आकस्मिक योजनाको समीक्षा गर्ने, सञ्चार माध्यमबाट प्राप्त जानकारीको आधारमा प्रारम्भिक मानवीय सहयोगको बृहत योजना निर्माण गर्ने, मानवीय सेवाको आवश्यकता देखिएको प्रभावित समुदायमा सेवा उपलब्धताको लागि पैरवी गर्ने । विपद्को अवस्थामा गर्भवती/सुत्केरी महिला, बालबालिकाको सम्भावित जोखिमको बारेमा योजना बनाउने । तत्काल उपलब्ध गरिएको मानवीय सेवाहरुमा महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको पहुँच भए नभएको सुनिश्चितता गर्ने अपांगता तथा जेष्ठ नागरिकलाई आवश्यक पर्ने सामग्रीहरु वितरण गर्ने जस्तै ह्वील चेयर, बैशाखी सेतो छडी, चस्मा, इयर फोन, लौरो छाता डिग्रीटी किट वितरण गर्ने जोखिममा रहेका महिला बालबालिका, अपांग र जेष्ठ नागरिकलाई सेफ हाउसमा राख्ने घाइतेहरुको उपचारको लागि समन्वय गर्ने । औषधी उपचार रोगको संक्रमण फैलिन नदिन स्वास्थ्य कार्यालय संग सहकार्य गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> सूचना संकलन तथा विश्लेषण सम्बन्धि सम्पूर्ण तयारीहरु पूरा गर्ने । चेकपोष्टहरु स्थापना गर्ने संचार माध्यमहरु मार्फत सूचना प्रवाह गर्ने । अपांगलाई आवश्यक पर्ने सामग्रीहरु जस्तै ह्वील चेयर, बैशाखी सेतो छडी, चस्मा, इयर फोन, ३० सेट र जेष्ठ नागरिकलाई आवश्यक पर्ने लौरो छाता ५० वटाको दरले जिल्लामा राख्ने व्यवस्था मिलाउने <p>डिग्रीटी किट हाल भएको २० बाट २३० थप गरी २५० वटा जिल्ला स्तरमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने</p> <p>सेफ हाउसमा आवश्यक पर्ने सामग्रीहरु व्यवस्थापन गर्ने</p>		स्थानीय तह (महिला तथा बालबालिका शाखा), तथा क्षेत्रगत सदस्यहरु
दोस्रो हप्ता	<ul style="list-style-type: none"> संरक्षण क्षेत्रको समन्वय बैठक नियमित बस्ने, महिला, बालबालिका बेचबिखन तथा ओसारपसार नियन्त्रणका लागि चेकपोष्ट स्थापना गर्ने, बालबालिकाहरुको मनोसामाजिक अवस्था सुधारका लागि बालमैत्री स्थलहरुको स्थापना गर्ने मानसिक रूपमा कमजोर देखिएका प्रभावित मनोसामाजिक सहयोग दिने । हराएका र विछोडिएका परिवारको खोजी र पारिवारिक पुनर्मिलन गराउने । पत्रकार महासंघको सहयोगमा हिंसा, मानव बेचबिखन सम्बन्धि सचेतना मुलक कार्यक्रम गर्ने 	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पत्रकार महासंघ, तथा संघसंस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने ।	मनोसामाजिक परामर्श तालिम	स्थानीय तह (महिला तथा बालबालिका शाखा), तथा क्षेत्रगत सदस्यहरु, जिल्ला प्रहरी कार्यालय
पहिलो महिना	<ul style="list-style-type: none"> क्षेत्रगत समन्वय बैठक बस्ने । सुत्केरी र ६ महिनासम्मका बच्चा र आमाहरुलाई आवश्यक 	गर्भवती सुत्केरी महिला तथा बालबालिकाहरुका लागि	बितीय स्रोत, भौगोलिक	स्थानीय तह (महिला तथा

	<ul style="list-style-type: none"> लताकपडा र पोषणयुक्त खानाको व्यवस्थापन गर्ने, गैर खाद्य सामग्री वितरण गर्ने । परिवारबाट विछोडिएका बालबालिकाहरूलाई पुनःएकीकरण गराउने, तथा अल्पकालीन आवासको व्यवस्था गर्ने । विपदका कारण प्रभावित नागरिकहरूलाई मनोसामाजिक विमर्श सेवा उपलब्ध गराउने । लैंगिकतामा आधारित हिंसामा परेका महिला तथा बालबालिकालाई आवश्यक सेवा तथा सहयोगको व्यवस्था मिलाउने महिला समिति, समूह, गाउँ बाल संरक्षण समिति, बाल क्लब जस्ता संरक्षणका क्षेत्रमा क्रियाशिल संरचनाहरूलाई परिचालन गर्ने । हिंसामा परेका महिला, बालबालिकाकोलागि कानूनी सहयोग गर्ने 	<p>अल्पकालीन आवासको व्यवस्था गर्ने</p> <p>कानूनी सहयोगकोलागि नेपाल वार एशोसिएशन, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, एडभोकेसी फोरम र इन्सेक संग समन्वय गर्ने र कानूनी सहयोगको रणनीति तय गर्ने</p> <p>एडभोकेसी टास्क फोर्स गठन गर्ने र परिचालन गर्ने</p>	<p>अवस्था, भौतिक सामग्री ।</p> <p>स्वयम्सेवकहरू पहिचान र परिचालन र यसका लागि खर्च</p>	<p>बालबालिका शाखा), तथा क्षेत्रगत सदस्यहरू, जिल्ला प्रहरी कार्यालय</p>
दोस्रो महिना	<ul style="list-style-type: none"> संरक्षण क्षेत्रगत सदस्यसँग साप्ताहिक बैठक तथा समीक्षा गर्ने अन्य क्षेत्रगत प्रमुखहरूसँग समन्वयात्मक बैठक बस्ने, आवश्यकता र अवस्थाको लेखाजोखा गर्ने आवश्यकताअनुसार लैंगिक हिंसा, बाल संरक्षण, मनोसामाजिक विमर्श, अपाङ्गको छुट्टाछुट्टै उपसमूह निर्माण गरी योजनाहरू निर्माण गर्ने । DDRC को बैठकमा सहभागी हुने र संरक्षण क्षेत्रका आवश्यकताहरूलाई परिपूर्तिका लागि अनुरोध गर्ने । संरक्षण क्षेत्रमा कार्य गर्न आउने विषयगत संघसंस्थाहरूको पुनश्च सूची अभिलेख राख्ने तथा विषयगत क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थाहरूलाई कार्यक्रम विस्तारका लागि समन्वय गर्ने । 	<p>उपसमूहहरूको निर्माण गर्ने ।</p> <p>कार्यक्रमहरू नपुगेको स्थानमा विस्तार गर्ने ।</p> <p>अन्य Cluster सँग समन्वय बैठक गर्ने</p> <p>गतिविधीहरूको अनुगमन गर्ने ।</p>	<p>कार्यतालिका तयारी गरिनु पर्ने ।</p>	<p>स्थानीय तह (महिला तथा बालबालिका शाखा), तथा जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पत्रकार तथा क्षेत्रगत सदस्यहरू</p>
तेस्रो महिना	<ul style="list-style-type: none"> विषयगत क्षेत्र समन्वय बैठक १५ दिनमा १ पटक बस्ने । जसमा हालसम्म सेवा प्रवाह र वितरणको तथा आवश्यकताको लेखाजोखा गर्ने । अन्य विषयगत क्षेत्रसँग समन्वयात्मक बैठक बस्ने तथा ग्याप पहिचान गर्ने । ३ महिनासम्म सञ्चालन गरिएको क्रियाकलापमा आधारित विश्लेषणात्मक प्रतिवेदन तयार गर्ने घटनाको गाम्भीर्यता र आवश्यकताअनुसार थप सम्बोधनका लागि जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिमा सिफारिश गर्ने । 	<p>निरन्तर अनुगमनका लागि क्षेत्र र अनुगमन चेकलिष्ट पुनरावलोकन गरिनुपर्ने ।</p> <p>त्रैमासिक प्रतिवेदन तयार गर्ने</p>	<p>अनुगमन चेकलिष्ट पुनरावलोकन गरिनुपर्ने ।</p>	<p>स्थानीय तह (महिला तथा बालबालिका शाखा), तथा क्षेत्रगत सदस्यहरू</p>

४.९ पूर्वाधार संरक्षण, शीघ्र पुनर्लाभ र आपतकालिन बन्दोवस्ती (Infrastructure protection, Early recovery and Emergency Logistic)

विषयगत क्षेत्र	:	पूर्वाधार संरक्षण, शीघ्र पुनर्लाभ/पुनःस्थापना
मुख्य विपदको किसिम	:	बाढी, पहिरो, भूकम्प, सुखाखडेरी, आगलागी, महामारी
क्षेत्रगत अगुवा (Cluster Lead)	:	जिल्ला समन्वय समिति र नगरपालिका/गाउँपालिका ।

४.९.१ पूर्वाधार संरक्षण, शीघ्र पुनर्लाभ, आपतकालिन बन्दोवस्ती विषयगत क्षेत्रको परिचय :

विपदको अवस्थामा जन, धनको क्षतिका अलावा व्यक्तिगत वा सामुदायिक तथा सार्वजनिक संरचनाहरू विग्रने, भत्कने, टुट्ने जस्ता कार्यहरू हुन गई साथै बन्दोवस्तीका सामग्रीहरू अपुग भै प्रभावित समुदायमा तत्काल खोज तथा उद्धार र राहत कार्यक्रम संचालन गर्नको लागि समेत विभिन्न खालका अवरोधहरू सिर्जना हुनसक्ने भएकोले तत्काल त्यस्ता कार्यहरूमा नियमितता प्रदान गर्नको लागि यो विषयगत क्षेत्रको आवश्यकता पर्दछ । विपदको समयमा प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र तथा वर्गहरूलाई सुविधा दिनको लागि गरिने पूर्वाधार सम्बन्धी कार्य नै पूर्वाधार संरक्षण, शीघ्र पुनर्लाभ/आपतकालिन बन्दोवस्ती हो ।

४.९.२ विषयक्षेत्रका अगुवा साथै सहयोगी संस्थाको सूची :

विपदको समयमा क्षति भएका पूर्वाधार संरचनाहरू सुचारु गरी प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र तथा वर्गहरूलाई सुविधा दिनको लागि शहरी विकास तथा भवन निर्माण कार्यालयले सम्बन्धित सरकारी कार्यालय तथा संघसंस्थाहरूसँग समन्वय गरी

पूर्वाधार संरक्षण, शीघ्र पुनर्लाभ/पुनःस्थापना सम्बन्धि आवश्यक कार्य अघि बढाउने छ । यसका लागि सम्बन्धित निकाय तथा सम्बन्धित व्यक्तिहरुको सम्पर्क नम्बर देहायअनुसार रहेको छ :

क्र.सं.	जिल्लाका क्षेत्रगत साभेदारहरुको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	पद	सम्पर्क/टेलिफोन नं.
१	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	राजेन्द्र के.सी.	जि.समन्वय अधिकारी	048-540114/007 9854040107
२	सघन शहरी विकास आयोजना १, फिल्ड कार्यालय, रामेछाप	सुमन सालिके	आयोजना प्रमुख	०४८ ५४०५१२
३	जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाई (अनुदान व्यवस्थापन तथा स्थानीय पूर्वाधार)	कृष्णलाल पिया	जिल्ला इन्जिनियर	048540552/ 9854043491
४	मन्थली नगरपालिका	रमेश वस्नेत	नगर प्रमुख	०४८५४०११२
५	रामेछाप नगरपालिका	नर बहादुर मगर	नगर प्रमुख	०४८४०००१२
६	गाउँपालिकाहरु	गाउँपालिका अध्यक्ष वडा अध्यक्षहरुको नाम र सम्पर्क नम्बरहरु अनुसूचीमा राखिएको छ ।		
७	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा	शिवकुमार कार्की	सभापति	०४८५४००३३
८	स्वास्थ्य कार्यालय	डा. पुष्प अधिकारी	स्वास्थ्य प्रमुख	०४८४०००७२
९	सडक डिभिजन कार्यालय		डि.ई.	०४७ ६९९९४६
१०	शिक्षा विकास तथा समन्वय कार्यालय	मुकुन्द केशरी पोखरेल	शिक्षा विकास अधिकारी	०४८५४०१४३
११	खानेपानी तथा तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	लोकबहादुर चौलागाई	कार्यालय प्रमुख	०४८५४०११०
१२	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	विनोद अधिकारी	कार्यालय प्रमुख	०४८५४००५१
१३	नेपाल टेलिकम	विष्णु प्रसाद भण्डारी	कार्यालय प्रमुख	०४८५४०००५
१४	जलश्रोत तथा सिंचाई डिभिजन कार्यालय	यादव सिग्देल	कार्यालय प्रमुख	९८५१०४७३८६
१४	साना सिंचाई आयोजना (SIP)	घनश्याम राई	जिल्ला परियोजना संयोजक	९८४१४६९७७९
१६	भूसंरक्षण कार्यालय	राजेश प्याकुरेल	कार्यालय प्रमुख	९८५४०४०१५८
१७	गैरसरकारी संस्था महासंघ	भुवन श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९८४४०४३४४८
१८	सामुदायिक विकास समाज	मिलन कुमार घिसिङ	कार्यकारी प्रमुख	९८४१००८०६६
१९	श्रृजनशील यूवा समाज	भुवन श्रेष्ठ	अध्यक्ष	०४८५४०४६६
२०	सूर्योदय समाज सेवा	तारा ग्यापक	कार्यकारी निर्देशक	९८५१९९१७४०
२१	आरपिडिडब्लु, रामेछाप	घना श्रेष्ठ	अध्यक्ष	९८४४४२१०८०
२२	जनभावना यूवा क्लव, टोकरपुर	कुमार कँडेल	अध्यक्ष	०४८ ५४०४६७
२३	पहाडी समाज कल्याण केन्द्र	रत्न प्रसाद कँडेल	अध्यक्ष	०४८ ५४०२८७
२४	एमएसआर नेपाल	राजेश अधिकारी	कार्यक्रम संयोजक	९७४१०३२५६२
२५	शान्तिका लागि यूवा साँभेदारी नेपाल	हिमाल महत	अध्यक्ष	९८४९३०३९१८
२६	समाजसेवी यूवा क्लव	मोहन थिङ	कार्यकारी निर्देशक	९८४१८०५७४६
२७	रामेछाप उद्योग वाणिज्य संघ	श्याम थापा	अध्यक्ष	९८५४०४००९४
२८	रामेछाप निर्माण व्यवसायी संघ	इन्द्र बहादुर तामाङ	अध्यक्ष	९८५११७०१३७
२९	यातायात व्यवसायी संघ			
३०	सामुदायिक विपद व्यवस्थापन समितिको जिल्ला सञ्जाल	दुर्गाबहादुर माभी	सचिव	९८४३८७७७५०

४.९.३ पूर्वाधार संरक्षण, शीघ्र पुनर्लाभ/आपतकालिन बन्दोवस्ती विषयगत क्षेत्रको विपद् अवस्था तथा मान्यता योजना:

विपद् समयरेखाको अध्ययनबाट जिल्लामा विभिन्न प्रकारका विपद्हरु (वि.स. २०७२ वैशाख १२ गतेको भूकम्प तथा सोपछिका पराकम्पन) बाट जनधनको क्षति भएको छ । त्यसका अलवा बाढी तथा पहिरो सृजित विपद् पटक-पटक

दोहोरिएको देखिन्छ । यसका साथै २०७३ सालमा पहिरो, आगलागी, माहमारी तथा चट्याङ्गका घटनाहरूले मानिस, पशु तथा आर्थिक क्षति भएको जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखाको प्रतिवेदनले पुष्टी गर्दछ । यस आधारमा जिल्लाका कुनै न कुनै गाउँपालिका वा समुदाय बाढी, पहिरो, महमारी, आगलागी र चट्याङ्गको घटनामा पर्न सक्छन् । यस आधारमा जिल्लाका कुनै न कुनै गाविस वा समुदाय बाढी तथा पहिरोको चपेटामा पर्नेछन् । उपरोक्त विश्लेषण अनुसार बाढी, पहिरो र भूकम्प जस्ता प्रकोप तथा विपद्का कारण जनधनको क्षति तथा प्रभावित हुन सक्ने र साना ठूला पूर्वाधार संरचनाहरू क्षति हुनसक्ने पूर्वानुमान गरिएको छ । उल्लेखित संख्यामा मानवीय असर गर्ने विपद् आएको अवस्थामा जिल्लाका विशेष गरेर नदी किनारका वस्तीहरू र त्यस समुदायमा पुग्ने बाटो, पुलपुलेसा, कल्भर्ट, सिंचाई, खानेपानी, आदिमा नराम्रो असर पर्ने देखिन्छ । यसका साथै अन्य सार्वजनिक पूर्वाधारहरू विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार आदिमा पनि असर पर्ने देखिन्छ ।

४.९.४ विपद् अवस्थामा आधारित विषयगत उद्देश्य :

विपद्बाट प्रभावित क्षेत्रका क्षतिग्रस्त स्थानहरू पहिचान गरी तत्काल मर्मत सम्भार गर्न र पुर्नस्थापनाका लागी दीर्घकालीन योजना निर्माण गरी प्रभावित व्यक्ति तथा परिवारलाई सहयोग सामग्री पुर्याउन यस क्षेत्रको उद्देश्य रहेको छ ।

- क्षतिग्रस्त भौतिक पूर्वाधारका संरचनाहरू मर्मत संभार गर्ने ।
- अवरुद्ध सेवा तत्कालका लागि बहाल गर्ने ।
- खोज, उद्धार तथा राहत तथा प्रतिकार्यका क्रियाकलाप सम्पादन गर्न पहुँच सुधार गर्ने ।
- प्रभावित समुदाय, व्यक्तिहरूको शीघ्र पुनर्लाभ योजना बनाउने ।
- आपतकालिन अवस्थाकालागि चाहिने बन्दोवस्तीका सामग्रीहरू जस्तै गाडी, इन्धन, सवारी चालक, आदिको व्यवस्था गर्ने

४.९.५ पूर्वाधार संरक्षण, शीघ्र पुनर्लाभ र आपतकालिन बन्दोवस्ती विषयगत क्षेत्रको विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी योजना :

विपद्को घटना पश्चातको अबधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
पहिलो दिन	आ-आफनो कर्मचारी तथा परिवारको व्यक्तिगत सुरक्षाका वारेमा आवश्यक सूचना संकलन गर्ने । सम्पर्क व्यक्तिहरूलाई सूचना सङ्कलनका लागि निर्देशन । DDRC को बैठकमा सहभागी भई आवश्यक सूचनाहरूको आदान प्रदान । अति आवश्यक सेवा प्रदायक निकाय र संरचनाको न्यूनतम पुनर्स्थापना गर्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> • विपद्का विभिन्न मूद्दाहरूमा साभेदार संस्था तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गर्ने । • विपद्को समयमा प्रतिकार्यमा सहयोग उपलब्ध गराउन एकीकृत प्रणालीको विकास गर्ने । यस प्रणालीमा जिल्ला, नगर/गाउँपालिका तथा वडा तहमा क्रियाशील निकायहरूको भूमिका तथा जिम्मेवारी प्रष्ट निर्धारण गर्ने र अन्तरनिकाय समन्वयका लागि आवश्यक प्रतिवेदन दिने (Reporting) व्यवस्था मिलाएको हुनेछ । • विषयगत कार्यालय र बाहिर समन्वय गर्ने संयन्त्र स्थापना गर्ने यसका लागि स्थानीय तहका विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सूचना आदान प्रदानका लागि सक्षम बनाई राख्ने । 	गाउँपालिका, नगरपालिकामा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र अन्य कार्यदल गठन भई नसकेकोले सो कार्य गर्नुपर्ने, गाविस तथा सम्बन्धित निकायबाट सूचना समयमै उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ । गाउँपालिका सचिवहरू तथा सामाजिक परिचालकहरूको नियमित मासिक बैठकमा अभिमूखिकरण गरिने ।	जिसस, नगरपालिका, गाउँपालिकाहरू र क्षेत्रगत सदस्यहरू ।
दोस्रो दिन	प्राविधिक टोलीलाई स्थलगत अध्ययनका लागि प्रभावित स्थानमा परिचालन । स्रोत साधनको आंकलन गर्ने (आवश्यकता, लेखाजोखा र खाडल पहिचान गर्ने) र समन्वय, स्रोत पहिचान र शिघ्र पुनर्लाभको कार्ययोजना बनाउने । सहज पहुँचका लागि अस्थायी रूपमा पुल, सडक तथा गोरेटो बाटो निर्माण	<ul style="list-style-type: none"> • क्षतिको तथ्याङ्क तथा लेखाजोखा गर्नका लागि तथ्यांक संकलन, सूचना व्यवस्थापनका लागि क्लष्टरका सदस्यहरूलाई तालिम दिने । • आपतकालिन अवस्थाको लागि सवारी साधन, इन्धन र ड्राइभरको व्यवस्था अग्रिम मिलाउने • संकटासन्न भौतिक संरचनाको पहिचान र यसका लागि आवश्यक श्रोत साधनको 	क्षमता विकास गर्ने सम्बन्धित कार्यालयहरूले गाडी तथा इन्धनको व्यवस्थापन गर्ने । स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई जिम्मेवार बनाउने र जिल्लाको समन्वय संयन्त्र मजबुत बनाउने । यसका लागि सबै कार्यालय संघ संस्थाहरूबाट केहि	नगरपालिका, गाविसहरू, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र क्षेत्रगत सदस्यहरू ।

विपद्को घटना पश्चातको अबधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
	गर्ने, डेब्रिस् सफा गर्ने । प्रकोपजन्य फोहोरको उचित प्रबन्ध मिलाउने वा नष्ट गर्ने । अस्पताल, स्वास्थ्य केन्द्र, आन्तरिक रूपमा विस्थापितको शिविर, विद्यालय जस्ता आधारभूत क्षेत्रमा विद्युतीय सेवा उपलब्ध गराउने	नक्साकन गरी पूर्व तयार पारिएको हुने । ● स्थानीय तहका स्रोत साधनको पहुँच तथा स्थानीय तहमा गठन भएका विपद् व्यवस्थापनका समितिहरू तथा कार्य दलहरूको परिचालन र उनीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिएको हुनेछ । ● सार्वजनिक सेवा प्रदाय सस्था तथा स्थानहरूमा पर्न सक्ने प्रभावहरूको अनुमान गरि समयमै सुचारु गर्नका लागि रणनीति तथा पूर्वतयारी गरिएको हुनेछ ● प्रत्येक वडा, गाउँपालिका र नपाहरूमा विपद् जोखिम व्यवस्थापन कोष खडा गर्ने ● प्रत्येक वडा, गाउँपालिका र नपामा स्थानीय विपद् तथा जलवायू अनुकूलन योजना तयार गर्ने	अनुमानित बजेट छुटाई राख्ने । विद्युत प्राधिकरण तथा उर्जा क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरू विपद्को क्षतिको प्रतिकार्य तथा समयमै सेवा उपलब्ध गराउनका लागि पूर्वतयारी अवस्थामा रहने ।	
पहिलो हप्ता	विस्तृत सर्वेक्षण पश्चात प्रभावितहरूको तथ्याङ्क विश्लेषण गर्ने । विषयगत बैठक र घटनाको विवरण संकलन गर्ने कार्य निरन्तर गर्ने (कार्य क्षेत्र पहिचान गरि कार्य गर्ने) मौजुदा अवस्थामा अस्पताल, विद्यालय, स्वास्थ्यसेवा प्रदायकका साथै सडक, पुल र अन्य संरचनाको क्षतिको लेखाजोखा प्रारम्भ गर्ने । आवासको लागी सहूलियत वा निशुल्क काठहरू उपलब्ध गराउने । सार्वजनिक सेवाहरू सुचारु गर्ने ।	● विस्तृत सर्वेक्षणका लागि जिम्मेवारी सहित टोली गठन गरी उनीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिएको हुनेछ । र संकलित तथ्यांकहरूको रिपोर्टिङ संयन्त्र विकास गरिएको हुनेछ । ● घर क्षति भएकाहरूको लागि उपलब्ध राहतको मापदण्डवारे स्पष्ट हुने र सबैलाई जानकारी गराउने र विपद् पुर्व नै सामुदायिक बन्धनसंग अग्रिम समझदारी गर्ने । ● अस्थायी पुलका सामग्रीहरू कम्तिमा १ वटा र अस्थायी भरयाड. १० वटा तयारी अवस्थामा राख्ने	सम्बन्धित विषयमा क्षमता विकास गर्नुपर्ने । विभिन्न स्रोत साधनहरूको पहिचान तथा परिचालनको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउनुपर्ने ।	जिसस, नगरपालिका, गाउँपालिकाहरू, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र क्षेत्रगत सदस्यहरू र DDMC ।
पहिलो महिना	अस्थायी शिविरको स्थापना गर्ने र विस्थापितलाई व्यवस्थित बनाउन सुरक्षित र खुला ठाउँमा लैजाने प्रबन्ध मिलाउने । क्षति भएका पूर्वाधारहरूको विस्तृत विवरण तयार गर्ने । शिघ्र पुनर्लाभको लागि आवश्यक अध्ययन, लेखाजोखा तथा विश्लेषण गरी बसोबास र जीविकोपार्जन जस्ता प्रमुख क्षेत्रको विकासका कार्यलाई अघि बढाउने वातावरण तयार गर्ने । पूर्वाधारहरू शिघ्र पुनर्लाभ तथा पुनः निर्माण गर्न आवश्यक विस्तृत प्राविधिक इष्टिमेट गर्ने र सम्बन्धित कार्यालयमा प्रतिवेदन पठाउने	● संभावित विपद्बाट विस्थापित हुन सक्ने परिवार आंकलन गरि अस्थायी स्थलको पहिचान गर्ने । ● पूर्वाधारको विस्तृत विवरण तयार गर्न जिल्ला प्राविधिक कार्यालयको सहयोगमा प्राविधिकहरूको सम्पर्क सूचि तयार गर्ने । ● विस्तृत प्राविधिक इष्टिमेटका लागि टिम गठन र जिम्मेवारी दिईएको हुनेछ, यसका लागि टिमका लागि आवश्यक बन्दोबस्तिका सामग्रीहरूको व्यवस्थापन गरि राख्ने ।	। विभिन्न तालिमहरू सञ्चालन गर्न स्रोत र साधनको अग्रिम व्यवस्था गर्न चुनौति हुने । समयमै तथ्यांक संकलन गरी प्रभावित हरुलाई उपलब्ध गराउने । विपद्कै लागि भनेर टोली र बन्दोबस्तिका सामग्रीहरू तयारी अवस्थामा नराखिएको ।	जिसस, नगरपालिका, गाउँपालिकाहरू, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र क्षेत्रगत सदस्यहरू र DDMC ।

विपद्को घटना पश्चातको अबधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
दोस्रो महिना	उपलब्ध बजेटको आधारमा पूर्वाधारहरु निर्माण प्रक्रियालाई प्रारम्भ गर्ने । विपद् पश्चात भत्किएका अस्पताल” (Hospital Safer from Disaster) विद्यालय, सडक, खानेपानी, बिजुली, टेलिफोन लगायतका सार्वजनिक सेवा प्रदायक संस्था लगायतका अन्य संरचनाहरु निर्माण गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> संभावित विपद्को कारण हुन सक्ने संरचनागत क्षतिको पुनः निर्माण र पुनर्स्थापनाका क्रियाकलापलाई जिल्ला समन्वय समिति को वार्षिक योजनामा समावेश गराउने । भवन आचार संहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयन र उत्थानशीलता (Resilience) को मापदण्डको निर्धारण निर्माण गरि सबै सरोकारवालालाई लागू गर्नका लागि जिल्ला प्रशासन कार्यालय र जिससले आवश्यक कार्य गर्नेछ । 	नियमित बजेटलाई परिचालन गर्ने र यसका सम्बन्धित निकायसंग अनुमति लिने प्रक्रिया नभएको । विपद् व्यवस्थापनलाई विकास योजनामा मुलप्रवाहिकरण गर्ने, स्थानीय तहमा बनेका विपद् व्यवस्थापन योजनाले जिल्लाको वार्षिक योजना र विषयगत योजनामा अझै प्रयाप्त मात्रामा प्राथमिकता पाउन सकेको छैन	जिसस, नगरपालिका, गाउँपालिकाहरु, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र क्षेत्रगत सदस्यहरु र DDMC ।
तेस्रो महिना र सो भन्दा बढि	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि विषयगत आकस्मिक योजना समय सापेक्ष परिमार्जन गर्ने । विपद् जोखिम न्यूनीकरणको कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन गर्ने, सबै प्रमुख परियोजनाहरूमा वातावरणीय प्रभाव लेखाजोखा (Initial Environmental and Impact Assessment) तथा विपद् प्रभावको लेखाजोखा (Disaster Impact Assessment) गर्ने । दिगो विकासमा पुनः निर्माणका क्रियाकलापलाई लिंक गर्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> दाता, निजी क्षेत्र वा दान-दातव्यबाट आर्थिक स्रोत जुटाउने र प्रभावित क्षेत्र (sector) एवं समुदायलाई आर्थिक स्रोत उपलब्ध गराउने व्यवस्थाको विकास गरिएको हुनेछ । EIA / DIA कार्य समावेश गर्न आवश्यक संस्थागत संयन्त्रको विकास गरिने र वातावरणीय तथा प्राकृतिक स्रोतको व्यवस्थापनमा विपद् सम्बन्धि विषयमाथि पनि अनिवार्य रूपमा ध्यान दिने कुरा समावेश गरिएको हुनेछ । आवश्यक नीति, मापदण्ड तथा निर्देशिकाहरूको विकास गरिएको हुनेछ । आर्थिक साधनहरू (साना लगानी, लघु ऋण, बीमा आदि) को प्रयोग गर्नका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा निजी क्षेत्रको संलग्नतालाई अभिवृद्धि गरिएको हुनेछ । 	सबै तहमा आपतकालीन प्रतिकार्य योजनाको तर्जुमा तथा क्षमताको अभिवृद्धि तत्काल गर्नु जरुरी छ । विपदपछि गरिने पुनर्लाभ (Recovery) तथा पुनःस्थापना कार्यक्रममा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका प्रयासलाई समावेश गर्ने संस्थागत प्रक्रियाको स्थापना नभएको विपद् पछि निर्माण कार्य गर्दा अझ राम्रो भन्नु राम्रो बनाउन (Build Back Better) मा जोड दिने कार्य निरन्तर गर्न कठिनाई	जिसस, नगरपालिका, गाउँपालिकाहरु, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र क्षेत्रगत सदस्यहरु र DDMC ।

परिच्छेद-५
कार्यान्वयन र पुनरावलोकन रणनीति

५.१ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना क्रियाशील हुने :

यस विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना जिल्ला स्तरको विपद् व्यवस्थापनका लागि उपलब्ध भौतिक, मानवीय र आर्थिक श्रोतहरूलाई आंकलन गरी साथै नेपाल सरकारको विपद् जोखिम व्यवस्थापनको रणनीति र उद्धारका न्यूनतम आधारभूत पक्षहरूलाई दृष्टिगत गरी तयार भई जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिबाट स्वीकृत तथा अनुमोदन भएको दस्तावेज हो । यस योजना भित्र विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना गरी दुई किसिमका योजनाहरू छन् । पूर्वतयारी योजना मनसुन भन्दा अगाडि देखि नै पूर्वतयारी बैठकहरूबाट सुरुवात हुनेछ भने प्रतिकार्य योजना बाढी, पहिरो, भूकम्प, आगलागी, खडेरी र आगलागी जस्ता विपद् संकेत प्राप्त हुना साथ यस योजनामा उल्लेखित विषयगत समितिहरू तथा फोकल व्यक्तिहरू र सरोकारवालाहरू स्वतः सक्रिय हुनेछन् ।

५.२ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन योजना :

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनामा उल्लेखित प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको प्रभावकारी कार्यान्वयन सम्बन्धित सरकारी तथा गैरसरकारी निकायबाट गरिने छ । यसका निम्ति सबै निकायहरूले पूर्वनिर्धारित पूर्वतयारी प्राथमिकता प्राप्त कार्य सम्पादनका लागि फोकल पर्सनको रूपमा जिम्मेवार कर्मचारी तोक्नु पर्दछ । जिल्लामा कार्यरत मानवीय सहायतामा संलग्न साभेदार निकायहरूले विभिन्न विषयगत क्षेत्रमा आवद्ध रहि यो विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयन गर्न सघाउने छन् । साथै जिसस, नगरपालिका तथा गाउँपालिका र त्यहाँ कार्यरत सरकारी कार्यालय, संघसंस्थाहरूले पनि विषयगत योजनाहरू कार्यान्वयन गर्न आवश्यक सहयोग गर्नेछन् । यस **विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७५** कार्यान्वयनका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको निर्णय पश्चात् जिल्ला विकास योजना, स्थानीय तह, सम्बन्धित सरकारी तथा गैरसरकारी निकाय, परियोजनाहरूको वार्षिक विकास योजना सम्बन्धित मा समावेश तथा मूलप्रवाहिकरण गरिने छ ।

५.३ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको नियमित समिक्षा तथा अद्यावधिकरण :

यस योजना, एक गतिशील जीवन्त योजना भएकोले यसलाई समय सापेक्ष आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गरिने छ । प्रत्येक वर्ष कम्तिमा १ पटक यस योजनामा पुनरावलोकन गरिने छ । विषयगत क्षेत्रहरूले आफ्नो क्षेत्रमा नियमित समिक्षा गरी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा प्रस्तुत गर्नु पर्ने छ ।

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना पुनरावलोकन गर्ने समयतालिका

योजना पुनरावलोकन गरीने अवधि	जिम्मेवार निकाय	गर्नुपर्ने मुख्य कार्य (बैठक गर्ने बजेट व्यवस्था आदि)	अर्को योजना पुनरावलोकन वा अद्यावधिक गर्ने बैठकको अनुमानित मिति
१ वर्ष	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	योजना समिक्षाको लागि बैठक गर्ने । आवश्यकतानुसार योजनामा परिमार्जन गर्ने । बजेट तथा सामग्रीको व्यवस्था गर्ने ।	२०७५ चैत्र
३, ३ महिना	”	प्रत्येक ३ महिनामा पूर्वतयारी योजना अनुसार के कति कार्य भन्ने समिक्षा गर्ने	प्रत्येक ३ महिना

परिच्छेद-६ प्रतिवेदन तथा अभिलेखन

६.१ प्रतिवेदन तथा सञ्चार :

विपद प्रतिकार्यको प्रतिवेदन तथा सञ्चार विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७ मा उल्लेख भएको अनुसूचि १६ अनुसार गरिनेछ। प्रतिकार्यका लागि गठित विषयगत अगुवाहरूले विपद् सम्बन्धि प्रतिवेदन जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिलाई बुझाउनु पर्नेछ। यस्तो प्रतिवेदन विपद्को अवधिमा सकेसम्म दैनिक रूपमा तयार गर्नु पर्दछ। साथै विपद्को बारेमा स्थलगत अनुगमन टोलीले तयार गरेको प्रतिवेदन जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिको बैठकमा प्रस्तुत गर्नेछ। प्रतिवेदनको जानकारी सबै सरोकारवालाहरूलाई जिल्ला आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्र (DEOC) बाट उपलब्ध गराईनेछ। तथापि सोको व्यवस्थाका अलवा विपद् तथा आपत्कालीन सूचना प्रवाह गर्ने जिम्मेवारी जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिले अन्य साभेदारसँग समेत छलफल गरी निश्चित निकाय वा व्यक्तिलाई प्रत्यायोजन गरिनेछ। यसका लागि जिल्ला विकास समितिको सूचना केन्द्र तथा नेपाल रेडक्रस सोसाईटीको सूचना केन्द्रको समेत सहयोग आवश्यकता पर्दछ। आपत्कालीन समयमा जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिको प्रत्यक्ष निर्देशनमा रहेर घटना विवरण तयार गर्ने र त्यसलाई स्थानीय तथा केन्द्रीय तहमा प्रवाह हुनेछ।

६.२ संस्थागत व्यवस्था :

नेपालमा विपद् व्यवस्थापनको कानूनी संरचनाको शुरुवात २०३९ सालमा जारी भएको दैवी प्रकोप (उद्धार) ऐन, २०३९ बाट भएको हो। यो ऐनले सरकारलाई विपद्को सामना गर्न तयार हुने र विपद्को समयमा प्रतिकार्य गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ। यो ऐनले मुलुकको इतिहासमै पहिलो पटक विपद् व्यवस्थापनको लागि संस्थागत संरचनाको व्यवस्था गरेको छ। साथै नेपाल सरकारले मिति २०७४ सालमा विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन जारी गरेको छ र सो ऐनमा समेत विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा र कार्यन्वयनलाई प्राथमिकता दिइएको छ।

६.३ अभिलेखिकरण :

जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिले जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्था (DLSA)-सबल कार्यक्रम तथा नेपाल रेडक्रस सोसाईटी लगायत अन्य निकायहरूको सहयोगमा जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७५ को दस्तावेज तयार गरिएको छ। आगामी दिनहरूमा हुने अद्यावधिकरणलाई पनि नियमित रूपमा अभिलेखिकरण गरिदै लगिनेछ।

६.४ अनुमोदन प्रक्रिया :

तोकिएको विभिन्न चरण तथा प्रक्रियाहरू पूरा गरी तयार गरेको जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DPRP) मस्यौदा प्रतिलाई मिति २०७५ फाल्गुन २ गतेको जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा प्रस्तुत तथा छलफल भई प्राप्त राय, सल्लाह, सुझावलाई समेत समेटेर पारित गरिएको छ। यस योजनालाई जिल्ला सभा, नगर सभा र गाउँसभाबाट आ-आफ्नो समग्र विकास योजनामा समावेश तथा मुलप्रवाहिकरण गरिने छ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची : १ रामेछाप जिल्ला अन्तरगत साविकका गाविस तथा नगरपालिकाको सन्कटासन्नता सूचकाङ्क (Vulnerability Index)-२०७३

क्र.स.	साविकको गाविस/नपाको नाम	गाउँपालिका र नगरपालिका	Exposure of Sensitivity (ES)	Aadaptation Capacity (AC)	Vulnerability Index (VI)	स्तर	मिति २०७२ वैशाखको भूकम्पले (जिप्रकाको रेकर्ड अनुसार)	
							मृत्यु	घाइते
१	रामपुर गाविस	रामेछाप नपा	७९३	३४०	२३३	उच्च	-	१
२	भीरपानी गाविस	खाँडादेवी	७२५	३२५	२२३	उच्च	-	१
३	पकरबास गाविस	खाँडादेवी	६९३	३२०	२१७	उच्च	२	३
४	हिमगंगा गाविस	रामेछाप	६४३	३००	२१४	उच्च	१	१
५	मन्थली नगरपालिका	मन्थली नपा	६८०	३२०	२१३	उच्च	-	३४
६	लखनपुर गाविस	दोरम्बा	६६२	३१२	२१२	उच्च	-	२
७	दुरागाउँ गाविस	लिखु	६०३	२९२	२०७	उच्च	८	२
८	रामेछाप नगरपालिका	रामेछाप नपा	६७७	३३०	२०५	उच्च	३	१७
९	पुरानागाउँ गाविस	मन्थली नपा	६१७	३०२	२०४	उच्च	१	३
१०	पिड्खुरी गाविस	खाँडादेवी	६३०	३१०	२०३	उच्च	-	१
११	खनियापानी गाविस	सुनापती	६०८	३००	२०३	उच्च	-	-
१२	भुजी गाविस	उमाकुण्ड	६०८	३००	२०३	उच्च	२	-
१३	टोकरपुर गाविस	दोरम्बा	६०७	३००	२०२	उच्च	१	४
१४	राकाथुम गाविस	खाँडादेवी	६००	३००	२००	उच्च	-	१
१५	मभुवा गाविस	खाँडादेवी	५९३	३००	१९८	मध्यम	-	-
१६	माकादुम गाविस	खाँडादेवी	५४०	३००	१८०	मध्यम	-	-
१७	सैपु गाविस	लिखु	५२७	३००	१७६	मध्यम	१	१
१८	दोरम्बा गाविस	दोरम्बा	५८३	३३३	१७५	मध्यम	-	-
१९	खाँडादेवी गाविस	खाँडादेवी	६४९	३७५	१७३	मध्यम	-	४
२०	देउराली गाविस	रामेछाप नपा	५०८	३००	१६९	मध्यम	-	५
२१	बेथान गाविस	सुनापति	५००	३००	१६७	मध्यम	-	१
२२	तिल्पुङ्ग गाविस	लिखु	५००	३००	१६७	मध्यम	-	२
२३	प्रीति गाविस	उमाकुण्ड	५००	३००	१६७	मध्यम	-	१
२४	डडुवा गाविस	दोरम्बा	६६६	४००	१६७	मध्यम	-	१
२५	खिम्ती गाविस	लिखु	५२०	३२०	१६३	मध्यम	-	१
२६	गेलु गाविस	मन्थली नपा	५२०	३२०	१६३	मध्यम	३	२
२७	गौशवाँरा गाविस	दोरम्बा	५२५	३२५	१६२	मध्यम	२	३
२८	कबुकास्थली गाविस	उमाकुण्ड	५३३	३३३	१६०	मध्यम	१	३
२९	गुन्सीभदौरे गाविस	दोरम्बा	४८०	३००	१६०	मध्यम	-	-
३०	ठोसे गाविस	गोकुलगंगा	४८०	३००	१६०	मध्यम	३	१
३१	गागलभदौरे गाविस	खाँडादेवी	५६७	३६०	१५८	मध्यम	-	-
३२	बाम्ती गाविस	उमाकुण्ड	४७०	३००	१५७	मध्यम	१	५
३३	रस्नालु गाविस	गोकुलगंगा	४६७	३००	१५६	मध्यम	-	-
३४	गुप्तेश्वर गाविस	उमाकुण्ड	४६७	३००	१५६	मध्यम	-	-
३५	फर्पु गाविस	गोकुलगंगा	४६७	३००	१५६	मध्यम	-	-
३६	चुचुरे गाविस	गोकुलगंगा	५७९	३७५	१५४	मध्यम	२	३
३७	फुलासी गाविस	मन्थली नपा	४८९	३१७	१५४	मध्यम	-	३
३८	चनखु गाविस	मन्थली नपा	५००	३२५	१५४	मध्यम	१	३
३९	नामाडी गाविस	गोकुलगंगा	४६९	३००	१५४	मध्यम	२	३
४०	बिजुलीकोट गाविस	उमाकुण्ड	५८३	३८०	१५३	मध्यम	-	२
४१	गुम्देल गाविस	लिखु	५७५	३७५	१५३	मध्यम	१	३
४२	दिमीपोखरी गाविस	सुनापति	४६०	३००	१५३	मध्यम	-	२
४३	बेताली गाविस	गोकुलगंगा	४५५	३००	१५२	मध्यम	५	६
४४	गोठगाउँ गाविस	रामेछाप नपा	४५३	३००	१५१	मध्यम	-	-
४५	नागदह गाविस	लिखु	४५३	३००	१५१	मध्यम	१	२
४६	साँघुटार गाविस	रामेछाप नपा	४६७	३१०	१५१	मध्यम	-	-
४७	हिलेदेवी गाविस	सुनापती	४५०	३००	१५०	मध्यम	-	-

अनुसूची २ : रामेछाप जिल्लाको स्थानीय तह निर्वाचनबाट निर्वाचित वडा अध्यक्षहरु

क्र.सं.		वडा अध्यक्षको नाम थर	वडा नं.	सम्पर्क नं.
१	मन्थली नगरपालिका	नारायण दास श्रेष्ठ	१	९८५१०४९९६९
		तरणी शंकर अधिकारी	२	९८४४०४४८६८
		केशव रोकका	३	९८४४२७८८११
		बिरेन्द्र कुमार बज्राचार्य	४	९८४४१४७९८०
		राम बहादुर कार्की	५	९८५४०४००५५
		गोपाल माझी	६	९८४४४४०५००
		सुदर्शन प्रसाद प्रसाई	७	९८५१०४५४५०
		राजकुमार श्रेष्ठ	८	९८४४१४२४५१
		बुद्धि ब. पुलामी मगर	९	९८४१०२९५७५
		भरत बहादुर बोहरा	१०	९८५४०४०७७६
		भिम ब. थापा मगर	११	९७४४०४२६७२
		कृष्ण हरी अधिकारी	१२	९८५४०४०३३७
		राजेन्द्र चौहान	१३	९७४४०१५८८१
		भरत सिं वार्डवा	१४	९८४४३३०६०५
२	रामेछाप नगरपालिका	नर ब. क्षेत्री	१	९८४४१४२०३४
		निर ब. श्रेष्ठ	२	९८४९६६५३३४
		भुपाल श्रेष्ठ	३	९८४४२८२७५८
		टुपेन्द्र ब. तामाङ	४	९७४४०७१७५७
		भिम ब. तामाङ	५	९८५४०४३९९९
		धन बहादुर खड्का	६	९८४४२८४८९६
		समिर कार्की	७	९८४४०६६०११
		केदार कार्की	८	९७४१०५०५९०
३	उमाकुण्ड गाउँपालिका	चन्द्र ब. श्रेष्ठ	९	९८४४३१५५८९
		नर्बु शेर्पा	१	९७४१३७४५०३
		खम्ब धोज बस्नेत	२	९८५४०४०५६८
		रमेश कुमार सुनुवार	३	९८५१२४९८०४
		मान ब. सुनुवार	४	९८४४४१२६६७
		कुविर ब. खत्री	५	९७४११२०४७४
		कृष्ण ब. सुनार	६	९८५४०४३१५१
रुद्रमणी नेवार	७	९७४११२७०६२		
४	गोकुलगंगा गाउँपालिका	मणि कुमार लामा	१	९७४४०७६२१८
		शेखरमान श्रेष्ठ	२	९७४४०००४६०
		नर बिक्रम कार्की	३	९८४०१९९६७२
		देबराज कार्की	४	९७४४०१५६५१
		बलराम खड्का	५	९८५१०३३४३३
		चन्द्र ब. सुनुवार	६	९८५१०५५८८३
५	लिखु गाउँपालिका	निडमार तामाङ	१	९८५४०४३३११
		पदम बहादुर तामाङ	२	९७४११६४०१३
		यम बहादुर महत	३	९८४४४१९०६७
		लिला बहादुर बस्नेत	४	९७४४००५६४४
		सोम ब. तामाङ	५	९७४४०७८३८२
		शिव प्रसाद न्यौपाने	६	९७५१०९५५५६
		सुवास बोहरा	७	९८५१०४०६२७
६	दोरम्बा गाउँपालिका	ढाल ब. राना मगर	१	९८४४२३०६६०

		खड्क ब. श्रेष्ठ	२	९८५११९०३८६
		लाल बदन मगर	३	९८६०५२५७८८
		चन्द्र ब. मगर	४	९८१४८३४०५
		गंगा ब. तामाङ	५	९७५१००३०४२
		अम्बिका प्रसाद गजुरेल	६	९८५११९५११४
		रेम ब. थापा	७	९८४१५३११२०
७	सुनापति गाउँपालिका	चण्डेश्वर चौलागाईं	१	९८१३३३४६७६
		कमल कु. के.सी	२	९८४४३१५१३१
		बाबुराम तामाङ	३	९८५१०७८१३८
		खड्क ब. घिसिङ तामाङ	४	९८४१४४९६१९
		तुलो कान्छा तामाङ	५	९८५१०७५८०८
८	खाँडादेवी गाउँपालिका	बिष्णु कुमार श्रेष्ठ	१	९८५१००८४७१
		ईन्द्र कुमार श्रेष्ठ	२	९७४१११२१३७
		पुष्कर कु. कार्की	३	९७४४०३७१९५
		धन ब. मानन्धर	४	९८४१३०६३१७
		तुलसीदास श्रेष्ठ	५	९८४४२७८८९५
		पुष्कर कार्की	६	९८५११५५८०४
		असल सिंह तामाङ	७	९७४१०७२१५६
		ईन्द्र ब. तामाङ	८	९८४४०७४३३७
		चिनिमाया तामाङ	९	९८४४२८०९५८

अनुसूची : ३

नगरपालिका, वडा तथा समुदाय स्तरमा तयार भएका जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना सम्बन्धी विवरण

क्र.स	स्थानीय योजना र तयार गर्ने गाविसको नाम	योजना तयार गरेको मिति	योजना तयार गर्न सहयोग तथा सहजिकरण गरेको निकाय	कैफियत
क	जलवायु परिवर्तन स्थानीय अनुकूलन योजना (LAPA)			
१	साविकको गौश्वारा गाविस	२०७१	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	३ वर्षे योजना
२	साविकको डडुवा गाविस	२०७१	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	३ वर्षे योजना
३	साविकको फुलासी गाविस	२०७१	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	३ वर्षे योजना
४	साविकको राकाथुम गाविस	२०७१	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	३ वर्षे योजना
५	साविकको मभुवा गाविस	२०७१	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	३ वर्षे योजना
६	साविकको भीरपानी गाविस	२०७१	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	३ वर्षे योजना
७	भलुवाजोर गाविस हाल मन्थली नपा वडा नं.११ र १२	२०७१	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	३ वर्षे योजना
८	कठजोर गाविस हाल मन्थली नपा वडा नं.४, ५ र ६	२०७१	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	३ वर्षे योजना
९	साविकको नागदह गाविस	२०७१	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	३ वर्षे योजना
१०	साविकको विजुलिकोट गाविस	२०७१	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	३ वर्षे योजना
११	साविकको सैपु गाविस	२०७१	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	३ वर्षे योजना
१२	साविकको गुप्तेश्वर गाविस	२०७१	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	३ वर्षे योजना
१३	साविकको रस्नालु गाविस	२०७१	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	३ वर्षे योजना
१४	साविकको फर्पु गाविस	२०७१	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	३ वर्षे योजना
१५	साविकको खिम्ती गाविस	२०७१	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	३ वर्षे योजना
१६	मन्थली गाविस हाल मन्थली नपा १, २ र ३	२०७१	सिसोसेज हिमालयन फाउन्डेसन	३ वर्षे योजना
१७	चिसापानी गाविस हाल मन्थली नपा वडा नं.१५ र १६	२०७१	सिसोसेज हिमालयन फाउन्डेसन	३ वर्षे योजना
१८	साविकको हिमगंगा गाविस	२०७१	सिसोसेज हिमालयन फाउन्डेसन	३ वर्षे योजना
१९	साविकको खनियापानी गाविस	२०७१	सिसोसेज हिमालयन फाउन्डेसन	३ वर्षे योजना
२०	साविकको गुम्देल गाविस	२०६८	अन्तरिम वन परियोजना/SDC	३ वर्षे योजना
२१	ओखेनी गाविस हाल रामेछाप नपा वडा नं. १, २ र ३	२०६८	अन्तरिम वन परियोजना/SDC	३ वर्षे योजना
२२	साविकको पकरवास गाविस	२०६८	अन्तरिम वन परियोजना/SDC	३ वर्षे योजना

ख	स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना (LDRMP)			
१	मन्थली नगरपालिकाको कार्यालय	२०७३	मन्थली नगरपालिका	५ वर्षे योजना
२	साविकको गेलु गाविस	२०७१	नेपाल ग्रामीण पुनर्निर्माण संस्था	५ वर्षे योजना
३	साविकको रामपुर गाविस	२०७३	सबल परियोजना	५ वर्षे योजना
४	साविकको हिमगंगा गाविस	२०७३	सबल परियोजना, सामुदायिक विकास समाज	५ वर्षे योजना
५	साविकको भिरपानी गाविस	२०७३	सबल परियोजना	५ वर्षे योजना
६	साविकको टोकरपुर गाविस	२०७३	सबल परियोजना	५ वर्षे योजना
७	साविकको विजुलीकोट गाविस	२०७३	सामुदायिक विकास समाज	५ वर्षे योजना
८	साविकको सैपु गाविस	२०७३	सामुदायिक विकास समाज	५ वर्षे योजना
९	साविकको दुरागाउँ गाविस	२०७३	सामुदायिक विकास समाज	५ वर्षे योजना
१०	साविकको भुजी गाविस	२०७३	सामुदायिक विकास समाज	५ वर्षे योजना

अनुसूची : ४ स्थानीय तथा समुदाय स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति, कार्यदल सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र ठेगाना	जिम्मेवार व्यक्तिको नाम, धर	सम्पर्क नम्बर
क.	नगरपालिका/गाउँपालिका स्तरीय स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति (LDMC)		
१	मन्थली नगरपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति	रमेश कुमार बस्नेत (नगर प्रमुख)	
२	रामेछाप नगरपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति	नर बहादुर थापामगर (नगर प्रमुख)	
३	उमाकृण्ड गाउँपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति	शेर बहादुर सुनुवार (अध्यक्ष)	
४	गोकुलगंगा गाउँपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति	खड्ग बहादुर सुनुवार (अध्यक्ष)	
५	लिखु तामाकेशी गाउँपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति	गोविन्द खड्का (अध्यक्ष)	
६	खाँडादेवी गाउँपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रेम बहादुर तामाङ (अध्यक्ष)	
७	सुनापति गाउँपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति	धावा लामा (अध्यक्ष)	
८	दोरम्बा गाउँपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति	कमान सिं तामाङ मोक्तान (अध्यक्ष)	
ख	वडा स्तरीय स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति (LDMC)		
१	मन्थली नगरपालिका वडा नं. १०, चनखु	भरत वोहरा (वडा अध्यक्ष)	
२	रामेछाप नगरपालिका वडा नं. ४, हिमगंगा	दुपेन्द्र तामाङ (वडा अध्यक्ष)	
३	रामेछाप नगरपालिका वडा नं. ५, रामपुर	भिम तामाङ (वडा अध्यक्ष)	
४	दोरम्बा गाउँपालिका वडा नं. १, डडुवा	ढाल बहादुर रानामगर (वडा अध्यक्ष)	
५	दोरम्बा गाउँपालिका वडा नं. २, दोरम्बा	खड्क बहादुर श्रेष्ठ (वडा अध्यक्ष)	
६	दोरम्बा गाउँपालिका वडा नं. ३, टोकरपुर	लालबदन मगर (वडा अध्यक्ष)	
७	दोरम्बा गाउँपालिका वडा नं. ४, गौश्वारा	चन्द्र बहादुर मगर (वडा अध्यक्ष)	
८	दोरम्बा गाउँपालिका वडा नं. ५, गुन्साल	गंग बहादुर तामाङ (वडा अध्यक्ष)	
९	दोरम्बा गाउँपालिका वडा नं. ६, लखनपुर/रिष्टे	अम्बिका प्र.गजुरेल (वडा अध्यक्ष)	
१०	दोरम्बा गाउँपालिका वडा नं. ७, लखनपुर/थापागाउँ	रेमबहादुर थापामगर (वडा अध्यक्ष)	
११	सुनापति गाउँपालिका वडा नं. १, गुन्सी	(वडा अध्यक्ष)	
१२	सुनापति गाउँपालिका वडा नं. २, दिमीपोखरी	कमल के.सी. (वडा अध्यक्ष)	
१३	सुनापति गाउँपालिका वडा नं. ३, हिलेदेवी	बाबुराम तामाङ (वडा अध्यक्ष)	
१४	सुनापति गाउँपालिका वडा नं. ४, बेथान	खड्ग बहादुर घिसिङ (वडा अध्यक्ष)	
१५	सुनापति गाउँपालिका वडा नं. ५, खनियापानी	तुलोकान्छा तामाङ (वडा अध्यक्ष)	
१६	खाँडादेवी गाउँपालिका वडा नं. ३, भीरपानी	पुस्कर कार्की (वडा अध्यक्ष)	
१७	खाँडादेवी गाउँपालिका वडा नं. ८, गागल भदौरे	इन्द्र तामाङ (वडा अध्यक्ष)	
१८	लिखु तामाकेशी गाउँपालिका वडा नं. १, दुरागाउँ	(वडा अध्यक्ष)	
१९	लिखु तामाकेशी गाउँपालिका वडा नं. २, सैपु	(वडा अध्यक्ष)	
२०	लिखु तामाकेशी गाउँपालिका वडा नं. ३, विजुलीकोट	(वडा अध्यक्ष)	
२१	लिखु तामाकेशी गाउँपालिका वडा नं. ४, विजुलीकोट	(वडा अध्यक्ष)	
२२	गोकुलगंगा गाउँपालिका वडा नं. १, चुचुरे	(वडा अध्यक्ष)	
२३	गोकुलगंगा गाउँपालिका वडा नं. २, ठोसे	शेखरमान श्रेष्ठ (वडा अध्यक्ष)	
२४	गोकुलगंगा गाउँपालिका वडा नं. ३, रस्तालु	नरविक्रम कार्की (वडा अध्यक्ष)	
२५	गोकुलगंगा गाउँपालिका वडा नं. ४, बेताली	(वडा अध्यक्ष)	
२६	गोकुलगंगा गाउँपालिका वडा नं. ५, नामाडी	बलराम खड्का (वडा अध्यक्ष)	
२७	गोकुलगंगा गाउँपालिका वडा नं. ६, फर्पु	(वडा अध्यक्ष)	
२८	उमाकृण्ड गाउँपालिका वडा नं. २, बाम्ती	(वडा अध्यक्ष)	
२९	उमाकृण्ड गाउँपालिका वडा नं. ३, कबुकास्थली	(वडा अध्यक्ष)	
३०	उमाकृण्ड गाउँपालिका वडा नं. ४, प्रिती	(वडा अध्यक्ष)	
३१	उमाकृण्ड गाउँपालिका वडा नं. ५, प्रिती	(वडा अध्यक्ष)	

३२	उमाकण्ड गाउँपालिका वडा नं. ६, भुजी	रुद्र नेवार (वडा अध्यक्ष)	
ग	समुदाय स्तरीय विपद व्यवस्थापन समिति (CDMC)		
१	साविकको रामपुर गाविस वडा नं. १, माभीगाउँ	भिमबहादुर माभी	९८६४०१८४६४
२	साविकको रामपुर गाविस वडा नं. २, गुरुङ खनकरी	गोपाल मगर	९८४४२५६९४३
३	साविकको रामपुर गाविस वडा नं. ४, लना	सुर्ज बहादुर श्रेष्ठ	९८४४२२९३७३
४	साविकको रामपुर गाविस वडा नं. ९, बसन्तपुर	लोकनारायण सुनुवार	९८४३३७५५६
५	साविकको हिमगंगा गाविस वडा नं. २, खुर्सानीडाँडा	टिका बहादुर सुनुवार	९७४९४३४७०४
६	साविकको हिमगंगा गाविस वडा नं. ४, डाँडाबसेरी	रोजकुमार श्रेष्ठ	९८४४२६२२६३
७	साविकको हिमगंगा गाविस वडा नं. ६, तित्रीबोट	शेरबहादुर मगर	
८	साविकको हिमगंगा गाविस वडा नं. ७, चिउरीबोट	केदार बहादुर सुनुवार	९७४४०४९०७६
९	साविकको भीरपानी गाविस वडा नं. १, माभीगाउँ	सीता माभी	९८९८७०६४६५
१०	साविकको भीरपानी गाविस वडा नं. ७, डफ्का	गोविन्दराज कार्की	९७४४०४४४७३
११	साविकको भीरपानी गाविस वडा नं. ८, डाँडाटोल	खड्ग बहादुर पौडेल	९७४४०४०३९०
१२	साविकको भीरपानी गाविस वडा नं. ९, लाप्कागाउँ	कर्जामान तामाङ	९८९८८३५६९९
१३	साविकको टोकरपुर गाविस वडा नं. १, पहरीगाउँ	कुपेन्द्र पहरी	९८६०४२३०५२
१४	साविकको टोकरपुर गाविस वडा नं. ६, खोरियापानी पोखरी	शेर बहादुर मगर	९६९४८०३७५९
१५	साविकको टोकरपुर गाविस वडा नं. ७, गैह्राटोल निगुरे	टिकाराम थापामगर	९७४४०४३४०३
१६	साविकको टोकरपुर गाविस वडा नं. ८, दाउनेकल्लेरी	योगेन्द्र रजान मगर	९६९४८३०९९४

Likhu Rural Municipality-3 & 4 (Bijulikot VDC)

SN	Name	Post	Address	Remarks
First Aid task force				
1	Sikendra Kumar Shaha	Coordinator	Health Post, Bijulikot	
2	Uma Karki Mahat	Member	Bijulikot -4	ANM, HP, Bijulikot
3	Radha Sunuwar	Member	Bijulikot -7	Health volunteer
4	Nokhdevi Dahal	Member	Bijulikot -5	Health volunteer
5	Maiya Khadka	Member	Bijulikot -1	Health volunteer
6	Tilak Kumari Pariyar	Member	Bijulikot -9	
7	Sangdolma Tamang	Member	Bijulikot -3	Health volunteer
Early Warning System task force				
1	Kaji Mungrati	Coordinator	Bijulikot -8	SM, LGCDP
2	Gopini Karki	Member	Bijulikot -1	LDMC member
3	Achyut Timilsina	Member	Bijulikot -9	LDMC member
4	Lalsingh Tamang	Member	Bijulikot -4	
5	Hari Bdr Bk	Member	Bijulikot -6	
6	Kul Bdr Adhikari	Member	Bijulikot -3	
7	Laxmi Dahal	Member	Bijulikot -5	
Community Search & Rescue task force				
1	Ramhari Raj Bhandari	Coordinator	Prahari Check Post	Incharge
2	Lekhnath Dahal	Member	Bijulikot -5	LDMC member
3	Amrit Tamang	Member	Bijulikot -2	LDMC member
4	Lok Bdr Sunuwar	Member	Bijulikot -7	Sup committee member
5	Rajkumari Basnet	Member	Bijulikot -4	
6	Nirmala Khadka	Member	Bijulikot -1	LDMC, Member
7	Raddha BK	Member	Bijulikot -6	

Umakunda Rural Municipality – 6 (Bhuji VDC)

SN	Name	Post	Address	Remarks
Community Search and Rescue Taskforce				
1	Raju Pariyar	Coordinator	Police Post, Bhuji	In charge
2	Padam Bdr Shrestha	Member	Bhuji-	Redcross member
3	Gobinda Kumar Sunuwar	Member	Bhuji-	
4	Muna Shrestha	Member	Bhuji	Women representative
5	Aashika Shrestha	Member	Bhuji	LDMC member
6	Kamal Bisunkhe	Member	Bhuji – 5	LDMC member
7	Karna Bdr Sunuwar	Member	Bhuji -6	LDMC member

Community First Aid taskforce				
1	Kishor Prasad Yadab	Coordinator	Health Post, Bhuji	In charge
2	Komalmaya Sunuwar	Member	Bhuji -1	Women health volunteer
3	Padam Maya Sunuwar	Member	Bhuji -	
4	Pradip Sunuwar	Member	Bhuji	Redcross
5	Saroj Sunuwar	Member	Bhuji -5	Health worker
6	Kamala Sunuwar	Member	Bhuji -	Women Health Volunteer
7	Sudip Sunuwar	Member	Bhiji-	Women Health Volunteer
Early Warning System taskforce				
1	Menuka Devi Sunuwar	Member	Bhuji -1	SM- LGCDP
2	Hemanta K Sunuwar	Member	Bhuji -6	LDMC member
3	Harikaji Shrestha	Member	Bhuji -2	LDMC member
4	Chandesh Sunuwar	Member		
5	Pramila Sunuwar	Member	Bhuji-3	LDMC member
6	Manoj Kumar Sunuwar	Member	Bhji -3	LDMC member
7	Paba Singh Baraili	Member	Bhuji -	Local journalist
8	Sete Sarki	Member	Bhuji -	

Ramechhap Municipality-4 (Himaganga VDC):

SN	Name	Post	Address	Remarks
Community Search & Rescue taskforce				
1	Ramkrishna Magar	Coordinator	Himaganga -1	
2	Baburam Shrestha	Member	Himaganga -3	
3	Bharat Ram Sunuwar		Himganga -6	LDMC Member
4	Chakra Bdr Shrestha		Himaganga -3	
5	Ananta Magar		Himganga -9	
Community First Aid taskforce				
1	Ishwari Magar	Coordinator	Himganga -9	
2	Ramkumari Shrestha	Member	Himganga -4	
3	Baal Kumari Bk	Member	Himganga -7	LDMC Member
4	Samana Jogi	Member	Himganga -3	
5	Chhalimaya Magar	Member	Himganga -7	
Early Warning System taskforce				
1	Rudra Newar	Coordinator	Himganga -4	
2	Shyam Shrestha	Member	Himganga -5	LDMC member
3	Dall Kumari BK	Member	Himganga -6	LDMC member
4	Jyan Bdr Magar	Member	Himganga – 8	
5	Kedar Sunuwr	Member	Himganga -6	LDMC member

Likhu Rural municipality-2 (Saipu VDC)

SN	Name	Post	Address	Remarks
Community Search & Rescue Task Force				
1	Padam Tamang	Coordinator	Saipu – 8	
2	Raju Raut	Member	Saipu -1/ LDMC member	
3	Rajaram Raya Yadab	Member	Police Check Post, Saipu	
4	Ganga Karki	Member	Saipu- 4, LDMC member	
5	Binju Sunuwar	Member	SM,LGCDP	
Community First Aid Taskforce				
1	Tanka Prasad Paudel	Coordinator	LDMC member	
2	Urmila Paudel	Member	Saipu - 8 /Health worker	
3	Prapti Sunuwar	Member	Saipu -6/ Health worker	
4	Yubraj Paudel	Member	Saipu -5/ LDMC member	
5	Dilli Tamang	Member	Saipu- 8/Health worker	
Early Warning System Taskforce				

1	Janak Raj Paudel	Coordinator	Saipu- 8/LDMC member	
2	Tika Karki	Member	Saipu -3/LDMC member	
3	Chhabiraman Niraula	Member	Saipu -7	
4	Rajendra Prasa Paudel	Member	Saipu- 9	
5	Naresh Karki	Member	Saipu- 3, LDMC member	

Likhu Rural Municipality -1 (Duragaun VDC)

SN	Name	Post	Address	Remarks
Community Search & Rescue Task Force				
1	Jyan Bdr Gurung	Coordinator	Duragaun -8	LDMC member
2	Rana Bdr Sunuwar	Member	Duragaun -4	
3	Kumar Thapa	Member	Duragaun -6	
4	Ganga Bdr Sunuwar	Member	Duragaun -5	
5	Sharmila Khutte	Member	Duragaun -7	LDMC member
6	Hem Kumari Khadka	Member	Duragaun -1	LDMC member
7	Khem Raj Sunuwar	Member	Duragaun -6	LDMC member
Community First Aid Taskforce				
1	Gauri Shankar Thakur	Coordinator	Health Post, Duragaun	Incharge
2	Khit Kumari Thapa	Member	Duragaun -6	women health volunteer
3	Ambika Paudel	Member	Duragaun -5	women health volunteer
4	Gita Sunuwar	Member	Duragaun -5	women health volunteer
5	Sharmila Sunuwar	Member	Duragaun -1	women health volunteer
6	Purnamaya Sunuwar	Member	Duragaun -6	women health volunteer
7	Nirmala Sunuwar	Member	Duraghau -4	women health volunteer
8	Bibi Tamang	Member	Duragaun -2	women health volunteer
9	Nimachheki Tamang	Member	Duragaun -9	women health volunteer
Early Warning System Taskforce				
1	Rajan Prasad Paudel	Coordinator	Durgauan -8	
2	Alisha Sunuwar	Member	Duragaun -6	LDMC member
3	Anita Karki Thapa	Member	Duragaun -3	LDMC secretary
4	Janardan Ghimire	Member	Duragaun -8	LDMC member
5	Tararam Thapa	Member	Duragaun -1	
6	Krishna Bdr Barmashakha	Member	Duragaun -7	
7.	Prem Bahadur Tamang	Member	Duragaun -2	LDMC member

अनुसूची ५ जिल्लामा भएका श्रोत सामग्रीहरूको विवरण

नेपाली सेनासंग भएका श्रोत साधनहरू (अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धि खोज तथा उद्धारका सामग्रीहरू)

क्र.सं	विवरण	इकाई	गण हेडक्वार्टरमा रहेको परिणाम	दोरम्बा गुल्ममा रहेको परिणाम	जम्मा
१	Switter	गोटा	८	८	१६
२	Shovel	गोटा	२	२	४
३	Rake	गोटा	२	२	४
४	Rake hoe	गोटा	२	२	४
५	Axe hoe	गोटा	१	१	२
६	First Aid Kit set	गोटा	१	१	२
७	Jump Suit	गोटा	१५	१५	३०
८	Gloves		१५	१५	३०
९	Helmet	गोटा	१५	१५	३०
१०	Boot	गोटा	१५	१५	३०
११	Torch	गोटा	५	५	१०
१२	Socks		१५	१५	३०

१३	Wate bottle	गोटा	१४	१४	२८
१४	Face Mask	गोटा	१५	१५	३०
१५	Jet switter	गोटा	१	१	२

बाढी, पहिरो, भूकम्प सम्बन्धि खोज तथा उध्दारका सामग्रीहरु

क्र.सं	विवरण	इकाई	परिणाम	प्राप्तीको श्रोत	वितरण गरिएको स्थान	कैफियत
१	लाईफ ज्याकेट	गोटा	७	नेपाली सेना		
२	क्यारविना	गोटा	२	नेपाली सेना		
३	इमरजेन्सी फस्ट एड वक्स	गोटा	१	नेपाली सेना		
४	रवर टयुव	गोटा	१	नेपाली सेना		बेसावुत
५	१२ मिमि को क्यारविन रोप	मिटर	१००	गणले खरिद गरेको		
६	९ मिमिको क्यारविन रोप	मिटर	११८	गणले खरिद गरेको		
७	प्रोसिक	मिटर	१०	गणले खरिद गरेको		
८	पुल्ली	गोटा	४	गणले खरिद गरेको		
९	क्यारविना	गोटा	१०	गणले खरिद गरेको		
१०	फिगर ८	गोटा	१०	गणले खरिद गरेको		
११	सिट हार्नेस	गोटा	१०	गणले खरिद गरेको		
१२	टेप सीलिङ.	गोटा	५	गणले खरिद गरेको		
१३	पिक	गोटा	४०	नेपाली सेना	गण हेडक्वार्टर	
१४	सावेल	गोटा	३१	नेपाली सेना	गण हेडक्वार्टर	
१५	ग्ल	गोटा	२	नेपाली सेना	गण हेडक्वार्टर	
१६	बाल्टिन	गोटा	५	नेपाली सेना	गण हेडक्वार्टर	
१७	टूल	गोटा	२०	नेपाली सेना	गण हेडक्वार्टर	
१८	घन	गोटा	२	नेपाली सेना	गण हेडक्वार्टर	
१९	फस्ट एड वक्स	गोटा	२	नेपाली सेना	गण हेडक्वार्टर	
२०	स्टेचर	गोटा	२	जिल्ला वन कार्यालय	गण हेडक्वार्टर	
२१	पिक	गोटा	५	जिसस कार्यालय	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	गोटा ४, बेसावुत
२२	सावेल	गोटा	६	जिसस कार्यालय	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	
२३	त्रिपाल	गोटा	५	जिसस कार्यालय	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	
२४	ग्ल	गोटा	३	जिसस कार्यालय,	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	
२५	बाल्टिन	गोटा	६	जिसस कार्यालय,	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	
२६	रवर टयुव	गोटा	३	जिसस कार्यालय,	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	
२७	टूच लाइट	गोटा	१	जिसस कार्यालय,	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	
२८	डोरी	मिटर	१५०	जिसस कार्यालय,	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	
२९	फस्ट एड वक्स	गोटा	२	जिसस कार्यालय,	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	
३०	कपडाको पंजा	जोर	१५	जिसस कार्यालय,	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	
३१	लाईफ ज्याकेट	गोटा	४	जिसस कार्यालय,	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	
३२	पिक	गोटा	५	जिसस कार्यालय,	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	
३३	सावेल	गोटा	४	जिसस कार्यालय,	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	
३४	ग्ल	गोटा	१	जिसस कार्यालय,	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	
३५	घन	गोटा	१	जिसस कार्यालय,	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	
३६	बन्चरो	गोटा	२	जिसस कार्यालय,	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	
३७	स्टेचर	गोटा	१	जिसस कार्यालय,	सुरक्षा गुल्म, मन्थली	

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा रामेछाप अन्तर्गत मौज्दात सामग्री विवरण

क्र.सं	विवरण	ईकाइ	मौज्दात सामग्री	कैफियत
१	त्रिपाल	थन	९८७२	
२	Family kit box	गोटा	१४२	
३	कम्बल	थन	२२२२	
४	टेण्ट	गोटा	२४	
५	प्रोटेवल ग्यास	काटुन	५१	
६	कागज प्लेट	बोरा	२	

७	जिन्स कपडा (रोल)	मिटर	४८०	
८	प्लाष्टिक कालो	रोल	३६	
९	पिकनिक टेबल	थन	९	
१०	भुल	थन	३५०	
११	स्लिपिङ्ग ब्याग	थन	९०	
१२	राहात सामाग्री सेट प्रति परिवार	थन	१००	

सबल परियोजनाले साविकका गाविसका स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिलाइ हस्तान्तरण गरेको सामाग्रीहरूको विवरण :

S.N	Goods name	Tokarpur	Rampur	Himganga	Bhirpani	DDRC	Total
1	Safety Helmet	20	20	20	20	5	85
2	Rubber boots	10	10	10	10	5	45
3	Rescue vest	15	15	15	15	10	70
4	Life Jacket	0	7	3	15	10	35
5	Strecthere	5	5	5	5	5	25
6	Glove	15	15	15	15	10	70
7	Headlight	5	5	5	5	5	25
8	Medium sized rubber tube	0	3	1	6		10
9	Foot Pump	0	2	1	5	3	11
10	Nylon Rope/static Rope	5	5	5	5	5	25
11	Mega Phone	5	5	5	5	5	25
12	Pick	20	20	20	20	5	85
13	Hammer (2 Kg)	10	10	10	10		40
14	Shoval	20	20	20	20	5	85
15	Metal Bucket	15	15	15	15	5	65
16	Whistle	10	10	10	10		40
17	Tin Box	5	5	5	5	1	21
18	Saw	5	5	5	5		20
19	Lever (Gall)	10	10	10	10		40
20	Lock Key	10	10	10	10		40
21	Earthquake alarm with 9 Battrry					3	
22	Fire Extinguisher (ABC type 4 kg)					2	
23	Digital Display board for information					1	

सामुदायिक विकास समाजले साविकका भुजी, दुरागाउँ, सैपु र बिजुलीकोट गाविसका स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाइ हस्तान्तरण गरेको सामुदायिक खोज तथा उद्धार सामाग्रीहरूको विवरण

क्र.स.	सामुदायिक खोज तथा उद्धार सामाग्रीहरूको विवरण	एकाई	जम्मा संख्या	कैफियत
1	Carabina	Pcs	40	
2	Static Rope	Mtr.	400	
3	Rescue harness (Full Body)	Pcs	20	
4	Mega Phone/Hand mike	Pcs	4	
5	Pick Axel	Pcs	8	
6	Sabbal (Crow bar)	Pcs	8	
7	Shovel with PVC Handle	Pcs	8	
8	Head Light	Pcs	20	
9	Tin Trunk	Pcs	4	
10	Rain coat	Pcs	16	
11	Hammer	Pcs	4	

12	Boots	Pairs	12	
13	Safety Helmet	Pcs	24	
14	Whistle	Pcs	20	
15	Stretchers (Folding Type)	Pcs	4	
16	Safety Vest	Pcs	20	
17	Hand Saw (Aara)	Pcs	4	
18	Wire Cutter	Pcs	4	
19	Hand Torch	Pcs	8	
20	Lock and keys	Pcs	4	
21	Globes	Pairs	20	
22	Lighter	Pcs	20	
23	Note copy with ball pen	Pcs	4	

अनुसूची : ६

विपद् द्रुत सर्वेक्षण प्रतिवेदन फारम

गा.पा./न.पा. ....

फारम नं.१ (० देखि २४ घण्टा)

विपद् परेको मिति :

क्र. सं.	बडा नं.	जनसंख्या			प्रभावित परिवार			विस्थापित परिवार		क्षति भएका घरधुरी		सहयोगको आवश्यकता कुन कुन क्षेत्रमा देखिएको छ ?
		मृत्यु	हराएको	घाइते	घरधुरी	पुरुष	महिला	घरधुरी	जनसंख्या	पूर्ण	आंशिक	

(स्रोत : नेपाल रेडक्रस सोसाइटी)

अनुसूची : ७ विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रमुख शब्दावली

प्रकोप (Hazard) : विपद् ल्याउन सक्ने कुनै पनि घटना जस्तै बाढी, पहिरो, आगलागी, हुरीबतास, चट्याङ प्रकोप हुन् ।

विपद् (Disaster) : प्रकोपका घटनाबाट जनधनको क्षति भएको अवस्था । मानिस मर्ने, हराउने, घाइते हुने, घरपालुवा पशु मर्ने र खेतबारी नष्ट भएर मानिस विस्थापित भएर अर्काको सहयोग लिनु पर्ने स्थिति उत्पन्न हुनु नै विपद् हो ।

जोखिम (Risk) : प्रकोपका घटनाबाट क्षति हुने सम्भावना रहेको अवस्था वा हानीनोक्सानी हुने सम्भावना । नदी किनारमा रहेको बस्ती बाढीको धेरै जोखिममा रहेको हुन्छ । धेरै भिरालो तथा पाखोमा भएको घर वा त्यसभन्दा तल भएको घर वा बस्ती पहिरोको जोखिममा रहेको हुन्छ ।

सङ्घटसन्न (Vulnerable) : आपत्कालीन अवस्था उत्पन्न हुने सम्भावना भएको वा अत्यधिक जोखिममा रहेको वा विपत्तितर्फ उन्मुख भएको अवस्था । पहिरो जान लागेको ठाउँको छेउको घर वा बस्ती तथा बाढी आउने समयमा खोला किनारमा भएको घर वा बस्ती ।

न्यूनीकरण (Reduction) : प्रकोपको घटनाबाट हुन सक्ने क्षति कम गर्न वा प्रकोपको घटना भएर विपद् आउनु अघि त्यसको सामना गर्न गरिने तयारी । पूर्वतयारी, पूर्वचेतावनी प्रणालीको स्थापनाजस्ता कार्यबाट प्रकोपको जोखिम न्यून गर्ने काम ।

अल्पीकरण (Mitigation) : विपद्बाट हुन सक्ने क्षति कम गर्न गरिने कार्य । खोलाको किनारमा तटबन्ध लगाउने, तारजाली लगाउनेजस्ता काम, पहिरो जान लागेको ठाउँमा टेवा पर्खाल लगाएर पहिरो नियन्त्रण गर्ने काम, जसले पहिरो जानबाट नियन्त्रण गर्छ । विकासका काममा जोखिम कम गर्ने विधि अपनाएर क्षति हुने सम्भावनालाई कम गर्ने काम ।

क्षमता (Capacity) : विपद्को सामना गर्ने स्रोत, साधन, ज्ञान, सीप आदि भएको अवस्था । प्रकोप हुने सम्भावना छ भने प्रकोपको घटना हुनु पहिले गरिएको पूर्वतयारी । आपत्कालमा चाहिने सामानको जोहो गरिएको अवस्था । पूर्वतयारी गरेर विपद्को सामना गर्ने क्षमता बढाउन सकिन्छ ।

प्रवलीकरण (Retrofitting) : बलियो बनाउने काम । पुरानो घर, गोठको मर्मतसम्भार वा बाटो, पुल, विद्यालयजस्ता संरचनालाई विशेष प्रविधिद्वारा मर्मतसम्भार गरी प्रकोपका घटनाबाट क्षति नहुने स्तरमा विकास गर्ने कार्य ।

भवन निर्माण संहिता (Building code) : नेपाल सरकारबाट २०६० सालमा भवन निर्माणका लागि लागू भएको मापदण्ड । साधारण भूकम्पबाट घर, कार्यालय भवन, विद्यालय भवन नभत्किउन भन्ने उद्देश्यले सरकारले तयार गरेको घर वा भवन बनाउने मापदण्ड ।

आपत्काल (Emergency) : प्रकोपका कारण जनधनको क्षति वा नोक्सान भएर उत्पन्न भएको विपत्तिको अवस्था । यस्तो अवस्थामा घर, छरछिमेकले मात्र समस्याको समाधान गर्न कठिन हुन्छ र सरकार वा गैरसरकारी निकायको सहयोगको आवश्यकता पर्छ ।

पूर्वानुमान (Forecast) : कुनै पनि विषयमा पहिले नै गरिने अनुमान । अत्याधिक वर्षा भएपछि बाढी आउने अनुमान गर्न सकिन्छ । रेडियोले दिनभरको मौसम कस्तो हुन्छ भनेर भन्नु पूर्वानुमान हो ।

पूर्व-चेतावनी (Early Warnings) : कुनै पनि घटना हुने सम्भावना भएमा त्यस्तो घटनाबाट प्रभावित हुन सक्ने समुदायलाई पहिले नै जानकारी दिने कार्य । पूर्वचेतावनी प्रणालीको विकासले विपद्को सामना गर्न सक्ने तत्कालको तयारी गर्न सहयोग गर्छ ।

पूर्वतयारी (Preparedness) : प्रकोपका घटनाबाट हुने क्षति कम गराउन, विपद्को अवस्थामा सुरक्षित स्थानान्तरण गर्न, मानवीय तथा आर्थिक क्षति कम गर्न र आपत्कालीन अवस्थामा व्यवस्थित र प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्न विपद् हुनु पहिले नै गरिने कार्यलाई पूर्वतयारी भनिन्छ ।

प्रतिकार्य (Response) : विपद्को सङ्कटकालीन अवस्थामा गरिने उद्धार, राहत तथा मानवीय सेवाको कार्य । प्रकोपमा परेका मानिस वा छरछिमेकीलाई त्यसबाट निकाल्ने काम, घरबारविहीन भएकालाई आश्रयस्थलमा राख्ने र तिनको जीविकोपार्जनको लागि गरिने सहयोगको काम ।

सामना (Cope) : कुनै पनि घटनाको प्रतिकार गर्नु तथा विपद्बाट पर्ने समस्या समाधान गर्ने क्षमता वा शक्ति हुनु, बाढी आएमा खोलामा पौडी खेलेर बाहिर निस्कने क्षमता बाढीको सामना हो ।

घुँडा टेकी गुँडुल्क, ओत लागी समात (Duck, Cover and Hold) : विशेषगरी भूकम्प गएको समयमा सुरक्षित रहनको लागि बस्ने तरिका, पहिरो गएको समयमा पनि यो विधिबाट संवेदनशील अड्ग बचाउन सकिन्छ ।

भटपट भोला (Go Bag) : प्रकोपको घटना भइहालेमा आफ्नो तथा परिवार र सकेसम्म छरछिमेकको सहयोगको लागि औजार, औषधि, हलुका खाद्यान्न आदि राखिएको त्यस्तो भोला जसलाई सजिलै भेटिने ठाउँमा राखिएको हुन्छ र प्रकोपको घटना भएको अवस्थामा बोकेर हिँड्न सकिन्छ ।

अनुसूची : ८

विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने क्रममा जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति तथा जिल्ला स्तरीय सकारवालाहरुको बैठकका सहभागी एवं निर्णयहरु

आज मिति २०७५ साल फागुन २ गते विहिबारका दिन २ बजे जिल्ला प्रशासन कार्यालय रामेछापको सभाहलमा प्रमुख जिल्ला अधिकारी एवं जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष श्रीमान् कृष्ण प्रसाद शर्माज्यूको अध्यक्षतामा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति रामेछापको बैठकमा देहायका महानुभावहरुको उपस्थित रह्यो ।

उपस्थित

क्र.स.	नाम	पद	कार्यालय	दस्तखत
१.	श्री कृष्ण प्रसाद शर्मा	प्र.जि.अ.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
२.	श्री तारानारायण श्रेष्ठ	पूर्व सभासद		
३.	श्री शान्तिप्रसाद पौडेल	प्रदेश संसाद	प्रदेश नं. ३, नेपाल	
४.	श्री प्रेम बहादुर खड्का	प्रमुख	जिल्ला समन्वय समिति	
५.	श्री रमेशकुमार बस्नेत	प्रमुख	मन्थली नगरपालिका	
६.	श्री राजेन्द्र कुमार के.सी.	जि.स.अ.	जिल्ला समन्वय समिति	
७.	श्री अमरेन्द्र बहादुर सिंह	प्र.ना.उ.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	
८.	श्री आनन्द श्रेष्ठ		नेकपा	
९.	श्री मदन आर्षिकारी		नेपाली काँग्रेस	
१०.	श्री जगन्नाथ प्रश्र	डि.प्र.	स्वा.पा.संस्था.स.स.हे.ने.४	
११.	श्री रत्न प्रसाद कडेला	अध्यक्ष	MSWC	
१२.	श्री सुबोध प्रसाद	उप.प्र.अ.	उ.पा.क.उ.ग.पा.	
१३.	श्री सीता राप्र धर	डा.प्र.	सो.सि.सं.स.स.स.स.स.	
१४.	श्री सुकुम चरकेल	इ.क.उ.प्र.स.स.	सि.वि.त.स.स.	
१५.	श्री इश्वरी प्रसाद पौडेल	रा.पा.क.स.स.स.	रा.पा.क.स.स.स.	
१६.	श्री बोर धर्म तामाङ	डा.प्र.	ने.आ.सि.	
१७.	श्री निरज खतिवडा	क्र.प.	जि.प्र.स.स.स.	
१८.	श्री प्रकाश राज नेपाल	डि.प्र.अ.	डि.प्र.अ.	
१९.	श्री साहब बिन्द्रेत	डि.प्र.	ज.तथा.सि.सि.स.	
२०.	श्री सुवासिना श्रेष्ठ	अध्यक्ष	उ.पा.क.उ.ग.पा.	
२१.	श्री सुकुम चरकेल		नेकपा	
२२.	श्री सुकुम चरकेल		नेकपा	
२३.	श्री सुकुम चरकेल		नेकपा	
२४.	श्री राम नोबु के.सी.	व.अ.स.	व.अ.स.	
२५.	श्री सुबोध प्रसाद	प्र.अ.	कृषि.सं.स.स.स.	
२६.	श्री लोकेन्द्र यादव	प्र.जि.सि.स.	जि.नि.वि.स.स.स.	
२७.	श्री दिल वहादुर नेपाली	व.अ.स.	संस्कृत समेकाप	
२८.	श्री अश्व प्रकाश श्रेष्ठ	अ.स.	ने.सं.स.स.स.	
२९.	श्री सुकुम चरकेल	व.अ.स.	व.अ.स.	
३०.	श्री सुकुम चरकेल	व.अ.स.	व.अ.स.	
३१.	श्री सुकुम चरकेल	व.अ.स.	व.अ.स.	
३२.	श्री सुकुम चरकेल	व.अ.स.	व.अ.स.	
३३.	श्री सुकुम चरकेल	व.अ.स.	व.अ.स.	

क्र.स.	नाम	पद	कार्यालय	दस्तखत
३६	श्री धिरबहादुर थापा (रवि)	DRR/CCA Officer	स्वल्प परियोजना	DRR/CCA
३७	श्री लक्ष्मण सुभेल	डा. सु.	जिल्ला प्रशासन	लक्ष्मण
३८	श्री सुब्रज कुमार श्रेष्ठ	कर्मचारी	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	सुब्रज
३९	श्री खिल्ला व ब्रह्म	ड. क. अ.		खिल्ला
४०	श्री जगेश व सुबे		इलाका प्रशासन कार्यालय	
४१	श्री शीलाना के. सी		जिल्ला प्रशासन कार्यालय	श्री
४२	श्री प्रदुदलगत			प्रदुदलगत
४३	श्री सुप्रेम पाल			सुप्रेम
४४	श्री जगेश श्रेष्ठ		इलाका प्रशासन कार्यालय	Ganesh
४५	श्री रामबाबु (का)	उ. (क.)	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	रामबाबु
४६	श्री बाबुराज आचार्य	का. सु.	" "	बाबुराज
४७	श्री जैराम आचार्य	स्व. कर्मचारी	" "	जैराम
४८	श्री खिल्ला महेश	स. उ. क.	" "	खिल्ला महेश
४९	श्री पौडेल राज आचार्य	"	" "	पौडेल
५०	श्री मोहन व मजा	"	" "	मोहन
५१	श्री खिल्ला पुरी			खिल्ला पुरी
५२	श्री राम मया के. सी.			राम
५३	श्री			
५४	श्री			
५५	श्री			
५६	श्री			
५७	श्री			
५८	श्री			
५९	श्री			
६०	श्री			
६१	श्री			
६२				

निर्णयहरू

१. रामेछाप जिल्लाको विगतमा तयार भएका विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाहरूलाई समय सापेक्ष पुनरावलोकन तथा अद्यावधिक गरी तयार गरेको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DPRP) २०७५ को मस्यौदा उपर छलफल एवं प्राप्त राय सुझावलाई समेत समावेश गरी स्वीकृत गरियो । साथै सो कार्यमा संलग्न विषयगत क्षेत्रहरू, सबल कार्यक्रम (DLSA), नेपाल रेडक्रस सोसाईटी लगायत सबै सरोकारवालाहरूलाई धन्यवाद दिने निर्णय गरियो ।
२. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७५ बमोजिमका क्रियाकलापहरू स्थानीय सरकार एवं विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूको बार्षिक कार्ययोजनामा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्दै जाने निर्णय गरियो ।
३. गर्मी मौसम, सुख्खा एवं खडेरीको शुरुवातसँगै आगोलागी, चट्याङ्ग, हावाहुरी, आँधी तुफान जस्ता सम्भावित विपद्जन्य घटना भई जनधनको क्षति हुन सक्ने भएकोले त्यस्ता घटनाहरूबाट सुरक्षित हुन तथा सुरक्षित हुने व्यवस्था मिलाउनका लागि सम्बन्धित सरोकारवाला निकायहरू (स्थानीय सरकार एवं सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू) र नागरिकहरूलाई अनुरोध गर्ने साथै जिल्ला स्थित विभिन्न संचारमाध्यमबाट सार्वजनिक सूचना प्रसारण गर्ने (DLSA को सहकार्यमा) निर्णय गरियो ।
४. जिल्ला समन्वय समितिको सभा हलमा स्टोर गरिएको राहत सामग्रीको अवस्था, परिमाण एकीन गरी त्यसको उचित व्यवस्थापन गर्नको लागि देहाय बमोजिमको उप-समिति गठन गरी उक्त समितिले ७ (सात) दिन भित्र पेश गरेको प्रतिवेदन अनुसार राहत सामग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्ने निर्णय गरियो ।

संयोजक	सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी	जिल्ला प्रशासन कार्यालय
सदस्य	प्रतिनीधि	जिल्ला समन्वय समिति
सदस्य	प्रतिनीधि	जिल्ला प्रहरी कार्यालय
सदस्य	प्रतिनीधि	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी
सदस्य		
५. जिल्लाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य अन्तरगत पूर्व सूचना/चेतावनी प्रणालीलाई थप मजबुत गराउनको लागि तापक्रम, समय, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि सूचना प्रवाह सहितको डिजिटल डिस्प्ले बोर्ड जिल्ला प्रशासन कार्यालय/जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (DEOC) मा सबल परियोजना (DLSA)/पहाडी समाज कल्याण केन्द्रको सहकार्यमा जडान गर्ने निर्णय गरियो ।
६. जिल्ला स्थित नगरपालिका/गाउँपालिकाहरूले बडा अध्यक्षको संयोजकत्वमा बडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति यथासिद्ध गठन गर्ने निर्णय गरियो ।

